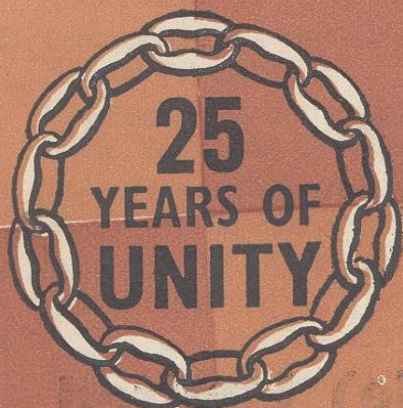

25
YEARS
OF
CONTINUED
SERVICE

SILVER JUBILEE SOUVENIR
1948 TO 1971

G. R. Hansraj Limited

1	Presidential Message	1
2	Message from Hon. Gen. Secy.	2
3	Message from Haji Hassanally	3
4	Message from Haji Hamid	4
5	Message from President, Khoja	5
6	Message from President, Khoja	6
7	Message from Mr. Hussain Ali	7
8	Message from Mohamed Ali	8
9	Message from Ally Mody	9
10	Message from Principal, Nazim	10
11	Message from Mr. Hassan	11
12	The Tablets of Mount Sinai	12
13	Message from Haji Rajabally	13
14	Message from Mr. Hussain Abdul-	14
15	Glimpses in the past—Haji	15
16	Women's Role in the Community	16
17	New Trends in Preaching	17
18	A History of Bilal Mission	18
19	Learning in Old Age—Tariq	19
20	Message from Mr. M.C. Rahim	20
21	Abdullah—Secretary General	21
22	K. S. I. Supreme Council	22

PRINTED AT:

MILLAT PRINTING PRESS 191, Altaf Hussain Road, Karachi (Pakistan).

In Grateful Memory of
The President
The Past Presidents of the Federation

OF

**THE FEDERATION OF KHOJA SHIA ATHNAASHERI JAMAAT
OF AFRICA**

(From 1965 to date)

Late Mr. ABDULHUSSEIN
NASSER VIRLEE
(1948-1982)

Late Mr.
HAIL ABDULHUSSEIN
NURMOHAMED
(1948-1982-88)

**ફેડરેશન ઓફ ખોજા શીયા ઇસ્નાઅશરી જમાઅત
ઓફ આફ્રીકા**

ના

પ્રમુખ

(૧૯૬૫થી અત્યાર સુધી)

In Grateful Memory of
The Past Presidents of the Federation

Late Mr.
**HAJI ABDULHUSSEIN
NURMOHAMED**
(1946-49-1952-58)

Late **AL-HAJ EBRAHIM H. SHERIFF**
(1958-1964)

Late Mr. **ABDULRASUL
NASSER VIRJEE**
(1949-1952)

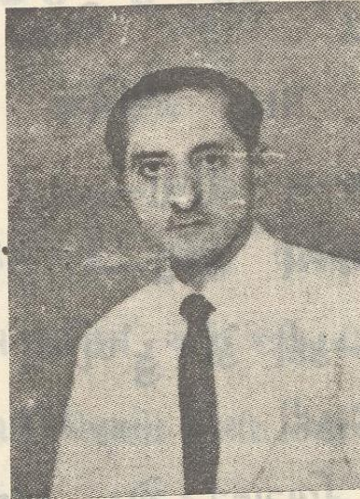
Mr. MOHAMEDALI S. JIWA
(1964-65)

The Past Hon. General Secretaries OF The Federation

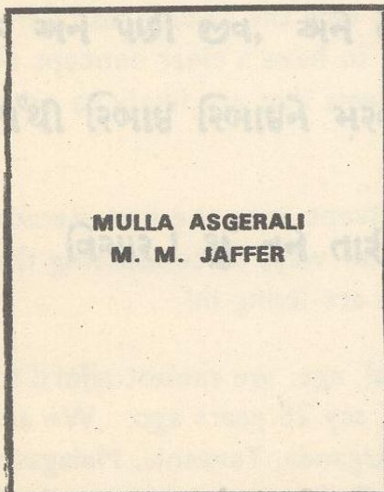
**Late Mr. GULAMHUSSEIN
NASSER LAKHA**

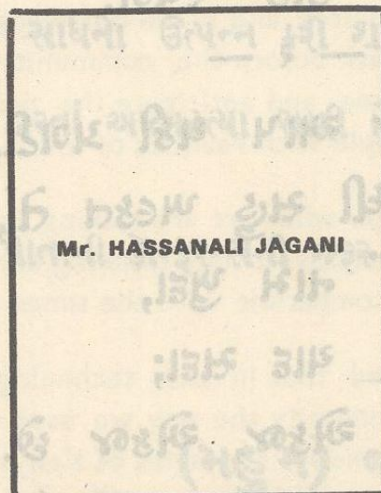
**Mr. MOHAMEDALI
JANMOHAMED**

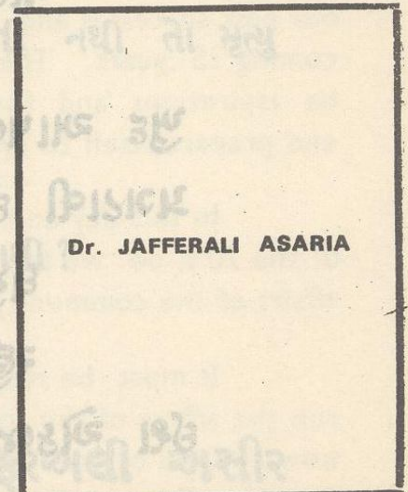
Mr. HASSANALI P. VISRAM

**MULLA ASGERALI
M. M. JAFFER**

Mr. HASSANALI JAGANI

Dr. JAFFERALI ASARIA

કુલ હોવલાહો અહ

તો ૨ ક

— ૧ —

કહીદે ઈશ^૧ એકજ એક છે;

સંસારથી પાક, પવિત્ર છે;

નથી જન્મ લીધો—

નથી જન્મ લીધો—

—કહી કો કુંખ^૨થી

—કહી કો જન્મી

નથી ખેશ ખિરાદર એક વળી,
ખલકે

ફલકે

નહિ કોઈ સ્થળે.

— ૨ —

ખુદ આપજ આપ થકી પ્રગટી,

પ્રગટાવી લીધી સહુ ખલકત તેં,

ધર્યું નામ ખુદા,

રહ્યું યાદ સદા;

ઈશ એકજ, એકજ, એકજ છે.

(‘સલ-સખીલ’માંથી)

ખોજ ઇસ્લામ શરી કોમને

★★★★

સમય પોકારે છે “આગળ વધ”. સમય તારી પ્રગતિ અને સુધારા માટે છે. તારા ખરા સુખ, ઉચ્ચ ભવિષ્ય અને જીવનની સફળતાને માટે છે. સમય વહે છે, તે કોઈના માટે થોભતો નથી. આંખો ઉઘાડ અને તારી આસપાસ જો. અન્ય કોમોની વ્યવસ્થા અને સંસ્થાઓ નિહાળ અને પછી પોતાની સામું જો. તારામાં જાંઘળી છે કે નહીં? છે તો પછી તેને ઢકાવી રાખ; તેને ઉત્તમ, સફળ અને લાભદાયક બનાવ. જીવનના સાધનો પચા કર અને પછી જીવ, અને જો સાધનો ઉત્પન્ન કરી શકતી નથી તો મૃત્યુ વર્ષથી રિખાઈ રિખાઈને મરવા કરતાં આત્મહત્યા સારી છે.

વિચાર ! શું તને તારી પોતાની કોન્ફરન્સની જરૂર નથી ?

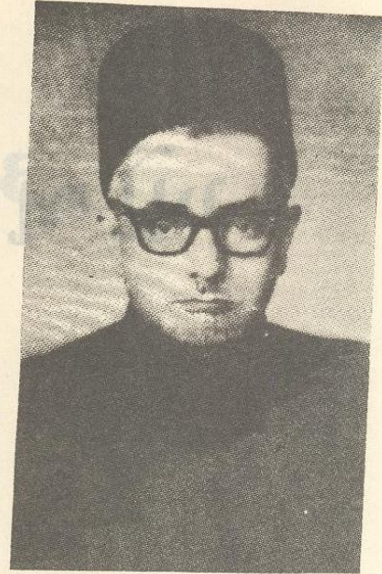
(મહુમ) જાફરઅલી અસીર

(‘સલ-સખીલ’માંથી)

SILVER JUBILEE

Presidential Message

TODAY when we are celebrating the Silver Jubilee of the Federation of the K. S. I. Jamaats of Africa, we are inclined to look back and review the record of the past 25 years and at the same time look forward to the coming 25 years.

The record of the past 25 years evokes mixed feelings, pride and satisfaction for the noteworthy achievement made by the Federation as a unifying factor and the role it has played in various communal and religious activities. Regret for its inability to do much more that could and should have been done. On occasion like this we cannot afford to sit back and glare over our past achievement or cry over failures.

We have to take stock of the Community today and draw lessons from our past successes and failures and brace ourselves to face the challenges of the coming 25 years. The task before the community is to have a clear concept of its aspirations and foresee and anticipate the problems that are likely to arise and prepare itself to grapple with realities of life.

In this day and age, when we are making an advent into the new decade of the 70's, do we find ourselves, our thinking and our ways of conducting the affairs of the community compatible with the times we are living in?

It must be realised that in this technological age we cannot afford to run the affairs of the community the way we used to, say 25 years ago. We are now citizens of the independent countries of Kenya, Uganda, Tanzania, Malagasy, Somalia, Congo, Ruanda and Burundi. When the Federation was formed, all these countries were under colonial rule and in consequence, our outlook and thinking were considerably influenced by the prevalent colonial mentality. We cannot afford to perpetuate such mentality and to live in isolated water-tight compartments.

As faithful citizens of the respective countries we live in it is only appropriate that we should fully understand, appreciate and identify ourselves with the National aspiration and outlook and play full and active role as useful citizens. Therein only lies the future of ourselves and our progeny.

Our Federation is primarily a religious institution. Religion is the common factor, and the sacred bond which unites us all. Our religion is Islam, and I feel that Islam has adequately tackled every aspect of human life, and given its directive. We have elected to confine to certain traditions and ceremonies. The essence of religion and its true perspective are at times, far from us. Now if we do not understand and practice true Islam, we can very conveniently foresee a day when our identity will bear no relation with the faith we profess. The Federation is doing all it can to see that our community lives and believes according to the true Islam, but little can be accomplished without the support, co-operation and active interest from the members.

The success of the Federation and for that matter the community as a whole, does not solely rest with President, Office Bearers and the Secretariat. Each one member of the community has a definite role to play. Let us all join hands and with mutual respect, love and affection for each other, do our bit of good work for the community. The sum total of such selfless united efforts will not be lost. We have a right to live and prosper in life. It is therefore for us to strive and struggle and pray for Almighty's Mercy. Let it not be forgotten: God does not change the state of any community until it changes itself.

Let us ask ourselves: do we need to change our progress. What can each one of us do to help ourselves and our community.

MOHAMEDALI MEGHJI

PRESIDENT

**Federation of The Khoja Shia Ithna Asheri
Jamaats of Africa**

ફેડરેશનની સીલ્વર જ્યુબીલી પ્રસંગે પ્રમુખ સાહેબ જનાબ અહ્મદ મહમદઅલીભાઈ મેઘજીનો

સંદેશો

આજે જ્યારે આપણે ફેડરેશનની સીલ્વર જ્યુબીલી ઉજવી રહ્યા છીએ, ત્યારે ગત ૨૫ વર્ષમાં થયેલી આપણી કારકીર્દીની નોંધ અને ભવિષ્યના ૨૫ વર્ષના ગાળામાં કરવા લાયક કાર્યો તરફ નજર કરવાને મન થાય છે.

આજે જ્યારે આપણે ફેડરેશનની સીલ્વર જ્યુબીલી ઉજવી રહ્યા છીએ, ત્યારે ગત ૨૫ વર્ષમાં થયેલી આપણી કારકીર્દીની નોંધ અને ભવિષ્યના ૨૫ વર્ષના ગાળામાં કરવા લાયક કાર્યો તરફ નજર કરવાને મન થાય છે.

ભુતકાળના ૨૫ વર્ષની કારકીર્દીના અભ્યાસથી આપણા દીલોમાં જાત જાતના જઝબાત જન્ય થાય છે. કોઇવાર આપણને આપણી સફળતા માટે ગર્વ પણ થાય છે, અને ફેડરેશન થકી કોમની સામાજિક અને ધાર્મિક પ્રવૃત્તિઓમાં થયેલ પ્રગતિ પ્રત્યે સંતોષ જન્મે છે. સાથે સાથે પ્રતિકુળ સંજોગોને લઇને ઘણા કરવા લાયક કાર્યો કરવા શક્તિમાન થયા નથી, તે માટે દુખ પણ થાય છે. પણ આ પ્રસંગ ભુતકાળમાં રહી જવા પામેલ કચાશ અને ખામીઓ માટે દુખ વ્યક્ત કરી બેસી રહેવા માટે નથીજ.

બલકે કોમની ચાલુ પરિસ્થિતિનું શાંતપણે અવલોકન કરી ગત ૨૫ વર્ષના અનુભવનો લાભ લઇ આપણને અત્યારથીજ આવતા ૨૫ વર્ષ માટે યોજના ઘડવાની જરૂર છે. સૌથી પ્રથમ મહત્વનું કામ તો એ છે કે આવનારી તકલીફોનો આપણને પુરેપુરો ખ્યાલ રહે જેથી એ મુશ્કેલીઓના ઉકેલ માટે કામ કરીને તૈયાર થઇ જાય.

પ્રગતિનો આ ઝમાનો, જેમાં આપણે ડાહ્યા નવા દાયકામાં પ્રવેશ કરી રહ્યા છીએ, આપણી સામે એકજ પ્રશ્ન મુકે છે, અને તે એકે શું કામી કાર્યોને અંજન આપવાની આપણી રીત, આપણા વિચારો અને રીતરીવાજો હાલના જમાનાને અનુકુળ છે કે નહીં. આજના ઝમાનામાં જુની રીતે કામ ચલાવવાથી આપણે પ્રગતી કરતી કોમોની હરોળમાં કદાચ ઉભા ન રહી શકીએ, એ તો સમજી શકાય તેમ છે. તે ઉપરાંત ફેડરેશનની સ્થાપના સમયે આપણા દેશે આઝાદ થયા ન હતા. જાહેર છે કે આઝાદી બાદ પ્રજાના વિચારો, સંજોગો અને રહેણી કરણીમાં ફેરફાર અને સુધારા થયા છે. એટલે આઝાદી પ્રાપ્ત થતા સંજોગોને અનુસરી આપણને આપણા વિચારોમાં પણ લઇ આવવાની જરૂર છે. પોતાનાજ કાર્યોમાં મગ્ન રહી સ્વાર્થવૃત્તિએ કાર્યને અંજન આપવું— અને ખુદ સુખી તો જગ સુખી એ દ્રષ્ટિ જો કેળવશું, તો હવે એ ઝમાના પસાર થઇ ગયો.

છે. કામવાદની હદો દીવસે દીવસે મોઝનાશ મેળવતી ગઇ છે. અને તેમાં કામના હિતો સાથે દેશના હિતોનો સમાવેશ થતો ગયો છે.

આપણે જે દેશમાં વસાહત કરી રહ્યા હોઇએ, તેના વફાદાર નાગરીક તરીકે આપણને દેશ અને પ્રજાના વિચારો, ઉદ્દેશો અને અભિલાષાને સંપૂર્ણ રીતે સમજી લેવાની જરૂર છે, એટલું જ નહીં, બલકે આપણને એવી રીતે તેમાં હિસ્સો લેવો જોઇએ કે જેથી એ હિસ્સો દેશ તેમજ વતનીઓ માટે ઉતુસાધક નીવડે. આમ કરવાથી આપણે આપણા તેમજ આપણા ભાવિપ્રજાના ભવિષ્યને સુધારી શકીશું.

ફેડરેશન એ હકિકતમાં ધાર્મિક સંસ્થા છે. દીનો મઝહબ એક હોવાને કારણે આપણે એકજ રીતમાં જોડાઇ મરંઝ ઉપર એકત્ર થઇ શક્યા છીએ. આપણો ધર્મ ઇસ્લામ છે. અને મારી મઝકમ માન્યતા છે કે ઇસ્લામે જીવનના સર્વે વિભાગોની સંપૂર્ણ છણાવટ કરી માર્ગ-દર્શન આપ્યું છે. અલબત્ત, આપણે અનેકવાર માત્ર રસમ અને રિવાજમાં ગુંચવાઇ જઇ ધર્મની હકિકતથી ઘણા દુર રહી જઇએ છીએ. અગર હવે આપણે દિનની હકિકતથી વાકેફગાર થઇ તે મુજબ અમલ કરતા નહીં થઇએ તો નકકી જાણીએ કે એક એવો દિવસ પણ આવશે કે જ્યારે આપણી હસ્તીને દિન સાથે કોઇ તઅલ્લુક ખાકી નહીં રહે. ફેડરેશન તબલીગ માટે પોતાથી બનના પ્રયાસો કરે છે. અને તેમાં ઉતુ એજ છે કે આપણે સૌ આપણા એ અતેકાદ મુજબ વર્તન રાખી પાખંદ બનીએ. પણ સહયોના સહકાર, મદદ અને સક્રિય શોખ વગર કાંઇ થઇ શકે તેમ નથી.

ફેડરેશનની કામચાખીનો આધાર ફકત પ્રમુખ, હોદ્દાદારો અથવા સેક્રેટરીએટ ઉપર તો નથી જ કામના એકે એક સભ્યને પોતાનો ફાળો દેવો ઘટે. આલો, આપણે સૌ એક થઇ અરસપરસ મુહબ્બત, માન અને હુમ-દદી વડે પોતપોતાનો હિસ્સો આપીએ. ઇ-શાઅલ્લાહ, આમ કરવાથી આપણા પ્રયાસો બર્થ નહિં થાય, અને પરિણામે મહાન કાર્યો સહકારથી પાર પાડી શકાશે. યાદ રાખશો, ખુદા કામની હાલત બદલતો નથી. જ્યાં સુધી કે કામ પોતે પોતાની હાલત ન બદલે.

કામની પ્રગતિનો પ્રશ્ન આપણા રોજાં કાર્યોમાં સૌથી મોખરે હોવો જોઇએ. મારી કામને હું કેટલે અંશે મદદગાર થઇ શકું છું- અને તે ફરજને હું કેવી રીતે અદા કરી શકું- એ ચિંતા દરેકને હોવી જોઇએ.

મહમદઅલી મેઘજી

પ્રમુખ

ધી ફેડરેશન એફ ધી બોન શીઆ ઇસ્નાઅશરી

જમાત્સ એફ આફ્રીકા

Message

FROM

Hon. General Secretary

In history of Institution 25 years is not a very long time. But sometime some Institution can during this short period achieve ideological changes in the community. I am pleased to believe that Federation of Khoja Shia Ithna-Ashari Jamats of Africa is one of those highlights which has brought about this type of change in our community. Not before very long, we were engaged in petty quarrels of Katchi and Kathiawadi. Our attention was mainly diverted in our local Jamats' quarrels. In many places there were more than two Jamats. But with the Grace of Allah, today, we no longer think in terms of Mwanza Jamat or Dar-es-Salaam Jamat or Uganda Jamat. We are now thinking in terms of humanity at large. Members of Kenya or Tanzania or Uganda or Madagascar or Mauritius is no longer the problem of those individual Jamats. It has become our problem. I think this is the greatest achievement of our Federation.

Next 25 years will pose a greater challenge to the Federation and its leadership. Our survival is at stake. If we want to survive, there is only one course open to us. We shall have to start thinking in still more wider angle. We must forget all our differences and feel and behave as true Shias. If in next 25 years through the activities of our Federation, every one of us has to realize that we are true Shias and act as worthy human beings, then this would be the greatest and unique achievement of our Institution. Indeed this would be unique in the history of any Shia Institution.

I pray Allah to help us to achieve this goal.

JAFFERALI ASARIA
HONORARY GENERAL SECRETARY
Federation of The Khoja Shia Ithna Asheri
Jamaats of Africa

પૂર્વ આફ્રિકાના ઇશનાઅશરી આગેવાનોને ખુલ્લો પત્ર

હુઝરાત !

“સલ-સખીલ” દ્વારા આપની સાથે સીધી રીતે જે વાતો કરી નાખવાની મારી ફેટલાઈ સમયથી મનમાં ઘોળાતી રહેલી ઇચ્છાને આજે માર્ગ આપું છું, “ન્હાને મોઢે મોટી વાત” જેવું લાગે તો... “ક્ષમા વીરસ લુપ્તમ.”

કોન્ફરન્સનો સવાલ વર્ષો પહેલાં “મુનાદી”માં ચર્ચામાં હતો ત્યારે અને હાલ ઘણા સમયથી “સલ સખીલ”માં ચર્ચામાં રહ્યો છે ત્યારે, સામાન્ય રીતે જોતાં આપ સાહેબોએ તેમાં ઘણીજ થોડી સક્રિય કે નિસ્ક્રિય કે દિલચસ્પી લીધી છે. મારા તાજેતરના પ્રવાસ દરમિયાન આપના વર્ગની ઘણી વ્યક્તિઓના સમાગમમાં આવવાનું સદ્ભાગ્ય મને પ્રાપ્ત થયું, ત્યારે હું એ જોઈને આશ્ચર્ય પામ્યો કે કોમ પોતાના ભાવિ માટે જેમના તરફ આશાની મીટ માંડીને જોઈ રહી છે, એવા આપ આગેવાનો, યા તો આપના વેપાર રોજગારની એકલપેટી યોજનાઓમાં કુમેલા હતા અથવા તો આપની સ્થાનીક જમાતોની નાની નાની પરચુરણ ખટપટોમાં તન્મય હતા. કોમના ભાવિ જેવા કોઈ પ્રશ્નની હસ્તિ આપ સાહેબ સ્વિકારતા હો, એવું મને ઘણાજ થોડા પ્રસંગો દિવર જણાયું.

એક ઘણી અગત્યની કોમના સુકાનીઓ તરીકે આપની ફરજો આપને આ રોશન ઝમાનામાં પણ યાદ અપાવવાની હોય એમ હું ધારતો નથી. કોમો પોતાના આગેવાનોને લીધે ચડે છે યા પડે છે, એ વાત પણ આપના ખ્યાલમાં લાવવાની ખાસ અગત્યતા હોય એમ હું માનતો નથી. તેમ હું એ સ્વીકારવા પણ તૈયાર નથી કે ભાવી ઇસ્તાઅશરી પ્રજા આપને કેવી રીતે યાદ કરશે. એ વાતની આપને દરકાર નથી. ત્યારે, આપ સાહેબો કોન્ફરન્સ જેવા પ્રશ્ન પ્રત્યે કેવળ ઉદાસીનતા કેમ દાખવી રહ્યા છો એમ કોઈ પુછી શકે છે?

કોમની પ્રગતિ માટે કોન્ફરન્સ ફેટલે દરજ્જે કાર્યસાધક થઈ શકે એ પ્રશ્ન આજના આ “પરિષદ યુગ”માં બહુ કઠિન ન હોઈ શકે. કોન્ફરન્સ કેવી રીતે ક્યારે અને ક્યાં બોલાવવી, અગર તો સામાન્ય કોન્ફરન્સ બોલાવવી કે પછી તે પહેલાં “નેતા પરિષદ”-લીડર્સ કોન્ફરન્સ બોલાવવી એ પરત્વે અલખત અભિપ્રાયોની ભિન્નતા સંભવી શકે છે. આ સંબંધમાં આપના વિચારો જાણવા માટે “સલ-સખીલ” એક પ્રશ્નાવલિ બહાર પાડીને ખરીદીશમાં પગલું ભર્યું છે, એ આપ સ્વીકારશે જ. હવે જે વાતની અગત્યતા છે, તે એ છે કે આપ “સલ-સખીલ”ના પ્રયત્નને સહકાર આપી આપના નિખાલસ વિચારો પ્રદર્શિત કરો, અને તેમ કરી કોમની

રાહનુમાઇ અને પેશ્વાઇ કરો. કામનો આમ વર્ગ આપનીજ દારવણી પ્રમાણે ચાલે છે અને ચાલશે, તેથી આપ ઇચ્છશો તો કોન્ફરન્સ ભરાઇનેજ રહેશે એમાં શક નથી.

ખીલ કામો પ્રગતિને પથે ચા હોમ કુચ કદમ કરતી ગઇ છે, ત્યારે આપણે ગફલતની ઉંઘમાં ઘોર્યાં કયું છે. સદ્ભાગ્યે ઝમાનાના કાલાહલે આપણી નિંદ્રા ઉડાવી દઇને આપણને આંખો ચોળતા કર્યા છે. ત્યારે આપણી ફરજ છે કે આપણે પણ વધારે સમય ન ગુમાવતાં ઉભા થઇએ અને તરકકીનો રાજમાર્ગ ગ્રહણ કરીને આપણા ભાવિને ઘડવાના કાર્યમાં લાગી જઇએ.

એકજ, સાધનહીન, એકલવાયા માણસના અથાંક અને ધગશભર્યા પ્રયત્નોના પરિણામે જ્ઞાની પરિષદો ભરાઇ હોવાના દાખલા મોજુદ છે, ત્યારે આપણી પાસે કેન્યામાં મી. એ. એચ. નુરમહમદ અને મી. જી. એ. દાત્ર, જંગપારમાં મી. અહમદ અબ્દરસુલ લાખા અને મી. હુસયન એ. રહીમ, ટાંગાનિકામાં હાજ અબ્દરસુલ રજબઅલી અલીદીના અને મી. ગુલામહુસયન વીરજી અને યુગાન્ડામાં મી. એચ. કે. જનકરના જેવા રોશન દિમાગ અને કાબેલ આગેવાનો ડઝનોની સંખ્યામાં મોજુદ હોવા છતાં કોન્ફરન્સ એક ખ્યાલ મટીને હકીકત શા માટે બની ન શકે? માત્ર બેજ વ્યક્તિઓ કોન્ફરન્સ ખાતર પોતાનો એક અઠવાડિયા જેટલો સમય વઝક કરીને પ્રચારનો પ્રવાસ કરી આવે તો એક ઘણીજ ટુંકી મુદતમાં જનરલ કોન્ફરન્સ ચા લીડર્સ કોન્ફરન્સ બોલાવાઇ જાય.

કુર્આને આજથી સાડા તેરસો વર્ષ પહેલાં આપણને એક “ખુલ્લો પત્ર” લખ્યો છે. યાદ અપાવું એ મુકદ્દસ શબ્દો ?

“ઇન્નદલાહ લા યુગથિયરમા ખિકૌમિન હતા યુગથિયરમાં ણિ અન્પુસિહિમ.”

“અદલાહ કોઇ કોમની હાલત નથી બદલતો જ્યાં સુધી કે તે પોતાની હાલત ન બદલે.”

કમતરીન

“ A. Z. ”

(“સલ - સખીલ”માંથી)

હુય-તવારો-હુજકા હુગામા અગર બાકી તો કયા,
કુદ હો કર રેહ ગઇ મોમીનકી તેજે બેનેયામ
(અનુવાદ: તવાફ અને હુજની દોડધામો તો વધી રહી છે,
પણ મોમીનની ઉઘાડી તેજસ્વી ધારદાર ખુદ્દીને કોણે
ખુદી કરી નાખી ?)

— અદલામા ઇકબાલ

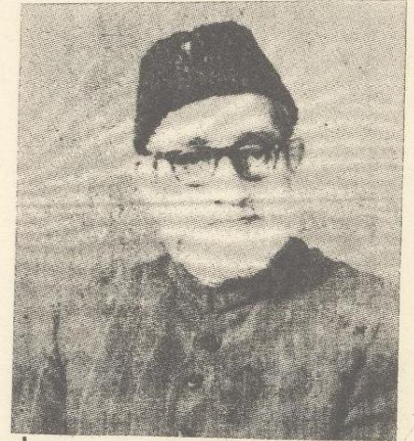

Phone : 44152,
Cable : KHALILULLAH

363, Sirajuddaula Road,
Bahadurabad Housing Society,

Haji Hasanally P. Ibrahim

Karachi-5 26th November 1969

Mohamedali Meghji Esq.,
President,
The Khoja Shia Isna-Asheri Supreme Council,
P.O. Box 1085,
MOMBASA. (Kenya)

Dear Sir,

Assalaamo Alaikum va Rehmatullahe va Barakatohoo.

It is indeed a heartening sweet surprise to learn that The Federation of the Khoja Shia Ithna - Asheri Jamat of Africa is going to celebrate its truly deserved Silver Jubilee.

Undoubtedly what I could gather from the perusal of 'Federation's literature off and on, the Federation has proved to be a BOON of no small magnitude to the scattered Jamaats of our Community in Africa.

The Federation has, indeed rendered a yeoman service for the amelioration, betterment and welfare of the various Jamaats in the field of religious, educational, economical and social activities by proving to be a pivotal point for the centralized and concentrated march on the primrose path of Peace, Progress and Prosperity.

Where there is the sincerity and unity of purpose, there alone is the greatness and glory. "UNITED WE STAND AND DIVIDED WE FALL" and the Holy Quran has wisely invited us by declaring "ADHERE FAST TO THE ROPE OF ALLAH AND BE NOT DISUNITED".

My heartiest congratulations to those sincere, selfless, servants of society, who have worked and dedicated their lives in service to their fellow brethren. ALLAH WASTES NOT THE REWARD OF THE DOERS OF GOOD.

It is my earnest and sincerest prayer 'May Allah grant you all the strength to serve and sacrifice in the cause and unity of our Jamaats in Africa. Ameen.

Yours Sincerely,
(HAJI HASANALLY P. EBRAHIM)

H

Tele : 232811 - 5 Lines

EASTERN BANK BUILDING,
MCLEOD ROAD,
KARACHI-2.

November 22, 1969

MOHAMEDALI MEGHJI ESQ.,

President,

The Khoja Shia Ithna-Asheri Supreme Council,

Supreme Council's Office,

P. O. Box 1085,

MOMBASA,

(Kenya).

My Dear Mohamedali Bhai,

I am pleased to learn from your letter dated 17th November, 1969 that the Federation of Khoja Shia Ithna-Asheri Jamats of Africa will be celebrating its Silver Jubilee shortly.

I congratulate the Federation of the Khoja Shia Ithna-Asheri Jamats on this auspicious occasion and wish them every success.

With regards.

Your sincerely,

(HAMID D. HABIB)

અકબરખાલી એન્ડ કંપની

જનરલ મરચન્ટસ

ખાણી બજાર, અંબાર, કચ્છ.

તા. ૧૩-૧-૧૯૭૦

પ્રમુખ

જોબ શીયા ધરનામશરી સુપ્રીમ કાઉન્સિલ

પી. એ. બોક્સ નં. ૧૦૮૫,

મોખાસા.

મે. પ્રમુખ સાહેબ,

હું આપનો તા. ૧૭ નવેમ્બર ૧૯૬૬નો પત્ર વાંચીને ઘણોજ ખુશ થયો.

આપ ફેડરેશનની સીલ્વર જ્યુબીલી ઉજવવા માટેની તૈયારીઓ કરી રહ્યા છો. તેના માટેનો ખાસ અંક બહાર પાડ્યો એ પ્રસંગે હું ભારી જમાતના સભ્યો વતી તથા મારા વતી આપને હાદિકે અભિનંદન પેશ કરું છું.

અલ્લાહપાક પાસે દુઆ છે કે આપની ફેડરેશન ફળે ફલે અને કેમની વધુ સારી સેવા કરતી રહે. આમીન.

દી : સેવક

સુલેમાન હાજ હીરજી

પ્રમુખ,

નાગલપુર જોબ શીયા ધરનામશરી જમાત.

KHOJA SHIA ISNAASHARI JAMAAT

TELEGRAM: 'ISNAASHARI'
66/70, SAMUEL STREET, BOMBAY-9.
TELEPHONE: 331470

6th January 1970

The President,
THE KHOJA SHIA ISNA-ASHARI SUPREME COUNCIL,
MOMBASA/Kenya.

Dear Sir,

Salamun-alai-kum

I was indeed overjoyed to read your letter of 17th November 1969. Please accept my heartiest felicitations on the release of the Special Issue of "Federation Samachar", to mark the Silver Jubilee celebrations of your Federation.

For any organisation to celebrate its Silver Jubilee is a momentous occasion and that your Federation has completed 25 fruitful years of devotion to the cause of our community is a matter of great pride for all of us.

Your Federation has had a glorious past and its present stature is the outcome of your able guidance. Not only are the past and present of the Federation worthy of praise, but its future holds every promise of heralding a new dawn.

The guiding spirits behind an organisation's achievements over the years are its Presidents and their single-minded efforts to serve the welfare of the community. The purpose for which an organisation is formed can only be achieved by devotion to duty and sincerity of thought and action.

The Silver Jubilee year is a befitting occasion to pay our tributes to the late Haji Ibrahim Hussein Shareef (May Allah rest his soul in peace) whose signal contribution will go down in the annals of the Federation. His benevolence, greatness and his service to the people were exemplary and his magnetic personality drew the masses towards him. The Federation owes much to him for the prosperity of our community as a whole.

In conclusion, I pray that Allah may, through the medium of our beloved Prophet and his Progeny (May peace be upon them) let the Federation grow from strength to strength and give its humble workers 'afiyat' in this world and hereafter. Ameen.

Your brother-in-faith,
For KHOJA SHIA ISNA-ASHARI JAMAAT

SULTAN A. MOLOOBHOY
President.

CITY RADIO & ELECTRONICS

4, INDIA STREET
P.O. BOX 1751
DAR-ES-SALAAM

Tele: 23932

MOHAMEDALI KARA & SONS

DUKA YA KIANJA

P.O. Box 187 Phone 366

BUKOBA TANZANIA

Branch at **NYERERE ROAD**

P.O. Box 1106 Phone 2927

MWANZA Tanzania

DEALERS IN

Ladies & Gents High Class Dress
Materials. **READY MADE** Wears
for Gents, Ladies and Children.

ALSO

**LADIES' TAILORING
UNDERTAKEN**

Visit Us Today,

Satisfaction Guaranteed

અનેક વર્ષ પૂર્વે કોન્ફરન્સ માટેના વિચારો

“મુનાદી”ના સોટા જેવા પાતળા માથા તંત્રી મી. અબ્દુલ હુસેન સચેદીના નખલુસે ‘આઝાદ’ નાની એવી કાયામાં મહાન વિચારો ધરાવતા હતા.

“મુનાદી” પ્રકાશન જે સંજોગો અનુસાર ફક્ત અલ્પ જીવંત પણ તેની કક્ષા હિંદના કોઇપણ પ્રકાશનના હરોળમાં મુકી શકાય. રા. આઝાદ ખુદ ઇસ્લામીક ઇતિહાસના પ્રખર અભ્યાસી હતા. “મુનાદી”માં તેઓ ફેડરેશન માટે અગ્રણ્ય લખતા. ફેડરેશનના અગ્રગણ્ય ચિંતકોમાં તેમનું નામ મોખરે રહેશે.

“મુનાદી માસિકના પહેલા એટલે ડિસેમ્બર ૧૯૩૨ના અંકમાં ‘પ્રગતિનો પંથ’ના મથાળા હેઠળ પ્રગટ થયેલા તંત્રી લેખ

ઇસ્તાઅશરી સમાજ ઉપર આજે પછાતપણા અને અવનતિના થર ચડ્યા છે. આ થર વર્ષોથી ચડતા આવ્યા છે અને હજી પણ ચડ્યા કરે છે. આપણા સમાજનું સ્થિતિજ ઘેર અધિકારથી આચ્છાદિત છે અને પ્રકાશની રેખા સરખી પણ આંખને ક્યાંય જોવા મળતી નથી. કામની નોકા દુનિયાના મહાન સાગરમાં ડામાડોળ થઇને ખચાતી જાય છે. કોઇ ખડક સાથે અથડાઇને તે કંઇ ઘડીએ નાશ પામશે તે કહી શકાતું નથી. આ કોઇ કંની અથવા લેખકની કલ્પનાઓ નથી. કામની પરિસ્થિતિ ઉપર જેમણે ક્યારેક ઘડી બે ઘડી માટે પણ વિચાર કરવાની તકલીફ લીધી હશે તેઓ અવશ્ય કબુલ કરશે કે અમારા શબ્દોમાં કામની હાલતનું ખરું અને આખરે-હુખ ચિત્ર રહેલું છે.

“જનગૃતિ” અને “પ્રગતિ” જ્યારે જન્મતની ખધી કામોના સંકેત શબ્દો બની ગયા છે ત્યારે આપણે ગફલતના શિકાર બનીને અવનતિના ખાડા તરફ ઘસડાતા જઇએ છીએ. અવ્યવસ્થા અને તેને લીધે ઉત્પન્ન થયેલી બેદિલીએ કામમાં સર્વત્ર પોતાનો અફો જમાવીને આપણી તરકકીનાં માર્ગો ખંધ કરી દીધા છે. સામાજિક સુધારણા આવા સંજોગોમાં એક અશક્યતા બની ગઇ છે. આપણે સમાજ સંખ્યાખંધ નાશકારક રૂઢિઓનો ભોગ બન્યો છે. લગ્ન, મરણ વગેરેના ખર્ચાળ રિવાજ આપણા સાધારણ અને ગરીબ સ્થિતીના વગેરે પાયામાલ કરતા રહ્યા છે.

પાંચસોથી લઇને દસ ઘરની આપણી જમાતોમાંથી એવી થોડી જ હશે કે જે, પોતપોતાના સ્વાર્થ અને અંગત કારણોને લીધે ઉભા થયેલા પક્ષોમાં વહેંચાયલી ન હોય. ટુંકામાં કહીએ તો સ્થિતિ એવી છે કે જેથી

દરેક કામ હિતેચ્છુ માણસને દિલગીરી થાય અને કામી ગયરત ધરાવનાર વ્યક્તિને શરમ ઉપજ્યા વિના ન રહે.....અમે પુછીએ છીએ કે આવી સ્થિતી કામ ક્યાં સુધી ચલાવી લેશે?.....

જામતોની પ્રગતિ વ્યવસ્થા વગર મુશ્કેલ છે. અને ૬૦ બંધારણ સિવાય વ્યવસ્થા સંભવ શકે નહિ તેથી આપણી સૌથી મોટી જરૂરત એક એવું બંધારણ છે, કે જે કામમાં સર્વત્ર વ્યવસ્થા સ્થાપી આપણી પ્રગતિના રૂંધાએલા માર્ગો ખુલ્લા કરે. આવું બંધારણ જ્યાં સુધી આખી કામને માટે સ્વપ્ન ન હોય ત્યાં સુધી સારા પરિણામની આશા ન રાખી શકાય. તેથી અમારા અભિપ્રાય અનુસાર જે કાંઈ પણ વ્યવહારમાં વ્યવહાર અને સીધો તેમજ સહેલો માર્ગ હોય તો તે આપ્યા ઇસ્ટ આફ્રિકાની શીઆ ઇસ્નાઅશરી કામની એક કોન્ફરન્સ છે.

ઇસ્ટ આફ્રિકા એટલે કેન્યા, યુગાન્ડા, જંગમ્બાર અને ટાંગાનિકાના જે જે ગામોમાં આપણી જામતોના ઓછામાં ઓછા દસ ઘર હોય ત્યાંથી વસ્તીના પ્રમાણમાં ચુંટાયેલા પ્રતિનિધીઓની કોન્ફરન્સ મોઝમ્બાસા. જંગમ્બાર, દારેસલામ અથવા ખીન્ન કાંઈ પણ સગવડભર્યા સ્થળે બોલાવી, ઇસ્ટ આફ્રિકાની સમસ્ત ઇસ્નાઅશરી કામને લાગુ પડે એવું એક બંધારણ ઘડવું જોઈએ અને દરેક જામત બંધારણ ઉપર પુરેપુરો અમલ કરે તે માટે કેન્યા, યુગાન્ડા, જંગમ્બાર અને ટાંગાનિકાના મુખ્ય શહેરોમાંથી બે બે પ્રતિનિધીઓ ચુંટી તેની એક સેન્ટ્રલ કાઉન્સિલ નીમવી જોઈએ. દાખલા તરીકે મોઝમ્બાસાના એવી રીતે ચુંટાયેલા પ્રતિનિધીઓ કેન્યાના, અને દારેસલામના પ્રતિનિધીઓ આખા ટાંગાનિકાના પ્રતિનિધીઓ ગણાય. જામતોના ઝઘડા અને સ્થાનિક જામતોથી ન પતાવી શકાયેલા અન્ય વરવાંધાનો પણ આ કાઉન્સિલ નિકાલ લાવી શકશે. જે કામની શાંતિ અને વ્યવસ્થાને ઘણું જ મદદરૂપ થઈ પડશે. અમે માનીએ છીએ કે આ યોજના અમલમાં મુકાય તો ઘણાં ટુંકા વખતમાં આપણી હાલની પરિસ્થિતીમાં વડું પરિવર્તન આણી શકાય, એટલુંજ નહિ પણ અવનતિ તરફ ધસમસી રહેલી કામ પ્રગતિના પથે લાગી જાય. અલ્લાહ એવો સમય જલ્દી લાવે, આમીન. આ પ્રશ્ન ઉપર ચર્ચા કરવા માટે અમે કામના દરેક હમદર્દીને આમંત્રણ આપીએ છીએ. “મુનાદી”ની કોલમો તે માટે હંમેશા ખુલ્લી છે. છેવટે અમે કામના આગેવાનો અને યુવાનોને ગફલતની નિંદ્રા ખંખેરી કાઢી કાર્ય ક્ષેત્રમાં ઉતરવાની ભારપૂર્વક અપીલ કરીએ છીએ અને આશા રાખીએ છીએ કે તેઓ તેનો ઘટતો જવાબ અવશ્ય આપશે.

આપણી પ્રાથમિક કોન્ફરન્સના પ્રમુખ મિ. એ. એચ. નુરમહમદે “મુનાદી” માંસિકના ખીન્ન એટલે જાન્યુઆરી ૧૯૩૩ના અંકમાં “કાકા”ના તખલ્લુસ હેઠળ લખેલો લેખ.

“મુનાદી”ના પ્રથમ અંકના અગ્રલેખ ઉપરે નજર દોડાવતાં ઇસ્નાઅશરી કોન્ફરન્સ સંબંધી સુચના વાંચી વિચાર કરતાં મને લાગે છે કે તંત્રી મહાશયની સુચના વિચારવા જેવી છે પરંતુ કુંભકરણની નિંદ્રામાં મજેહૂથી પોઢેલી કામ ખાસ કરીને રૂઢિચુસ્ત આગેવાનો જાગશે? પ્રશ્ન વિચારવા જેવો છે.

પુર્વ આફ્રિકામાં બહુજ લાંબા કાળથી હજારોની સંખ્યામાં આપણે શીઆ ઇસ્નાઅશરીઓ પરદેશને દેશ સમજીને વસીએ છીએ. પણ કામના ભલા માટે અત્યાર લગી આપણે શું કર્યું છે? કોન્ફરન્સ બહુજ જરૂરી અને આવશ્યક છે. કોન્ફરન્સ થકી આપણે કામી હિતના સવાલો ચર્ચાને સામાજિક અને આર્થિક દ્રષ્ટિએ ઘણું કામ કરી શકીએ એમ છે. પણ કરે કાણ?.....

કોન્ફરન્સમાં સૌથી પહેલાં કયા જરૂરી વિષયો ચર્ચાવા જોઈએ તે સંબંધી મારા વિચારો રજુ કરું તો અસ્થાને નહિ ગણાય. જંગલોમાં વસ્તા આપણા કોમી ખિરાદરોના બાળકોની કેળવણી માટે ખાસ વિચાર કરવો જરૂરી છે. કેળવણી વગર તે બાળકોની જીંદગી ખરાબ થાય છે તેના જોખમદાર ફાળુ ગણાય ? એકઠે એકના જ્ઞાન પછી મજીગા બાંધતા બાળકોની સ્થિતિની કલ્પના કરતાં કોને દિલગીરી ઉત્પન્ન ન થાય ? આવા બાળકો માટે કેળવણીની વ્યવસ્થા કરવાની ફરજ તરફ કોમના અગ્રેસરો જે બેદરકારી દેખાડે છે તે ખરેખર શોચનીય છે.

મોમ્બાસા, જંગબાર અમર તો દારેસલામમાં સખીવજીદ અગ્રેસરો તરફથી એક બોર્ડીંગની સ્થાપના થાય અને પુર્વ આફ્રિકામાં વસતા આપણા દીનભાઈઓના બાળકો તે બોર્ડીંગમાં રહીને કેળવણી મેળવે તોજ આપણે તેમના પ્રત્યેની એક ફરજ અદા કરેલી ગણાશે. કદાચ લક્ષ્મીપતિએ તેવી હિંમત નહીં કરે તો બોર્ડીંગ કાળો કરતાં સારામાં સારી રકમ યુગાન્ડા અને ટાંગાનિકાના ભરમાંથી મળી શકે એમ મારું માનવું છે. કોન્ફરન્સમાં આ બાબત સારી રીતે ચર્ચા શકાય અને કંઈ રસ્તો નીકળે.

તે સીવાય એવા ઘણા મહત્વના પ્રશ્નો છે જેની ચર્ચા કોન્ફરન્સમાં થઈ શકે. દાખલા તરીકે આખી કોમનું એકજ સામાજિક બંધારણ લગ્નનો વિષય લઈએ. આજે જંગબાર, મોમ્બાસા, દારેસલામ અને ખીબ શહેરો અને ગામડાઓમાં આપણી કોમના લગ્નના રીતરીવાજો અતિશય ખર્ચાળુ અને એક એકથી જુદા છે.....આખા પુર્વ આફ્રિકામાં કેટલા શીયા ઇસ્લામશરી ખીરાદરો વસે છે તેનો કોઈએ હિસાબ કાઢ્યો છે ?

કોન્ફરન્સની સ્થાપના થાય અને તેની ચાલુ વર્કીંગ કમીટી હોય તો ખરાબર સેન્સસ નીકળી શકે અને આખી કોમની એક સંયુક્ત સંસ્થાના સૌ મેમ્બર બની શકે. આપણે સૌ દીને ઇસ્લામના પાબંદ છીએ. દીની ફરજો નમાઝ રોઝા વગેરે અદા કરીએ છીએ. મજલીસોમાં હાજરી આપીએ છીએ પણ તેથી કાંઈ કોમની ઉન્નતી કરવાની ફરજમાંથી મુક્ત થઈ શકતા નથી. બાળકો અને બાળાઓને સાધારણ દીની શીક્ષણ આપવા માટે...મદરેસાઓ છે. પરંતુ પોપટીઆ જ્ઞાનથી શું વધુ આપણે બાળકોને આપ્યું છે....?

આજે આપણામાં પાંચ ટકા બાળુઓ ગુજરાતી લખતાં વાંચતાં નહિ જાણતી હોય. તે પછી આપણી ફરજ છે જરૂર જોઈને દીની અને દુન્યવી શીક્ષણ આપણી બાળકોઓને મળે તેવા રસ્તા યોજાએ... કોન્ફરન્સ ભરાય તો તેમાં દરેક બાબત સારી રીતે ચર્ચા શકાય અને ઐક્ય અને સહકારથી કોમની ઉન્નતિ માટે સારામાં સારું કાર્ય થઈ શકે એવું મારું માનવું છે. જે યુવક વર્ગ વયોવૃદ્ધ અનુભવી આજેવાનો સાથે સહકાર સાધીને કોન્ફરન્સ સખંધી હિલચાલ કરવાનો આરંભ કરે તો આશા છે કે જરૂર ખુદાવદે કરીમ તેમને કોમની નિસ્વાઈ સેવા કરવાની કોશીશમાં ફતેહ આપશે. મુસ્લિમોની દરકાર ન કરતાં હિંમત અને ઉત્સાહથી ચળવળ ઉપાડવી જોઈએ.....

● ઇલમ એ માલદાર માટે શોભાનું અને કંગાળ માટે સંપત્તિ મેળવવાનું સાધન છે.

● જે વાતની તમને માહિતી ન હોય તેને ખોટી માનશો નહીં. કારણ કે ઘણી બાબતો તમને જાણવા ન મળી હોય એ બનવાભોગ છે.

— હ. અલી (અ.સ.)

Telephone: 230269

KHOJA (PIRHAI) SHIA ISNA ASHERI JAMAAT (REGD.)

Also REGD. UNDER 15-D.

B. R. I. MASJID ROAD,
Off. ELLIS STREET, KHARADAR,

Our Ref.

Your Ref.

KRACHI-2. December 10, 1969

On the occasion of the Silver Jubilee Celebrations of the Federation of the Khoja Shia Ithna-asheri Jamats of Africa, I deem it a pleasure and privilege of offering Congratulations to each and every member of the Jamaat associated with the Federation. The zeal, devotion and enthusiasm with which the Office-bearers and Committee Members have worked ceaselessly for Promoting Unity, Good-will, not to mention the spread of Shiaism in Africa needs no comment for all that has been done in the last 25 years speak louder than words.

I pray to Almighty to grant you health, wisdom and energy to continue to carry on the good work that you are doing.

May ALLAH BLESS you all.

(JAFFER ALI J. SAGARWALA)

President,

Self & Chauffeur-driven CAR HIRE SERVICE

Valji & Allibhai Ltd.

BRIDGE STREET

Dealers in

Second Hand Cars

Phone : 20522 & 26537

(Metropole Building)

P.O. Box 786,

Telegram : "ALIVALI"

DAR-ES-SALAAM

આફ્રિકાની ફેડરેશન ને માંડાગાસ્કર

હાલ યુસુફઅલી ફાઝલબાદ ચીનાઇ

પ્રેસીડન્ટ દોનેર ટેરીટોરીયલ કાઉન્સિલ માંડાગાસ્કર-માનુગા

હાલ યુસુફઅલી ફાઝલ ચીનાઇ તે માંડાગાસ્કરના મશ્હૂર ચીનાઇ કુટુંબ માંથી છે. માંજુગા જમાતમાં તેમની સેવાઓ અપાર છે ને ફેડરેશનના પ્રખર હિમાયતી છે. ૧૯૬૧માં ફેડરેશનનું ડેલીગેશન માંડાગાસ્કરના પ્રવાસે ગયું હતું ત્યારે મીશનના મહસદને પાર પાડવામાં તેમનો સારો હિસ્સો હતો.

બાળપણથી કામની સેવામાં ગુંથાએલા આજે પાઠક વયે પણ એજ પ્રમાણે કામને તેનો લાભ આપી રહ્યા છે. માંજુગા જમાતનો પ્રમુખપદે રહ્યા આદ માંડાગાસ્કરની ટેરીટોરીયલ કાઉન્સિલના માનનીય પ્રમુખ રહી ચુક્યા છે.

ફેડરેશન શબ્દજ શબ્દ છે, દિલને તસલ્લી બપ્પા છે, એક કામ એક હાથે થાતું નથી, બે હાથે થાય છે, અને જાણીતી કહેવત છે કે: “ઝાઝા હાથ રળીયામણા”. ઇ-સાનને અશરખુલ મખ્ખુકાતનો માનવંત ફેમો દેવાયો છે તે તેની ઇબાદત-સમજદારી અને ખાસ કરી હમદદી માટે. ઇ-સાન ઇ-સાનને સહારે છરી રહ્યો છે, બધા ધંધાદારીઓ એકબીજાને સહારે નલે છે, કાયદો ઉઠાવે છે. અને તે સમુદાયને આપસમાં એખલાસ અને મહોખ્ખતથી પેશ આવે તો આ કુખી કુન્યા સુખી કુન્યા બની જાય.

એક એવો શબ્દ છે કે જેના અક્ષર ચાર છે, જે જગતના દર્દનો આધાર ને ઉપચાર છે, કહી રહી છે આજ પહ્લાતા જમાનાની હવા એ ચાર અક્ષર એટલે સહકાર છે સહકાર છે

એખલાસ અને મહોખ્ખતથી બનેલ સંગઠન તે “ફેડરેશન”. આફ્રિકાની ફેડરેશન પહેલાનું આપણું જીવન જીવો, આપણી સ્થિતિ જીવો, આપણી નાત-નાતના સંબંધો જીવો, અને ફેડરેશન પછીનો ફેરફાર જીવો, આજે આફ્રિકાના લાઇઓ એકજ કુટુંબી જેવા બની ગયા છે, એક મામતા લાઇઓ ઉપર મુસીબત આવે છે તો બીજા મામતા લાઇઓને દર્દ થાય છે. અને બધા તે કુખ કુર કરવા કમર કસે છે, કયાં કયાંથી મદદો આવે છે.

મને ખ્યાલ છે ત્યાં લગી ૧૯૪૬માં મેં ફેડરેશન સાથે માંજુગાની જમાતને જોડાવા પ્રયાસ કરેલો. એ વરસ લગી અમે મેખ્ખર તરીકે રહ્યા, પણ તે વખતમાં એક્સચેન્જ અને નાણા ઉરફરની બંધીશના કારણે

માડાગાસ્કર ખાતે ટેરીટોરીયલ ઠાઠિન્સીલની સ્થાપના પહેલા અમારી નાતો અલગ નાતવાડા જેવી હતી. આફ્રીકાથી ફેરેશનનું ઉપુટેશન પહેલીવાર માડાગાસ્કર ૧૯ ઓગસ્ટ ૧૯૬૧માં સ્ટીમર રસ્તે માનુંગા બંદરે આવ્યું, ઉપુટેશનમાં હતા. ૧-મોલવી સૈયદ અમીરકુસેન નકવી, ૨-હાજી ઇબ્રાહીમભાઇ કુસેનભાઇ શરીફ દેવજી, ફેરેશનના પ્રમુખ, ૩-હાજી મહમદઅલીભાઇ શરીફભાઇ જીવા, ફેરેશનના હિપ-પ્રમુખ, ૪-જાહરભાઇ અલારખ્યાભાઇ રહીમ, સુપ્રીમ ઠાઠિન્સીલના ઠાઠિન્સીલર તથા કુવતુલ ઇસ્લામ જમાત ઝાંઝીયારના પ્રમુખ, ૫-આઇ મહમદ રહીમ શુલામઅલીભાઇ સોમજી, ફેરેશનના સેક્રેટરી. કિનારે માડાગાસ્કરની ઓલ જમાતોના પ્રતિનિધીઓ ઇસ્તેકમાલ માટે હાજર હતા, તેમને જોઇ મ. હાજી ઇબ્રાહીમભાઇએ કહ્યું: “આટલા બધા આપણા ભાઇઓ અહીં વસે છે તેમ અમને ખ્યાલમાં નહોતું”. ત્યારે તેમને કહેવામાં આવ્યું કે આ બધા જુદી જુદી જમાતોના પ્રતિનિધીઓ છે, બધી જમાતોની સંખ્યા આસરે ૪૦૦૦ની થવા જાય છે, તેમણે કહ્યું: “કદી અમે ધાયુ” નહોતું કે આટલા બધા આપણા હમ-મઝહબીઓ અમારી નઝદીકમાં વસે છે”...

આ શયદા ઉપરાંત બીજા અનેક શયદા થયા.— તેમની હાજરીમાં જ એવો ઇન્કલાબ આવ્યો કે તુલ્યાર ખાતે આલીશાન મકાને ઇમામ-ખાન પનાવવાની યોજના અસ્તીત્વમાં આવી તે માટે શળો નોંધાયો.— “આપણા બોજા ભાઇએ ઝીકરમાં જોરાતા છે અમલમાં નહી” એમ મરકુમ હાજીસામે ટકાર કરી એટલે કે શળો તો નોંધાયો છે પણ મકાને ઇમામ-ખાનને ધનતા વરસો લાગશે. તુલ્યાર જમાતના અગ્રેસરોને પાને ત્રડવાથી ઠહધું કે ઇન્કલાબલા આવતી મોહરમ અમો તેમાં કરીશું, એટલે મરકુમે મુસ્કુરાતા ઠહધું કે જો તમો આવતી મોહરમ પહેલા ખાંધી રહો તો અમોને જાણ કરજો, અમો જોતલા આવેલા છીએ તેટલા ફરી ઉદઘાટન પ્રસંગે હાજરી આપીશું.— વચનોની આપ લે થઇ. શેરદિલ તુલ્યાર વાળાઓએ વચન પાળ્યુ, મોહરમ પહેલા ઇમારત ખની ગઇ, મરકુમને તાર મુકવામાં આવ્યો, મરકુમે આખા વચન મુજબ પાછા તેટલાજ ઉલીગેટો સાથે ફરી માડાગારઠરની જુમી પરે ઠદમ માંડયા—મને તથા ઠાસમઅલી “માસા”ને ફરી તેમની સાથે તુલ્યાર સુધી આવવા ઠહધું “અમો ખધા ઉદઘાટન પ્રસંગે આવશું” તુ વચન પાળવાનું કોઇ અમોએ ફરી ખીલ વાર તેમનો સાથ પુર્યો. વખાનમાં દારેસલામવાળા હાજી શુલામઅલીભાઇ સોમજી હતા, તુલ્યાર એરપોર્ટ પર એક રમુજી ઘટના ખની, ખધા ઉલીગેટોની પિછાન હતી, આ નવા આંગતુકની પિછાન કરાવવામાં આવી. મોરોગલે જમાતના બુઝુર્ગ વડીલ હાજી વલીભાઇ રામજીથી મુલાકાત કરાવતા મ. હાજીસામે ઠહધું કે આ હાજી શુલામઅલીભાઇ તે આપણી ફેડરેશનના સેક્રેટરી મહમદ રફીકના પિતાજી થાય છે, ત્યારે હાજી વલીભાઇએ માથું ધુણાવતા ઠહધું “થઇ રહ્યું, અમારી મહમદ રફીક પ્રત્યેની માયા મમતા ઓસરી ગઇ, અમો તેને યતીમ સમજતા હતા” —ત્યારે હાજી શુલામઅલીભાઇએ ઠહધું, “ઠાઠા, તમારે ગભરાવાનું કોઇ કારણ નથી એ માયા મમતા મારી ઉપર દાખવજો કારણ કે યતીમ છું”. અને વાતાવરણમાં એક હાસ્ય ગુંજી ઉઠ્યું.

ખાતે મોટું સગવડમયું મુસાફરખાનું ડેલીગેટોની હાજરીમાંજ ખરીદાયું. તે પછી અન્યુષ્ઠીમાં તેમની જરૂરત પુરતું મકાને માસુમીન તથા મુસાફરખાનું બન્યું, મોરીશ્વસમાં પણ મકાને માસુમીન બન્યું.

ઝાકીરો અને વાયઝીનોથી જે અસર નહોતી થઇ તે અસર ફેડરેશનના ડેપુટીશનના આગ્રા પછી અને તેમની જોશીલી તકરીરો થકી થઇ. મતલબમાં વરસોથી ગફલતમાં પોઢેલી કામમાં જાગૃતી આવી અને બહુ વખતસર ખેદાર થઇ ગઇ.

લાંબાણ થઇ જવાના ભયે બહુજ દુઃખમાં લખ્યું છે, દરેક ભાઇને ફેડરેશનનો “માડાગાસ્કર અંક” વાંચી જવાની ભલામણ છે, જેમાં માડાગાસ્કરને લગતી સવિસ્તર હકિકત લખવામાં આવી છે.

આફ્રીકા તેમજ માડાગાસ્કરમાં લગભગ ૨૦૦ સાલની આપણી વસાહતોનો શરૂથી કરી ડીસેમ્બર ૧૯૬૦ સુધીનો આપણી કામનો તો શું પણ ખુદ પોતાના કુટુંબનો ઇતિહાસ લખવાની કાઇને જરૂરત જણાઇ નહોતી. જ્યારે કે મ. અલ્હાજ ઇબ્રાહીમભાઇને જણાયું કે આપણી ભાવી પ્રજાને આપણી આ વસાહતના ઇતિહાસની બહુ મોટી જરૂર પડશે. આ ઇતિહાસ તેમને સોનાના મુલને થઇ પડશે તેથી તેમણે અથાગ પ્રયાસે પોતાના કિમતી વખતનો ભોગ આપી, પૈસા પછવાડે ન જોતાં “આપણી વસાહતનો ઇતિહાસ” તૈયાર કરાવો આપણી કામને અમર બનાવી ગયેલ છે.— આપણી ભાવી અવલાદને ભલામણ કરતા રહેવાનું છે કે આ ઇતિહાસનું પુરેપુરું જતન કરે.— મ. અલ્હાજ તેમજ જે જે ભાઇઓએ આ પુસ્તકો માટે જહેમત ઉઠાવી આપણી કામને જાવેદાની બખ્શી છે તેમને અમારી તરફથી મુબારકી તથા લાખો સલામ.

અંતમાં ફેડરેશનના મરહુમો થઇ ગયેલા સર્વે સંચાલકોને માટે મગફરતની ભલી દેખાઓ ઇચ્છવામાં આવે છે, અને જેઓ હયાત છે તેમને અલ્લાહ તેમના દરેક નેક કાર્યોમાં સફળતા આપે અને અમારી આ ફેડરેશનને માસુમીનના સદેકે લાંબુ આયુષ્ય અતા કરે તેવી દેખા છે.

GRADE THE FRIENDS.

Do not keep uniform rules of friendship with every friend. Accordingly do not put yourself completely at his mercy. It is just possible, he may turn an enemy on account of some of your weak points. Similarly do not keep a venomous eye on an enemy. It is likely that he may some day turn your friend.

— Hazrat Ali (A.S.)

Act. And act honestly, because to-day is the day of action; not of accounts. Tomorrow will be the day of accounts; not of action.

— Hazrat Ali (A.S.).

MAMDANI BROTHERS

General Merchant

P. O. Box 24, LUSHOTO

Bankers : N. B. C.
Bank Street Branch, Tanga.

Telegram "MAMDANI"
Telephone : 22

Dealers in :

**RATION, PROVISION,
MEDICINES,
STATIONERY,
COSMETICS, PIECEGOODS,
HOSIERY, BLANKETS, SHIRTS,
FOOTWEAR,
CUTLERY, CONFECTIONERY,
SUNDRIES &
HARDWARE .**

Agents :

**Tanganyika Plating Co. & Avon Cycle Tyres-Tubes
Regular Passenger & Goods Service
from Mombo - Lushoto**

RAMZANALI H. K. DAMJI

DAR-ES-SALAAM

**Provision, Grains, Foodstuff
and
Sundry Goods**

Importers - Wholesalers - Retailers

કોન્ફરન્સ માટે મુદ્દા

લેખક : ખિરાદર એ. એચ નઝરઅલી મોમ્બાસા

યુવાન વયથી કામી સેવામાં અંપલાવનાર ભાઈ એ. એચ. નઝરઅલીએ ૧૯૪૪માં સલ-સખીલમાં યોજાત નિબંધ હરીફાઈમાં કોન્ફરન્સ માટેના મુદ્દા ઉપર નિબંધ લખી તે સમયમાં ફેડરેશનની સ્થાપનાના વિચારોને ગતિમાં મુકવાના કારણરૂપ બન્યા હતા. તેમનો એ નિબંધ અહીં રજુ કરીએ છીએ જે ઉપરથી જણાશે કે તેમણે જે ખ્યાલો રજુ કર્યા હતા તેવાજ મુદ્દા ઉપર ફેડરેશનનું ઘડતર થયું હતું.

ભાઈ એ. એચ. નઝરઅલી, મોમ્બાસામાં યુનીયન, જમાત અને ખીજી કામી સંસ્થાઓની સેવામાં અગ્ર દિસ્સો પુરવતા રહ્યા હતા અને યુવકોની પ્રગતિમાં તેમણે ખાસ રસ લીધો હતો. હાલ તેઓ કરાચીમાં સ્થાયી થયા છે.

મારા તરફથી લખાયેલ તા. ૫-૨-૪૪નો પત્ર “સલ સખીલ” માસિક અંક ૮માં પ્રસિધ્ધ થયો હતો. મજદુર પત્ર લખ્યા પછી તુરતમાં ખોળ શીયા ઇસ્નાઅશરી પ્રોવીન્સીયલ કાઉન્સિલની સ્થાપના માટેના જરૂરી હેતુઓ અને મુદ્દાઓ સુચવતો લેખ લખવા વિચાર હતો પણ વખતના અભાવે લખી શકેલ નહિ. દરમિયાનમાં દરેસલામથી જે બોલ નામની પુસ્તિકા મારા વાંચનમાં આવી જેમાં મોલવી અલીમહમદ હાજી નઝરે પણ આવી એક કોન્ફરન્સ બાબત લખાણ કરેલ છે જે બાદ “સલ-સખીલ” અંક ૧૦માં અગ્રલેખ તથા તેમાં ફેડેગરીવાળા ભાઈ હુસેન મેઘજીએ કોન્ફરન્સ ભરવાની જરૂરીયાત ઉપર ઉત્તમ લેખો લખવા માટે શીલીંગ પૈનું ધનામ જાહેર કર્યું. વાંચી બહુજ પ્રુશ થયો છું. આ એ લેખમાં મને જરૂરી લાગતા કોન્ફરન્સ માટે મુદ્દા મુદ્દાઓ તથા હેતુઓ સુચવું છું.

૧. કેન્સા, યુગાન્ડા, ટાંગાન્યાનિકા તથા જમ્બાઝ બળી ચાર પ્રોવીન્સીઝ નક્કી કરવા, (આમાં ભવિષ્યમાં મહાગાસ્તર, સોમાલીલેન્ડ તેમજ કોંગોનો ઉમેરો પણ કરવા પ્રબંધ રાખવો.)

૨. મજદુર ૪ સેન્ટરોમાં (અને ભવિષ્યમાં વધે તેના ઉમેરો કરી) આપણી કામને માટે એકજ સરખું બંધારણ બનાવવું.

૩. કામી ઝઘડાઓ અને ખાસ કરીને જ્યાં કાંઈ પણ કારણને લીધે અસંતોષને દફનાવી જમાતને એકત્ર બનાવવી.

૪. જે બાબતનો ચોતાના પ્રોવીન્સની જમાતમાં ફેસલો થઈ શકતો ન હોય તેવી બાબત કાઉન્સિલમાં પેશ કરવામાં આવે અને તે મારફતે ફેસલો થાય, અને કાઉન્સિલે કરેલ ફેસલો આખરી અને સફળ બંધનકર્તા રહે.

૫. જન્મ, મરણ (મરણના કારણો), નિકાહ, તલાક તેમજ કામી વસ્તીનું વસ્તી પત્રક રાખવું અને અને દર ૩ માસે તેની બહેરાત કરવી.

૬. દીની અને કુચવી શિક્ષણ માટે બની શકે તેટલી પ્રગતી કરવી અને મદ્રેસાઓ, નિશાળો, બોર્ડીંગ હાઉસ વગેરેની જરૂરી સેન્ટરમાં સ્થાપના કરવી.

૭. કામી બહેનો માટે સુવાવડખાનાઓની બનતી ઉતાવળે ગોઠવણ કરવી અને તે સાથે કામી દવાખાનાઓની પણ ગોઠવણ કરવી.

૮. કાઉન્સિલની સ્થાપના પછી ૧૮ વર્ષની ઉમરનો કામી ખિરાદર કાઉન્સિલના નિર્ણયોનું પુરતી રીતે પાલન કરવા બાબત અને મજકુર કાઉન્સિલને હંમેશા (હયાતી સુધી) વફાદાર રહેવા સોગંદ લેવા, આવા લીધેલ સોગંદ તે ભાષને તથા તેમના કુટુંબીઓને બંધનકર્તા રહેવા જોઈશે. *

૯. કાઉન્સિલે કરેલ દરેક નિર્ણયનું પાલન જણાવેલ મુદતથી શરૂ થવું જોઈએ

૧૦. કાઉન્સિલની એક હેડ ઓફીસ રાખવી અને તેના સેક્રેટરીએટમાંથી થયેલી બધી માંગણીઓ સેન્ટરોએ પુરી પાડવી.

૧૧. કાઉન્સિલ ઉપરેતું પ્રતિનિધિત્વ દરેક સેન્ટરમાંથી જમાતે ચુટેલા ૧૦ (સંખ્યામાં વધારો ઘટાડો થઈ શકે) સભ્યોનું ડેલીગેશન કાઉન્સિલની બેઠકમાં હાજરી આપે. મજકુર ડેલીગેટોમાંથી એક સભ્યની આગેવાન તરીકેની નીમણૂક કરવામાં આવે.

૧૨. કાઉન્સિલના સેક્રેટરીએટના ખર્ચને પહેાંચી વળવા માટે મોખ્યાસા, દારેસલામ, કમ્પાલા અને જંગખારે દર વર્ષે શી. ૧૦૦૦ આપવા અને બાકીના ગામમાંથી જ્યાં કામી વસ્તી ૫૦૦થી ઓછી અને ૨૫૦ થી વધારે હોય તેવા ગામોએ શી. ૫૦૦ અને જે ગામોમાં વસ્તી ૨૫૦ થી ઓછી અને ૧૦૦ થી વધારે હોય તેવા ગામમાંથી શી. ૨૫૦ દર વર્ષે આપવા.

ઉપર જણાવેલ કેટલાક જરૂરી મુદ્દાઓ અને હેતુઓ કામી ખિરાદરોની જાણ માટે લખેલ છે અને તે સાથે કોઇ પણ ભાષને જરૂરી લાગતા મુદ્દાઓ અને હેતુઓ આપની મારફતે પ્રસિધ્ધ કરે. તે માટે મને ખાત્રી છે કે આપ જરૂરી જગ્યાની ગોઠવણ કરી આપશે.

* અમારા મત મુજબ બંધનકર્તા સોગંદ લેવાની આવશ્યકતા રહેતી નથી. આવા કાયદા ઘડાયેલી ભવિષ્યમાં કુટકાટ થવાનો સંભવ રહે છે. ફાર્મમાં સહી કરનાર ભાષને પોતાનેજ સમજવું જોઈએ કે કાયદા પાલન એ તેની પહેલી અને મુખ્ય ફરજ છે.

—તાંત્રી

વિશેષમાં ઉપર જણાવેલા મુદ્દાઓથીજ બધું કામકાજ થઈ શકે નહિ એ નિર્વીવાદ વાત છે. જરૂર ખીજા કેટલીક નાની મોટી બાબતોના પણ ઉમેરો કરવો પડે. મારી એ સુચના છે કે પુર્વ આફ્રિકાની ચારે ત્રોવીન્સીઝ આવી કાઉન્સિલ સ્થાપવા વિચાર કરે તો તે માટે એક પ્રીલીમીનરી કોન્ફરન્સ ભરવાની જરૂર છે કે જેમાં પુરતી છણાવટ પછી કાઉન્સિલને માટે જરૂરી બંધારણ ઘડી કાઢી કાર્યક્રમનો પ્રોગ્રામ પણ નક્કી થઈ શકે.

A. M. CHATOO & SONS

MERCHANTS & COMMISSION AGENTS

P. O. Box 9022, DAR-ES-SALAAM

Tele. Add : "MALAIKA"
all Branches

Tele : 21816 - 21909

**TROPHY DEALERS,
COASTAL SHIPPING SERVICE**

Associated with

CHATOO'S LIMITED

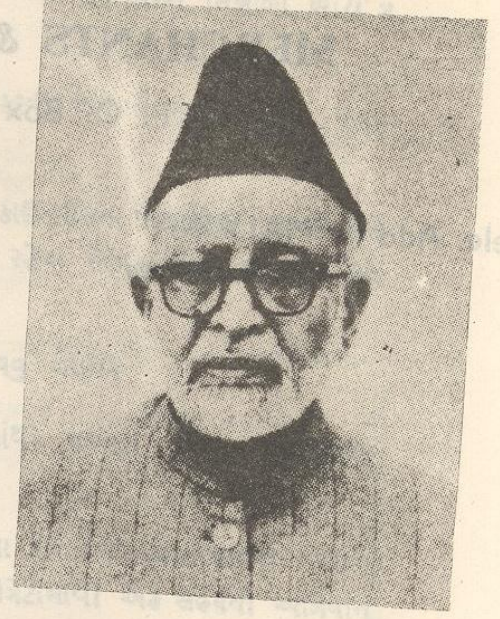
CHEMISTS & OPTICIANS

DAR-ES-SALAAM

(Incorporated in India)

....નાની જેવી હજ સમજું છું.

શેઠ હાજી દાઉદ હાજી નાસર ૧૯૩૬ દરમ્યાન અને તે પછી પ્રસંગોપાત પુર્વ આફ્રિકાના નાના મોટા કેન્દ્રોમાં મુસાફરી કરી, ઔદ્યતા—ફેરેશન—ની જરૂરીયાતનો નાદ ગુંજવતા રહ્યા હતા.

તેમના હૃદયમાં ભલુકતી ભારત—પાક—આફ્રિકામાંનું કોમી સંગઠન શું હકીકત ન બની શકે? મુખ્યમાં અનેક વરસોના વસવાટ બાદ તેઓ કરાચીમાં સ્થાપી થયા. અધિકૃત છતાં જ્યારે જ્યારે કોમી વિષય પર ચર્ચા કરે છે ત્યારે ન જાણે ક્યાંથી તે અધિક અવાજમાં યુવાનીના પડકારનો પડઘો પડે છે.

કોન્ફરન્સથી આપણને કેટલા ફાયદા થવાના છે તે આપ જાણો છો. એક સંપી અને એખલાસની ખુદાએ કુરઆનમાં આજ્ઞા કરી છે. પ્રથમ તો તેણે માણસો એક ઠેકાણે એકઠા થાય એટલા માટે પાંચ વખત મસ્જિદમાં આવી નમાઝ પડવાનો હુકમ કર્યો છે. તે પછી આસ-પાસના માણસો પણ એકઠાં થાય એટલા માટે આપણને જુમાના દીવસે જામે મસ્જિદમાં આવવાનો હુકમ કરવામાં આવ્યો છે. વળી વર્ષમાં બે વાર બધા મુસલમાનોને એકઠા કરવા માટે બે ઇદ મુકરર કરવામાં આવી છે, અને વર્ષમાં એકવાર આખી દુન્યાના મુસલમાનો એકઠા કરવા માટે હજની આજ્ઞા આપવામાં આવી છે કે જેથી અનેક દેશોના જુદી જુદી ભાષા અને આચાર વિચારવાળા માણસો એક સંપીની સાકળ મજબુત કરે. હું કોન્ફરન્સને એક નાની જેવી હજ સમજું છું.

—હાજી દાઉદભાઈ હાજી નાસર જે. પી.

(સલ-સખીલમાંથી)

આ ગે કદમ....

લેખક: આલી મહમદ જાફર શરીફ દેવજી

મુરખખી આલીલાઇ હાજી હાજી મહમદ જાફર પ્રેડરેશનના ઉપ-પ્રમુખ છે. જંગપારમાં જન્મ, મોખ્યાસામાં ઉછર અને ધંધા અથે ઇસ્ટ આફ્રીકાના અનેક ગામોમાં વસ્યા છે. હાલ તેઓ અરૂશા/ટાંઝાનીયાના રહીશ.

હાજી આલીલાઇ પુર્વ આફ્રીકાના પ્રખ્યાત હીમાયતે શીયા-દિન તથા ઝાકીર મહમદ જાફર શરીફ દેવજીના એકજ વારસદાર છે— એજ પથે હાજી આલીલાઇ ખુદ કાબેલ ઝાકીર છે, ને અરઝા વક્તા છે.

પ્રગતિના હીમાયતી લેખક કોમ પાસે 'આગે કદમ'ની સાથે એક તાલની અપેક્ષા કરે છે.

ખરેખર ખુશીનો પ્રસંગ છે કે આપણી ફેડરેશનને જવાનીના ૨૫ વરસ પુરા થયા અને હવે પુર-શબાબની સાથે ખીજ ૨૫ વર્ષ માટે પ્રોગ્રામો વિચારવા અને કદમ માંડવા સહીતે આમંત્રણ આપે છે.

આ જયુખીલી કામી સંગઠન તેમજ વટાઇ ગયેલા કાર્યકર્તાઓ તથા ચાલુ કાર્યકર્તાઓને ધગશ તેમજ નીખાલીસ સેવાઓનું પરીણામ છે.

આપ આ જયુખીલી અંકમાં ૨૫ વર્ષની કારકિર્દી તથા સેવાઓ ફેટલી અને ક્યાંક્યાં આપણાં છે તે જોઇ શકશો.

જો કે ગોલ્ડન જયુખીલી જોવાની આશા તો નથી મારી ઉમરના વિહાજથી. છતાં ભવિષ્ય માટે આપણે શું કરવું જોઇએ તે જો જણાવું તો અસ્થાને નહિં ગણાય. એવું જ થાય કે આવલી પ્રજા આપણી આગસ કે દુરઅદેશો ન વાપરવા બદલ તેમને ખમવું પડે.

આપણી આજની વસ્તીથી ૨૫ વર્ષમાં ૫૦થી ૭૫ ટકાનો વધારો થવા વકી છે તેજ પ્રમાણે જર-રીયાતોમાં સંજોગો જોતાં ૧૦૦ ટકા નો વધારો થશે એટલે આજે જે ખર્ચો છે તેનાથી ૨૫ વર્ષને અંતે ખમણું થશે.

તબલીગી વિભાગ

આ વિભાગ મારી નજરે બહુજ મહત્વનો છે કારણ કે આપણું કામી સંગઠન ધાર્મિક લાગણીને આભારી છે. તબલીગી કાર્યને બે ભાગમાં વહેંચી દઇએ તો એક મદ્રેસાઓમાં જે ધાર્મિક શીક્ષણ અપાય છે તે અને ખીજું મજલીસો દ્વારા નાના મોટા મઠો અને ઓરતોને શીક્ષણ અપાય છે તે મળી આ બંને વિભાગમાં

ચોક્કસ સુધારાની જરૂરત જણાય છે. અને તે જરૂરત ચાલુ સંજોગો ભેતાં ભાષા, રીત તથા શીખનારા અને સાંભળના વાળાઓના મા-હવલ તથા વિચારોનો પુરો અંદાજો લઇને કરવો પડશે.

આજકાલના આપણા બાળકો-બાળાઓ 'પરધર્મી' માસ્તરો પરધર્મી બચ્ચાઓ અને પરધર્મી પેપરો વાંચી અસર લીધે છે અને જે શંકાઓ પોતાના ધર્મના સાચાપણામાં અનુભવે છે તેનો પુરતો ખ્યાલ રાખીને તેવા કોર્સ બચ્ચાની ઉમરનો લિહાજ રાખી બનાવવો પડશે.

ભવીબમાં તે કોર્સ આ દેશની ભાષામાં પણ કરવું પડે તો નવાઈ નહિ.

મજલીસો માટે તો દરેક ઠેકાણે શીકાયતો સંભળાય છે. અને તે ઘણે અંશે બ્યાજખી પણ લેખાય.

એક તો ઉર્દુ ભાષા દરેકને પુરી રીતે સમજાય નહિ, વળી પડનાર શું કહેવા માંગે છે શું સમજવવા માંગે છે અને સાંભળનારાઓ પાસે એક ઠલાક મુંગા બેસાડી તેઓ પાસે કયા અમલની આશા રાખે છે તે બિચારો પોતે ભાગ્યેજ સમજે છે. બધા એવા નથી પણ ઘણા ખરા તો છેજ એવો મારો મત છે. અને તેના પણ કારણો છે. બહારથી આવનાર મોલવીઓ કે પછી કીતાબોમાંથી શબ્દે શબ્દ પઢનારા મુલ્લાઓ અનેની એકજ હાલત છે.

તેઓ જે સાંભળનારાઓની જરૂરત ટેસ્ટ સમજવાની તાકાત માહોલ શંકાઓ વગેરેનો જે અંદાજો કરી અને તેઓની બેસવાની શક્તીનો તોલ ઠાઠી તે પછી તૈયારી કરીને પોતાના સખજેકટ વિશય ઉપરજ મજલીસો સાદા શબ્દોમાં ફક્ત લાભ પહોંચાડવા ખાતર, પોતાની હુશયારી કે ઇલ્મનો મુઝાહીરો કરવા ખાતર નહિ હોય તો જરૂર વધારે લાભ પહોંચાડી શકાય. પણ તે માટે કામ અને મજહબની લાગણી પણ હોવી જોઈએ. ખરેખર ક્રીસ્ચીયન મીશનરી અને કાદયાનીઓ પાસેથી ઘણું શીખવાતું મળે. તેઓ આ દેશની ભાષા તેઓની હીસ્ટ્રી તેઓની સાઇકલોજી શીખી આ દેશમાં આવે છે અને કામ કરી જોય છે.

હવે આ બધું થાય કેમ. તે માટે ઇ. આફ્રીકાના બધા આલીમોના કામ ઉપર એક અઅલમ- આલીમ હોવો જોઈએ જે કાઉન્સીલના વિચારો અને દરખાસ્તો ઉપર અમલ કરાવે. નહિ તો ઉંદર ખીલાડાને ઘંટડી બાંધી શકે નહિ.

પ્રાઇમરી-સેકન્ડરી અને હાઇયર એજ્યુકેશન સંબંધી.

આ સંબંધી આપણા માનવંતા પ્રેસીડન્ટ સાહેબે ઘણીવાર ધ્યાન ખેંચેલ છે. મારે ફક્ત બે શબ્દોમાં કહેવું છે કે હવે એજ્યુકેશન આપો નોકરી મેળવવાની ઇચ્છા રાખનારાઓએ સંજોગોનો વિચાર કરવો જોઈશે કે દીન બદીન નોકરીઓ- તેમજ નાના મોટા વેપારમાં આપણા ભાઇઓ ખસી જશે અને એની અને હાથ અને જાત મહેનતથી કમાવવું પડશે, તેનો ખ્યાલ રાખી એવા હુન્નરો-ઉદ્યોગો જે હાથ અને જાત મહેનતથી શરૂ શકે તે શીખવાં-શીખાવવાં પડશે.

હાયર એજ્યુકેશન માટે લાઇનની દોરવણી આપવી પડશે જે એવી લાઇન હોવી જોઈએ જે આ દેશ અને પરદેશમાં પણ લાલદાયક થઇ શકે.

જેમ જેમ વસ્તી વધતી જશે, તેમ તેમ આપણી ઇમાનોમીક હાલત સંજોગોને મહેનજર રાખશું તો જણાશે કે ગરીબી વધતી જશે.

હવે કામમાં અમુક જ સારી સ્થિતિના રહે અને ખાફીની હાલત સારી ન હોય તો તો કામ ખીમાર મળાય. કાંઈક ફેરફારની જરૂરત છે. અને દુકાનમાં એક મીલખતીથી સેંકડો મીલખતીઓ ખાળી શકાય અને મુળમાં ફેર પડે નહિ. જરાક આપણી જુની હિસ્ટ્રી- ઇતિહાસ તપાસીશું તો આપણી તરફથી નું મુળ આ ક્ષેત્રમાં એજ તો હતું કે શેઠયાઓ પોતાના નોકરાની તરફની ખ્યાલમાં રહેતા હતા અને ૩ કે ૫ વરસની નોકરી બાદ તેમને કુકાનો કરી આપી વેપારી બનાવતા પોતાનીજ લાઇનમાં. જ્યારે આજે તેથી વિરુદ્ધ દેખાય છે. અમલી સ્વરૂપ આપવા સહી પહેલા સંલોગો વની જઈ, મન પળટો, નકકર પ્રયોજનો અને તુરત અમલની જરૂરત છે તમારી કાઉન્સીલ બધુ કરશે તેમ ધારી ખેસી જવાની જરૂરત નથી. ખલકે દરેક જમાત ૨/૩ ની કમીટી બનાવી તે ઉપર વિચાર અને અમલ કરી ખીજને રસ્તો બતાવી શકશે.

સામાજિક કાયડાઓ

સામાજિક કાયડાઓમાં મોટા કાયડો શાદીના રસમોરીવાજ, ખર્ચો અને તલાકો તે ફક્ત કાયદાઓ લડવા, અથવા તેને અમલ કરાવવા અને ભંગ માટે સજાઓ નકકી કરવા કાફી-પુરતુ નથી. જ્યાં સુધી મુળ કારણોની તલાશ ન કરીએ અને મને લાગે છે ત્યાં સુધી આના મુળ કારણોમાંથી. માખાપોની પોતાની દીકરા - દીકરીઓ પ્રત્યે અખલાકી તાલીમની ખેદકારી, વધુ પડતી છુટછાટ અને જવાનોમાં શાદી શું છે તેનો મકસદ અને પરીણીત ક્રીન્દગી કેવી રીતે સુખમય અને સંતોષપૂર્વક ગુનરી શકાય તેથી અન્નભૂપણ ખોદી સોખત અને તેનો અસર. આ બધુ લા ઇલમો-અન્નભૂતાથી થાય છે. હવે તે માટે ખાસ શાદી વિશે એક ખુક મરદો તથા ઓરતો માટે લખવાની જરૂરત છે જે શાદી અગાઉ તેવા દંપતીને ખલકે દરેક જવાન છોકરા છોકરીઓને આપી વંચાવવાની જરૂરત છે ન કે “બર્થ” ઓફ એ ચાઇલ્ડ”ની ક્લીલમ બતાવવા. અને તે ખુક પણ ચાલુ ઝમાનામાં જે કાંઈ સારા લેખકોની ખુકમાંથી, મળી શકે તે અને આપણી કામની જરૂરતને મદદે નક્કર રાખીને લખાય તો સમસ્ત કામને લાભ થાય.

આશા છે મારા આ દુક વિચારો ઉપર કામના ભણેલા ગણેલાઓ પોતાના વિચારો અને સલાહો જે આ સંસ્થાને મોકલાવશે તો જરૂર લાભ થશે.

અય તાઇરે લાહુતી, ઉસ રીઝક સે મૌત અચ્છી,
જસ રીઝક સે આતી હો પરવાઝ મેં કોતાહી.

(અનુવાદ : અય ઉચી ઉડયનવાળા ગરૂક, એ અન્નથી
તો મોત સારી, જે અન્નથી ઉડવામાં કચાશ આવતી હોય)...

— ડૉ. અલ્લામા ઇકબાલ

કોન-ફર-નસ

લેખક : “નાનો ભાઈ”

નાનાભાઈ તરીકે પોતાને ઓળખાવી લેખક ફરેડરશનની સ્થાપના સમયેના વિચારોને હળવી રીતે રજૂઆત કરી છે.

પુર્વ આફ્રિકાના વસવાટ દરમ્યાં અનેક ગામોમાં વસવાટ કરી અનુભવ મેળવ્યો જેને અંગે કલમમાં નીખાલસતા અને નીડરતાની ઝલક તરી આવે છે.

૨૬ વર્ષ પુર્વે “સલ-સપીલ”ના જમાદિલિ અવ્વલ ૧૩૬૪ના અંકમાં છપાએલી આ કૃતિના લેખક છે તે ભાઈ ગુલામઅલી સોમભ.

હાલ ગુલામઅલી સોમભ છેલ્લા ૧૯ વર્ષથી દારેસલામમાં સ્થાયી થયા છે. હાલમાં નિવૃત્ત જીવન ગાળે છે. ઉંમર ૭૩ વર્ષની છે.

“મુનાદી”નાં સોટા જેવા પાતળા માણ તંત્રી મી. અબ્દુલ હુસેન ‘આઝાદે’ “સલ-સપીલ”માં દેખાવ દીધો. તેની સાથે “નાનો ભાઈ”ને તેમના સંકેતી તરીકે જરૂર દેખાવ આપવો જોઈએ. બિચારા કહે નાના બે માણસમાં દેખાઈ શકે નહિ. ત્યાં પાછું “કોન-ફર-નસ”નું તુલ ઉભું કરવા કલમના જેરે મોટા દેખાયા છે. આ “કોન-ફર-નસ” છે શું ચીજ? મારું લેખું તેનો અર્થ કરવા કેટલું શક્તિવાન છે તે જણાવી દઉં. કોન-ફર-નસ એટલે ‘કોણની ફરે નસ’-લેખનની નસ! આપણી ઇસ્તાઅશરી કામ એટલી સ્થિર અને નિષ્ક્રીય છે કે દાખને કામની તરકકી માટે તલ માત્ર પણ પરવા નથી. ઉપરાંત રા. કાકા જેવા ખુશા પુંકે: “કોન-ફર-નસ-કોન-ફર-નસ!” રા. કાકા દેખાવે સિંહ જેવા. પણ દોંતે મારા જેવા બોખા એટલે દોંતોની નસ પણ જડ થઈ ગયેલી હોઈ એમની ગંભીર સુચનાની કાણ પરવા કરે તેમ છે?

રા. ‘આઝાદ’ કે રા. કાકાને ખબર નહિ હોય કે શેઠ હાજી દાઉદભાઈ હાજી નાસર માવજી જ્યારે ૧૯૩૬-૩૭માં આફ્રિકા આવ્યા ત્યારે બેલ્જીયન કોંગો જતાં કીંગોમા પાસ થયા હતા. આ “નાનો ભાઈ” ને એમની મુલાકાતનો લાલ મલ્યો હતો. તેઓ મોખ્યાસા, જંગખાર, દારેસલામ, વિગેરે સ્થળોએ ફલાવેલો દિસાહ અરસપરસ પ્રેમ અને આપેલી ઘણીજ અમુલ્ય નસિહતો અને કરેલી નિસ્વાર્થ સેવાઓનો શીઅરો સાંભળી મારાથી સહેજ પુછાઈ ગયું “શેઠ સાહેબ! આ સફરનો તમારો હેતુ શો?” જવાબમાં જણાવ્યું “સર્વે અગત્યના મથકો ફર્યો હોઈ અને મારા હેતુ સંબંધમાં કોઈએ સવાલ કર્યો હોય તો તારો નંબર પહેલો જ છે.” મને તો દીલમાં ગલગલીઆં થઈ ગયાં. વાહ હું કેવો હોશીયાર છું કે શેઠ સાહેબે મને પહેલી હરોળમાં રાખી દીધો. પોતાને શાખાશી આપી રહ્યો હતો ત્યાં શેઠ સાહેબે નીસાસો નાખ્યો. “મારો હેતુ ! !” હું નીરાશા બોધ કરી રહ્યો. મને થયું મારો સવાલજ બેહુદો અને અકલ વગરનો હોવો જોઈએ અને તેમાં જરૂર કોઈ ચીજની ખામી હશે. મારી હોશીયારીના વખાણ બંધ કરી મેં લાનતોથી મારા દિલને વધાવી લીધું.

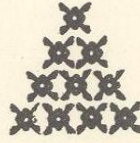
એટલામાં શેઠ સાહેબ ફરી બોલ્યા, “ઓહ! મારો હેતુ? સાંભળો, “નાનો ભાઈ” અંતરમાં ખળતી આગ કામ ઠારી શકે તો મારો હેતુ સમજી શકાય. કુનીયાની આખી ઇસ્તાઅશરી કામ એકત્ર, એક રાજ, એકજ સાંકળમાં-સંકળના શબ્દોમાં ઠહું તો UNITED-” એટલું કહીને શેઠ અટકી ગયા. પણ રહી રહીને એવણે

પણ ત્રણપગા જનવરનું નામ પુકારી દીધું. “એ ત્યારેજ અને જ્યારે કે કોમ હજ મુકરર કરે એટલે કે કોન-ફર-સ”. મને ફરીથી ગલગલીઆ થયાં. જોઇ મારી હોશીયરી? ભલાભલા શેડીઆને અફસોસીમાં મુકી શકું છું!!

શેડીને સધ્યારો આપવા ખાતર મેં કહ્યું, “આપણી જમાતોમાં ખીલકુલ સારો સંપ છે. ફકત રાગ જુદો છે. ઝાઝી તકરાર નથી. ખાલી હા-નાનું વેર છે. ખાકી તકરાર થોડી પણ લાંબે સાફેજ ખોલીએ છીએ. એમ તો આપણે પાકટ છીએ. ભલે એ ત્રણ પગના જનવરને હસ્તિમાં લાવો. અમો હા-નાનો સાથ આપવા તૈયાર છીએ.” શેડ સાહેબે હસી દીધું. હું એવણને હસાવી પણ શકું છું. ત્યાં તો શેડ સાહેબે પોતાનો રંગ ફરવી દીધો. કપાળે હાથ રાખી કહ્યું, “ભાઇ, દિલ્હી દુર હય! હાલ તો કોન-ફર-નસનું ખીજ પણ મળતું નથી તેથી એ વિચારોની કોમત બકરાના ગળામાં લાગેલા આંચળો જેવી.” શેડ સાહેબને આપણી કોમની હોશીયારી, કાબેલીયત અને તે પાછળ આગળ વધતી જાય છે તેનો પુરો ખ્યાલ છે. એવણનો ૧૯૭૬નો દેશ ખાતેનો ઇમ્યુટેશનનો પ્રવાસ વાંચી જોશે તો તેઓની ધગશ જોઇ શકાશે. એ સાહેબ પોતેજ આ ખાખત હાથ ધરશે, તો ગંભીર લાગતો જનવર જરૂર શરણે આવી જશે, ઇસ્નાઅશરી કોમ! ઉંઘ, પુરી ઉંઘ અદા કર, કઝા થઇ જાય તે પહેલાં પીઠ પાછળ આગે કદમ!

(સલ-સખીલમાંથી)

POWER AND PELF

If God Almighty has bestowed you with power, use it MISERLY for awarding absolutely necessary punishments. And if He has betowed you with pelf, use it LAVISHLY for awarding constructively needful charities.

—Mrs. AMINA PENPOINT

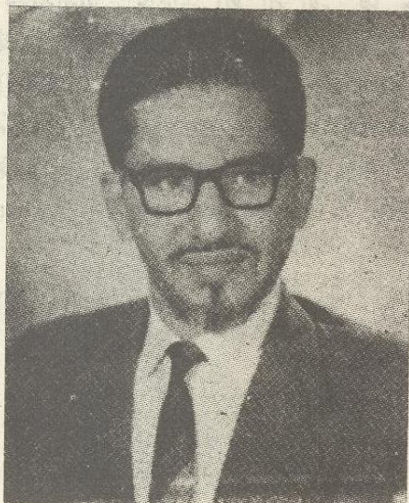

HM

HUSAINALI
MERCHANT

Narayandas Mansion, 10, Motlibai Street, Bombay 11 BC.
Crystal House, 99, Mohamedali Road, Bombay 3 BR.

Telephone : 370168
327030

3rd December 1969

Today our heads bow in reverence to those great souls (may they rest in heaven in peace) who conceived the idea of forming the Khoja Shia Ithna Asheri Federation.

I for one had the proud privilege of meeting one of the mujahids of your esteemed body in no less a personality than the Alhaj Ebrahim Haji Sheriff when he had visited Bombay in the year 1961. It will not be out of place if I say that he was the heart and soul of the Federation and he still inspires spiritually Alhaj Mahomedali Meghji and his colleagues to keep the light of service and sacrifice burning for ever.

May Allah shower His choicest blessings on all those departed souls who have served His cause and may the Almighty through the Vasila-e-Chharada Masoomeen give long life and inspire the entire community to work and prosper and may the Silver bells toll to Golden bells and on and on towards progress till eternity. (Ameen).

With kind regards to all our brothers and sisters in faith.

Sincerely yours,
HUSSEINALI MERCHANT

Silver Jubilee Celebration of the Federation

The President,
Khoja Shia Ithna-asheri Supreme Council,
P. O. Box No. 1085,
MOMBASA.
Kenya.

Dear Mr. President,

Many thanks for your kind letter of the 17th November inviting me to send a message for the Special Issue of Federation Samachar. I would like to say:

1945 was a year of great Blessings to the Khoja Ithna - Ashari community of Africa as it was in this year that we formed the Federation to do the function of uniting, centralising and servicing the different Jamaths.

Wide varieties of Social and Religious services have been democratically given by the Federation run by a handful but sincere momins.

The Federation has lost quite a few public spirited-servants since its inception but they have left behind their name and guidance and will always be remembered with reverence. And we still have and will Inshah-Allah always have people prepared to serve and sacrifice for the cause of the millat and community. Our beloved "Mohamed Bhai" is one and perhaps the best one of these selfless workers in the office at present.

25 year is not long time in history of a community but everyone in Africa and particularly in East Africa can be proud of our having achieved what we have so far and do more and more for the fulfillments of "aims and objects" of the Federation of K.S.I. Jammats in Africa.

I am personally proud to have been a member of the Council and its committees before I came down to Pakistan in 1964 and would like to end with Greetings and Best Wishes to each and every member of this Great Union.

Yours sincerely,
MOHAMEDALI HANSRAJ

MWAMBAO SHIPPING CO., LTD.

P. O. BOX 393, DAR-ES-SALAAM

COASTAL SHIPPING SERVICE

Between

**Dar-es-Salaam,
Lindi,
Mitwara
and
Mafia**

Yours sincerely,
MOHAMMEDALI HANSRAJ

Akbarally Vazirally Mody & Co.

IMPORTERS

P. O. Box 304

ADDIS ABABA

Ethopia

Dated 5th December, 1269

The President,
The Khoja Shia Ithna-asheri Supreme Council,
P.O. Box No. 1085,
MOMBASA,
(Kenya).

Dear Sir,

I acknowledge with thanks the receipt of your circular letter dated the 17th ultimo and am pleased to learn that our federation is going to celebrate its Silver Jubilee and will be issuing a Special Issue of the "FEDERATION SAMACHAR" on that auspicious occasion.

As has been requested by your goodselves, I have pleasure in sending you herewith (enclosed) my passport size photograph and wish you all the successs. Although I am stationed miles away, I consider myself as an humble member of the Jamat and would wish to send you the following message:

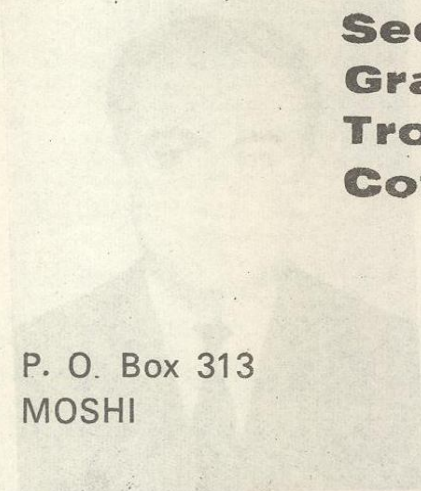
"It is needless to say that our Federation of the Khoja Shia Ithna-Asheri Jamats of Africa has proved itself to be a great force in binding us together as members of one family over the past twenty five years and has come to be a living body. We are all much indebted to it for rendering devoted services for the cause of unity of our Jamats in Africa. May it live long to serve us for many many years to come".

Yours Sincerely,

(AKBARALLY VAZIRALLY MODY)

Sheriff Dewji & Sons Ltd.

**Seed Cleaners
Grain Merchants
Trophy Dealers and
Coffee Exporters**

P. O. Box 313
MOSHI

P. O. Box 175
ARUSHA

Tanzania Printers Ltd.

KISARWE STREET, DAR-ES-SALAAM.

for
all your Stationery Requirements
Ring : 20749/23381

for

**Clean Crisp and Quality
Modern Offset Printing**

Ring : 21542

પ ય ગા મ

આફ્રિકાની ખોળ શીઆ ધસ્નાઅશરી જમાતોનું ફેડરેશન, ક્રોમમાં એકતા, સંગઠન અને ભાષ્યારો ફેળવવાના કઠીન [સેવાકાર્યના પચ્ચીસ વર્ષ પુરા કરી રહી છે. ઇસલામે ઉપદેશોથી ઇબાદતો “હુકુલ્લાહ” અને “હુકુલ એપાદ” એ રીતે ખેલાગોમાં વેંહ્યાએલી હોવાથી દીનના રેહબરોએ “હુકુલ્લાહ”ને અદા કરવાની સાથોસાથ “હુકુલ એપાદ”ને પુર્ણ કરવા માટે પણ એટલીજ તાકીદ ફરમાવી છે.

“હુકુલ એપાદ”ને સામુહિક રીતે યોગ્ય રૂપમાં અંજમ આપવાની તીવ્ર ઉત્કંઠામાંથી જન્મેલી શુભ લાગણીઓને વ્યવસ્થિત સ્વરૂપ આપવા આફ્રિકાની ખિરાદરીના સેવાભાવી વીર સજ્જનોએ ત્યાંની જમાતોના ફેડરેશનના રૂપમાં એક કેન્દ્રિય સંસ્થા સ્થાપવા પચ્ચીસ વર્ષ પહેલાં જ હિમ્મતભર્યા કદમ ઉઠાવ્યા હતા તેના શુભ પરિણામો આજે પ્રત્યક્ષ રીતે નજરે પડી રહ્યા છે.

આ વિશાળખંડના જુદા જુદા નાના મોટા શહેરો અને ગામોમાં સાંકળની જુદી જુદી કડીસમ વિખરાયેલી સમાજની બધી કડીઓને ભેગી કરી એક મજબુત સાંકળના રૂપમાં ફેરવી નાખવાનું ભગીરથ કાર્ય છે, ફેડરેશને અંજમ આપ્યું છે. કુરઆને “હુબલિલ્લાહ”ના શબ્દોચ્ચારથી જ માર્ગ પ્રત્યે અંજુલી નિર્દેશ કર્યો તેના હાર્દિક અર્થને સમજનાર ફેડરેશનની અગત્યતા અને તેના કાર્યોની મહત્વતાનો ઇનકાર કરી શકે તેમ નથી.

આફ્રિકાના સેવાભાવી હિમ્મતવાન ખિરાદરોએ ત્યાંની જમાતોને ફેડરેશનના પ્લેટફોર્મ પર એકત્ર રાખવામાં જ સફળતા મેળવી છે અને તેના સંચાલનથી જ સિધ્ધિઓ પ્રાપ્ત કરી છે તે ખરેખર મુખ્યાર્કાને પાત્ર છે. પાઠ, ભારત અને ખીજે સ્થળે વસવાટ કરી રહેલી આપણી ખિરાદરી સંગઠનના આવા માર્ગની વર્ષોથી અપેક્ષા સેવી રવી રહી છે પરંતુ હજી સુધી તેને સફળતા વરી નથી. ખુદા કરેને “મહે” અઝ જોખ ખીરન આયદો મારે પુકુનદ.

ફેડરેશન પોતાની સેવાની પચ્ચીસીની યાદમાં ‘સિલ્વર જયુબીલી’નો પ્રસંગ મનાવી, પોતે ગ્રહણ કરેલા સેવાના શુભ માર્ગ પર ભાવીમાં ચાલનારાઓ માટે માર્ગદર્શન પુરું પાડવા જ “નિશાને રાહ” ઠાવમ કરી રહી છે તે જેટલું પ્રાસંગિક છે તેટલુંજ પ્રસંશનીય પણ છે.

હું મારા તરફથી અને અંજુમનના દરેક સભ્ય વતી ફેડરેશનના સ્થાપકો અને સંચાલકો તથા તેની સાથે જોડાયેલી જમાતો પ્રત્યે આ પ્રસંગે ભલી લાગણીઓ પ્રદર્શિત કરું છું અને અમે સહુ દુઆ કરીએ છીએ કે અલ્લાહ ફેડરેશનને તેના નેક કાર્યો અંજમ આપવા અને તેને ચાલુ રાખવામાં ઠામચાળી અર્પણ કરે.

દરેક ભલા કાર્યની તોફિક આપનાર અને તેને પુર્ણ કરવામાં મદદ કરનાર તેજ માઅબુદે હકીકી છે જે રખુલ આલમીન છે.

આપની દુઆએ ખેરનો મોહતાજ
અકબરઅલી એ. પેથાભાઇ

એન. જનરલ સેક્રેટરી.

અંજુમને ખુદામુલ કુરઆન. કરાચી.

Wassalamo Alaikum Warrahmah.
Truly Yours,
SYED HAMIDUL HASAN
(Muntahid)
Principal Nazmiya Arabic College

Nazmia Arabic College

GOVT. AIDED

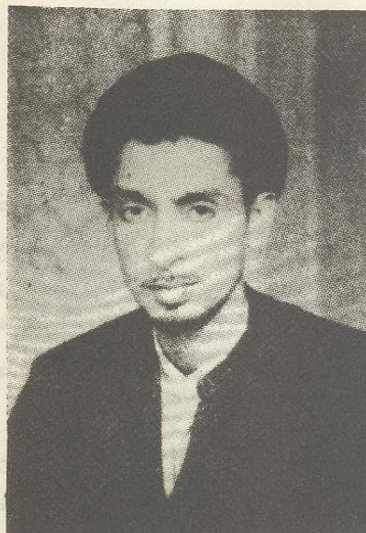
VICTORIA STREET,
LUCKNOW.

Dated, 9-12-1969.

The President,
K.S.I. Supreme Council, E. Africa.

My Dear Mohammad Ali Meghji Saheb,

Salamun Alaikum,

It has given me immense pleasure to express my feelings about the achievements that your Federation has gained during the last twenty five years of its continuous working and service for the community.

I have known the importance of the existence of the Federation as for a very long period I have been in direct contact with the valuable services it has rendered, on my occasional visits to E. Africa and Iraq-where I had the privilege of working for Alamul Ulama Ayatullah Aqai Syed Mohsin Hakim and other esteemed Ulamas of Najaf-e-Ashraf.

In India too I have been associated with different national institutions from where I came to know the valuable services of the Federation.

In the working of Federation of such type it is not possible to satisfy all persons but it is well-known fact that co-operation and unity are signs of life whereas non-cooperation and division are signs of death.

I therefore urge all that they should stand united and make this federation strong, stable and most beneficial to community and should make efforts that as upto now strangers from different parts of the world are taking shelter under the great shady tree of this federation, in like manner this support to them should not be let dry and could more prosperous and fruitful than ever before.

Wassalamo Alaikum Warrahmah.

Truly yours,

SYED HAMIDUL HASAN

(Mujtahid)

Principal Nazmia Arabic College

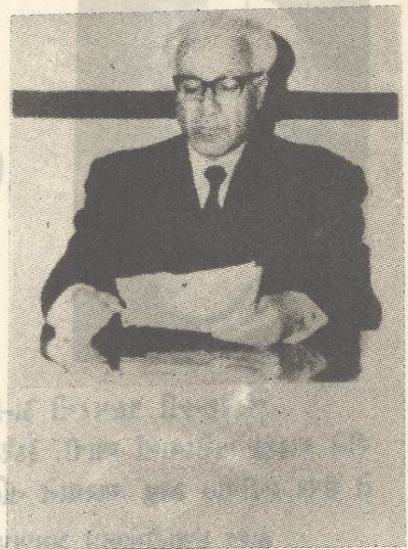

HASSAN EL-AMINE

P. O. Box 255

BEIRUT - LEBANON

December 13, 1969

My Dear Haji Mohamedali Meghji,

President,

The Khoja Shia Ithna-asheri Supreme Council, and all its Members.

I have received your letter telling me about the Silver Jubilee Celebration. I take this opportunity to declare according to my experience when I lived among you several days in the past, that you followed the great Imam Jaafar As-sadick when he addressed the Shia saying this immortal sentence: "Be an honour to us and never a disgrace".

I saw you in your mosques, houses, and meetings, apply what the Imam Assadick said. Consequently, one is very proud to relate you to him and to all the Ithna Asheri Imams.

From here, Lebanon, I greet you all and especially those whom I met in Tanga, Arusha and Mombasa, those who received me as a guest and I was very pleased with their hospitality and their high morals, and I shared them their great celebrations.

All what I want to say to you in this letter is that we are reaching a time when the Belief is going to be fought bitterly. The arms used in this war are: the pen, the book and the school. So, as your forefathers maintained to leave you an inheritance which is Islam and Faith, so do you yourselves today, that is, leave this inheritance to your grandchildren. Let your weapons be the weapons of this age: the pen, the book and the school.

Assalamo Alaikom.

Your sincerely,
HASSAN EL AMIN

ભૂતકાળમાં દ્રષ્ટિપાત

મહામહાઅલી શરીફ જીવા

(ફેડરેશનના માણ પ્રમુખ)

ફેડરેશનની ૧૯૫૮ની કોન્ફરન્સમાં હાજી ઇબ્રાહીમ હુસેન શરીફ પ્રમુખ ચુંટાયા અને કાઉન્સિલની ઠગેરીને અરૂશ પસેડવામાં આવી. ફેડરેશનના આ રીધ્ય મહોત્સવ પ્રસંગે તે સમય દરમ્યાનની પ્રવૃત્તિઓ થઇ હતી તે ઉપર દ્રષ્ટિપાત કરવું અસ્થાને નહિ થાય.

હાજી ઇબ્રાહીમભાઇ પ્રમુખપદે આવતા ફેડરેશનમાં નવી રૂઢ કુંઠાઇ હોય તેમ પ્રવૃત્તિઓમાં નવા રંગ આવવા લાગ્યા હતા. પ્રથમ તો ઠગેરીની સ્થાપના કરી સ્ટાફ રોકવામાં આવ્યો. જમાત અને કામના ખિરાદરોની હાલત તપાસવા હાજી ઇબ્રાહીમે ઇસ્ટ આફ્રીકા અને કોંગોનો પ્રવાસ કર્યો. આ પ્રવાસ દરમ્યાન કામની પરીસ્થિતીનો પ્રત્યક્ષ અનુભવ મેળવી અને કામ સમક્ષ પડેલા પ્રશ્નોને હલ કરવા કમર ઠસી.

૧૯૫૮માં કોન્ફરન્સે આપેલી મંજૂરીથી ફાઉન્ડેશન ફન્ડનો ભંડોળ એકઠો કર્યો ને શીલીંગ સાત લાખની રકમથી સ્થાયી મીલકતો ખરીદવામાં આવી જે મીલકતમાંથી આજે પણ આવકો ચાલુ છે.

કામમાં દીની તાલીમ પ્રત્યે સેવાઇ રહેલી ખેદરકારી દુર કરવા જમાતોમાં આલિમોની સગવડ કરવામાં આવી તેમજ મુહર્રમના અખ્યામો પ્રસંગે જમાતોને જુદા જુદા આલિમોનો લાભ મળે એ માટે ફરખદીની પ્રથા શરૂ કરવામાં આવી. તબ્લીગી વિભાગનું સંચાલન વ્યવસ્થીત થઇ શકે તે માટે ઠગેરીમાં આલિમને રોકવામાં આવ્યા જેના પરિણામે દરેક જમાત વ્યવસ્થીત અને પધ્ધતિસરની દિની તાલીમ આપવાની શરૂઆત થઇ.

ઇસ્ટ આફ્રીકાની અને કોંગોની જમાત ઉપરાંત આફ્રીકાની માડગાસ્કર, મોરીશીયસ અને સોમાલીયાની જમાતોનું જોડાણ ફેડરેશનમાં કરવા માટે ૧૯૬૧માં ડેલીગેશને આ દેશોનો પ્રવાસ કર્યો હતો અને ઉપરોક્ત દેશોની જમાતો ફેડરેશનમાં જોડાયા હતા.

કાર્ય કરવાની પધ્ધતિ નિયમિત સર અને કામ સંસ્થા ઉપર વિશ્વાસ કરતી થાય તે માટે વ્યવસ્થીત ઠગેરીની સ્થાપના કરવામાં આવી. જે સમય દરમ્યાન ઠગેરી અરૂશમાં હતી તે સમયે કામી કામોને સમયસર અંજામ આપવા માટે મધરાત સુધી ઠગેરીમાં કામ ચાલુ રહેતું અને જરૂર પડતા આખી રાત કામ ચાલતું આ પ્રસંગે ફક્ત ઠગેરીના કારકુનો નહિ પરંતુ માનનીય કાર્યકરો ને હોદ્દાદારો પણ સાથે રહેતા. આરામ રજાઓ કે ખીજ એશ આરામની પરવા કર્યા વગર કાર્યકરો કામને ગતિ આપતા. શનિવાર તેમજ રવિવારના દિવસોમાં અરૂશ-મોશીના કાઉન્સિલરોની સભા મળતી અને અઠવાડીયાના કામકાજ ઉપર તેમજ ઠગેરી સમક્ષ આવેલા પ્રશ્નોને હલ કરતા. જરૂર પડતાં મોખ્યાસાના કાઉન્સિલરોને આમંત્રણ આપી અરૂશથી ૨૨૫ માઇલ ઉપરે આવેલ વોઇ ગામમાં સભા ભરાતી. કામને ફેડરેશનની કાર્યવાહીથી માહિતગાર રાખવા ફેડરેશન સમાચારનું ત્રિમાસિક પ્રકાશન શરૂ કરવામાં આવ્યું અને પ્રસંગોપાત ઠગેરી તરફથી સર્કયુલરો બહાર પડતા.

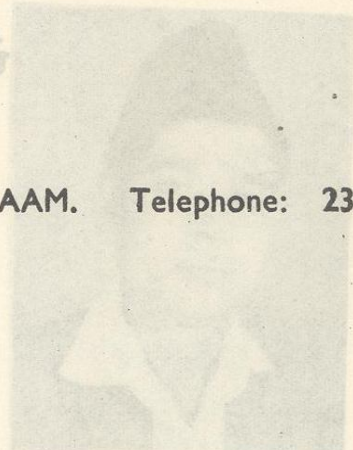
આ ઉપરાંત ખીજ અનેક નાના-મોટા કાર્યો આટોપવામાં આવ્યા હતા અને તેને સફળતા પુર્વક પાર પાડવામાં તે સમયના કાર્યકર્તાઓ ખાસ કરી હાજી ઇબ્રાહીમને ખાસ ધન્યવાદ ઘટે છે. હાજી ઇબ્રાહીમ આ મુખ્યારક વ્યવસરે આપણી સાથે નથી. આપણે તેને શતેશથી યાદ કરીએ.

White Cabs

ZANAKI STREET, P. O. BOX 2107, DAR-ES-SALAAM.

Telephone: 23078

Car Hire and Taxi Service

Monetary Agencies (T)Ltd.

P. O. BOX 20010, INDEPENDENCE AVENUE,
DAR-ES-SALAAM.

૭૮૬/૧૧૦

ખોજ શીઆ ઇસ્ના-અંશરી જમાત

મુંદ્રા-કચ્છ (ગુજરાત)

તા. ૨૮-૧૨-૧૯૬૯

નેક નામદાર પ્રેસિડેન્ટ સાહેબ,

ખોજ શીઆ ઇસ્નાઅશરી સુપ્રીમ કાઉન્સિલ,
મોમ્બાસા.

ફેડરેશનની સીલ્વર જ્યુબીલી ઉજવવાનો મોકો પ્રાપ્ત થવા બદલ આપ નામદાર કાઉન્સિલના સભ્યો અને જમાતોને હાર્દિક મુબારકબાદી પાઠવીએ છીએ, અને આપની દોરવણીથી ફેડરેશન દીન બ દીન પ્રગતી કરતી રહે અને કોમી પ્રશ્નો સરસ રીતે ઉકેલવામાં સર્વે રીતે કામ્યાબી હાંસીલ થાય એવી અલ્લાહપાક પાસે દુઆ ગુબરીએ છીએ.

ફેડરેશન સમસ્ત શીઆ આલમ માટે એકતાનું પ્રતિક છે. અલ્લાહપાક કામ્યાબી સાથે કાયમ રાખે.

બાદી સર્વે બીના કુશળ. આપની સહુની કુશળતા અલ્લાહપાકથી આહીએ છીએ. અંતમાં દુઆ સલામ. કામ સેવી લખશે.

લી. આપના અદના સેવક,

અબ્દુલ હુસેન બાનમોહમદ

ખોજ શીઆ ઇસ્નાઅશરી જમાત,

મુંદ્રા, કચ્છ.

The Tablets of Mount Sinai

By **HUSSAIN A. RAHIM**

Haji Hussein A. Rahim, M.B.E., a Veteran in the community affairs, is a highly respected member for his long and selfless service.

A one time Public Prosecutor and then a first class magistrate of Zanzibar during British Raj. Mr. Rahim has distinguished himself as a thinker, writer and an eloquent Zakir. President of the Federation has decorated him with Hussein Medal for his services as such. He was also President of Kuwait Jamaat, Zanzibar.

Presently Husseinbhai is resident in Dar-es-salaam and leading a semi retired life.

The crown of his services has been in pioneering the Federation and one of distinguished member of the panel which formulated the first revised Constitution of the Federation.

—:o:—

The Silver Jubilee of an organization is always a landmark to those who have been concerned in its initiation and development. In the case of our Federation, it is a sign that the institution has attained maturity and has become a permanent and viable organization.

The conception of a Federation was a gesture of faith in the intrinsic capabilities of the community. Faith sprang from a conviction that a community led by immaculate infallible personalities such as Murtaza Ali, the Great Martyr Hussein, Ornament of the Pious Zainul-Abidin, the Explainer of Mysteries Mohamed-el-Baqir and a scholar, litterateur and jurisconsult like Jaaffer as-Sadiq has a rich heritage; a conviction that a community which had produced encyclopaedists, philosophers, mathematicians and geographers had some mission in life and that a community which had given to the world scientists like Jabir Ibn Haiyan, jurists like Majlisi and statesmen like Mohamed Ali Jinnah could not remain in stagnation indefinitely; and so when the clarion call for a provisional conference was first

sounded in 1945, it was hailed with enthusiasm by the entire community in East Africa.

Shaping and giving a constitution to a new Federation can be an exacting task. One of the most delicate problems facing the authors of the original constitution was that of determining the scope and level of unity which they were going to impose on the member Jamaats. For, despite their religious, cultural and social homogeneity, there still existed appreciable differences between the Jamaats as regards various sectors of social organizations, in regard both to the structures and their degree of development. Most Jamaats were also jealous of their authority being diverted to a central body.

It would therefore have been neither realistic nor appropriate to unify all Jamaats into one entity as had been previously envisaged. The constitution, therefore, adopted a middle-of-the-road approach to the problem by limiting itself to laying down a federal charter which is at present generally acknowledged as an ideal form of union by the modern liberal democracies.

The federal system of constitution, whilst reserving to a constituent Jamaat all its powers to manage its local affairs, vested the supreme executive authority (subject to the prerogative of the Conference) in the Central Council (now called the Supreme Council) which has power to over-ride the decisions of the local Jamaats and to enforce its rulings by the application of appropriate sanctions. The Conference, rather than the Supreme Council, is in fact the Supreme Authority over all the Councils, constituent Jamaats, their subsidiary bodies and individual members and it is suggested that the term "Supreme Council" might at an opportune occasion be altered to "Federal Council" which would be a more appropriate appellation for the executive body.

The original authors of the constitution had deemed it wise in the initial stages not to interfere with the powers of the constituent Jamaats to frame their own laws or by-laws provided such laws did not conflict with the Charter of the Federal Constitution. There is in fact no necessity in a Federation for uniformity of all the laws of the constituent Jamaats scattered over a vast continent though there are some spheres in which uniformity is very important. In course of time, however, the Federation achieved such a remarkable status that it was felt by all those who attended the Special Conference in the year 1967 that too wide a divergence in local constitutions was not conducive to smooth interterritorial co-operation and the charter of the Federation was accordingly amended unanimously to empower the Conference to draw out and approve a common constitution for all the constituent Jamaats. Indeed a draft of a common constitution, which has already been drawn out and circulated amongst the constituent

jamats, appears to be adaptable to all the territories alike and it is hoped that the Silver Jubilee would be a worthy occasion for the enactment of this common constitution.

The Federal constitution was a bold venture. It has proved to be a wonderful charter which has attracted to it folds other Jamats situated in distant places in Africa. In its crystal-clear words are reflected the aims and aspirations of the entire community which may be achieved, fulfilled and realised if all the Jamats and their individual members put forth their supreme efforts in the tasks before them with a sense of dedication. It is a challenge and a hope, a challenge which, if faced wisely and bravely, is sure to lead to the culmination of the hope in the fullness of life for the Jamats and their individual members.

As I have said before, the Federation has achieved immense stature in the community. Its Conferences, which are attended by scholars and intellectuals as delegates from many parts of Africa, achieve great publicity; their conclusions, hailed as major landmarks, are delivered to the waiting community with all the authority of the Tablets of Mount Sinai. Its reports, which the Council issues from time to time, are masterly examples of careful documentation.

LONG LIVE
ITHNA-ASHERI FEDERATION

M. LADAK KANJI LTD.

P. O. BOX 36, MOSHI.

Rashid Moledina & Co., (T) Ltd.

P. O. BOX 92, BUKOBA.

Coffee Merchants

**Hardware
Merchants**

ફેડરેશનના ૨૫ વરસ - સીલ્વર જ્યુબીલી

(હુસેન કાસમ ભારવાણી કમ્પાલા)

કાઉન્સિલર ભાઈ હુસેન કાસમના એક પ્રગતિશીલ ઉત્સાહી યુવાન છે. ફેડરેશનના સેક્રેટરીએટ સાથે તેઓ ચાલુ સંપર્કમાં રહે છે. કાસમ તથા ફેડરેશન પ્રત્યેની તેમની ઉચ્ચ ભાવના તેમની કલમમાં નીતરી આવે છે જે અન્ય કોમી નવજવાનો માટે પ્રેરણારૂપ છે.

આજે ફેડરેશનની સ્થાપના થયે ૨૫ વરસના વહાણાં વીતવા આવ્યા પણ જાણે હમણાંજ આંખ મીચીને ખોલી હોય તેવું લાગે છે, કારણ કે આટલા વખતમાં જે કાંઈ કંઈ તેનાથી ઘણુંજ વધારે કરાવતું ખાકી રહી જાય છે અને સાચું પુછો તો આ બદલાતી જતી પરિસ્થિતીમાં આપણે ક્યાં ઉભા છીએ અને આપણું સ્થાન ક્યાં છે તેનીજ સમજ પડતી નથી.

આજે આપણી સમક્ષ સૌથી પ્રથમ અને ગંભીર સવાલ એ ઉભો છે કે ખરેખર આપણે અને આપણા થકી આપણી કાસમ પ્રગતિના પંથે છીએ કે કેમ? અને એ પ્રગતિ કયું આર્થિક છે કે દીની? પ્રગતિ હોય તો તેની ગતી આજે અતિ ઝડપી ઝમાનાની સાથે સાથે કુચ્છ કરી રહી છે કે અંતર ખુલુ છે? અગર પ્રગતિ છે પણ સંતોષકારક નથી તો વાંક ક્યાં છે અને કાનો છે? અને તેનો રસ્તો શું છે?

અલખત એમાં શંકાની વાત નથી કે છેલ્લા ૨૫ વરસના ગાળામાં દુનિયામાં આમ માનવ જાતીએ ઘણા ક્ષેત્રોમાં અનહદ પ્રગતિ કરી છે અને જ્યારે કે આજે મનુષ્ય અહીંથી ચંદ્રલોકને લલકારી પાછો આવતો થયો છે અને જ્યારે કે આજે પ્રગતિ ક્યાં અટકશે તે કળવું પણ મુશ્કેલ છે ત્યારે શું આપણે એ વીચારવું ન જોઈએ કે આમાં આપણો ફાળો કેટલો? દુનિયાની જુદી જુદી દિશાઓમાં પ્રગતિ અને વિકાસ સાથે આપણો વિકાસ શું? અને આપણી પ્રગતિ શું? આપણા થકી ફેડરેશન અને ફેડરેશન થકી આપણે શું કંઈ? શું કરવું જોઈએ? છેલ્લા ૨૫ વરસના ફેડરેશનના ઇતિહાસ ઉપર થોડી નજર ફેરવશું તો જણાશે કે આ સમય વ્યર્થ ગયો નથી. આપણી યથાશક્તિ પ્રમાણે ગરીબ-યતીમોને મદદ કરી છે, દરેક નાના ગામમાં પણ જરૂરીયાત પ્રમાણે મદદેસા અને દીની તાલીમની સ્થાપના થઈ છે, કાસમે તેની જરૂરીયાત અને ફરજોની સમજણ સાથે જનશ્રેણી કરવામાં આવી છે. ભણતરની દિશામાં પણ ખતી શક્તિ સ્કોલરશીપો આપવામાં આવી છે, પણ સાથે સાથે આ સમયમાં આપણા ઘણા માનવતા અને ખોટ ન પુરી શકાય તેવા લીડરો (અલ્લાહ પાક સર્વે મરહુમોને

જનનત નસીબ કરે) ગુમાવ્યા છે અને એક રીતે કામે આ જખરદસ્ત ફટકો સહન કર્યો છે પણ સખરની સાથે સંતોષ ત્યારેજ માની શકાય કે જ્યારે આપણે તેમની દીધેલ દોરવણી, સલાહ, અને કુનેહ પર કદમ બ કદમ ચાલવાનો અહલ કરીએ અને ખુદાવદે કરીમના લાખ શુકર માનીએ કે આજે પણ આપણા ચાલુ લીડરો ફેડરેશનનું સુકાન, સંગઠનની સાથે સાચા દીલથી સાંચવી રહ્યા છે અને એ દુઆ માંગીએ કે તેમને દરેક દીશામાં શક્તિની સાથે સફળતા મળતી રહે.

વખત એ આવી ગયો છે કે, સુસ્તીને દુર કરવાની જરૂર છે, અને ઘરનો ખુલો મુકી ખરા અંતકરણ-પુર્વક કામની સેવાના ક્ષેત્રમાં કુદી પડવાની જરૂર છે- ચાહે એ સેવા કાઇ પણ પ્રકારની હોઇ- તનની હોઇ, મનની હોઇ, ધનતી હોઇ, કે કાઇ નવા વિચારોની હોઇ-કામનો કયો ખાળક, કયો નવજવાન કે ખાસ કરીને જેના ઉપર કાઇ મીટ માંડી રહી છે) અથવા કયો ખુચુર્ગ હકીકતન આ પુકારને ઝીલી શકે તેમ નથી? તો આવા આએ ૨૫ વરસની જયુબીલીના સોનેરી મીકા ઉપર એક અને અનેક રીતે સેવા કરવાનો અને કામને પ્રગતિની ટાચે પહોંચાડવાનો અહલ કરીએ અને અલ્લાહ પાક પાસે દુઆ કરીએ કે ફેડરેશન અને તેના કાર્ય-કર્તાઓ આખાદ રહે.

**BARAKAT A.
BHIMJI LTD.**

General Merchants

**BUKOB A
(TANZANIA)**

F. KARA
Retail Merchant

P. O. BOX 25

BUKOB A

H. K. DHIRANI

**CHILDREN'S WEARS
&
SUITINGS**

P. O. Box No. 131

BUKOB A

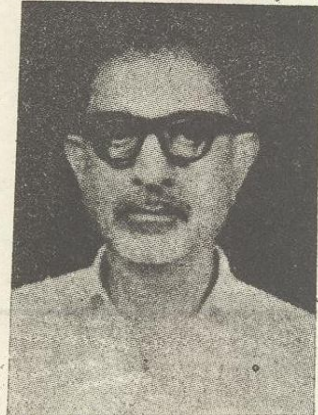
Phones : 333078
322381
322382
322383

ANJUMAN-E-KHUDDAMUL QURAN

Dawoodbhoy Fazal Trust Bldg.,
111, Bhandari Chakla Street,

Bombay (3) 3rd December, 1969

The President,
Khoja Shia Ithna Ashari Supreme Council,
P. O. Box 1085,
MOMBASA. (Kenya)

My Dear Mahomedalibhai,

On the auspicious occasion of the Silver Jubilee-Celebrations of The Federation of The Khoja Shia Ithna Ashari Jamaats of Africa I send my hearty congratulations and pray for future bigger events.

I have been minutely following the wonderful social and religious works organised by you for the Welfare of our Community. May Allah reward you for your sustained efforts.

On this auspicious occasion I wish that we re-dedicate ourselves to the teachings of Holy Quran and follow in the footprints of the Masoomen in our day to day life to make our life after death sublime.

May Allah crown your efforts in future with greater success—Ameen.

Yours Sincerely,
For ANJUMAN-E-KHUDDAMUL QURAN

(Haji Rajabally P. Ebrahim)
President, J. P.

હમને પાત્ર છે તે સૃષ્ટીનો સર્જનહાર
અને દુર્રહો સલામ મોહમ્મદ અને આલો
મોહમ્મદ ઉપર....

કંઠુવું અને કરવું બન્નેમાં તફાવત છે. તેજ પ્રમાણે વિચાર અને અમલ બન્ને જુદા જુદા છે. ઇન્સાનને ફેટફેટલાય સુંદર કાર્યોના વિચારો આવતા રહે છે. પરંતુ તેને જ્યારે તે અમલી સ્વરૂપ આપવા માટે આગળ વધે છે તો તેની સામે ફેટલાય પ્રશ્નો અને તકલીફોની જાણ પથરાય જાય છે. કાંઈ પણ નેકીના કાર્યમાં તકલીફ પડેજ છે. પરંતુ તેમાંજ ઇન્સાનની ખરી પરિક્ષા છે. સૃષ્ટીનો સર્જનહાર એજ જોવા માંગે છે કે મારો અબ્દ આ કાર્યને પહોંચી વળવા ફેટલી કુરબાનીઓ આપવા તૈયાર છે !

લાખો વંદન એ માતાઓને કે જેમના કુખે એકતાનો નાદ ગુંજવનાર પુત્રોએ જનમ લીધા. અને મુબારકબાદ તે ઇન્સાનને કે જેઓએ એકજ પ્લેટફોર્મ ઉપર નોખી જમાતોને એકત્ર કરવાના સફળ પ્રયાસો કર્યા. આજે આફ્રીકા ફેડરેશનથી ઘણોજ દુર બેઠો છું. પરંતુ મારી ખુશીયોનો પાર નથી. ફેડરેશન પોતાના અસ્તીત્વના ૨૫ વર્ષ પુરા થયાની ખુશી ઉજવી રહી છે. ફેડરેશનના દરેક કાર્યકરને મારા અંતરના સલામ અને હાર્દિક મુબારકબાદ.

હા, આ ખુશીના અવસરે મારા મુરખી અને હમદર્દ મરહુમ હાજી મુબારકશીમ શરીફ દેવજીની તસ્વીર નજરે સમક્ષ આવે છે. ખુદા જવારે માસુમીનમાં જગા આપે. અંથ, આગના માળી, તારા ગુલશનની સુવાસ અને મહેક ઉપર આજે દુર દુરની જમાતોને રસક આવે છે.

ખુદા એ ગુલશનને સદાબહાર રાખનારાઓને પણ દિન અને દુનિયામાં તરકકી આપે અને સુખિમ કાઉન્સિલ રાતને દિવસ કવમી કાર્યોમાં પોતાના કદમો આગળ અને આગળ વધારતી રહે તેજ દુવા સાથે આ પયગામને પુરો કરું છું.

(મુનવ્વરઅલી એચ. “સલિલ”)

જનરલ સેક્રેટરી : “બાપિર ઝાએરીન સોસાયટી”

જોઇન્ટ સેક્રેટરી : અંજુમને ખુદામુલ કુરઆન-કરાચી.

Husein Abdul Karim Panju

PANJU HOUSE

138-40, Samsuel Street, Bombay 9.

Phone : 325507

All Praises be to Almighty God

It is a matter of pride and jubilation for our brethern of Africa Jamats that their oneness and co-operation resulting in the birth of the Federation of Khoja Shia Ithna-Ashari Jamats of Africa continues today to bring about the celebration of the Silver Jubilee of this body. For those Murabbies of the Jamats who saw the formation of this Federation the celebration will undoubtedly evoke memories of days gone by, they will doubly enjoy this occasion for theirs were the hands that forge this Society. For twentyfive glorious years the Federation has endeavoured to provide yoemen service to members of the Jamats and to the needy and has lent a helping hand whenever it felt justification of cause. Its destiny has been guided by the eminent people who were at its helm, all selfless and devoted workers. To be able to look back upon a career so glorious and to look ahead at the chances that may yet come its way, the Federation has truly lived a great and joyous life. Even today it endeavours to do all within its power to guide the Jamats for the betterment of the members—increasing and aiding development yet retaining the age-old principles and culture of the Khoja Community. The Federation is extremely fortunate in having at its head today a personality of the calibre of Al-Haj Mohamedalibhoy Meghji and I pray to Almighty God to grant both the Federation and the President years of glorious service to the Community. Ameen.

HUSEIN ABDULKARIM PANJU.

કોન્ફરન્સની પ્રાથમિક સભામાં હાજર રહેલા પ્રતિનિધિઓ

જંગલાર

(કુવ્વતુલ ઇસ્લામ જમાત)

૧. ભાઇ હુસેન અ. રહીમ, ૨. ભાઇ હુસેન મહમદઅલી નઝરઅલી (કુવ્વતુલ ઇસ્લામ જમાત)
૩. માનનીય અહમદભાઇ અ. લાખા ઠાનજી, ૪. ભાઇ અબ્દુલ હુસેન હાસમ નાસર મોખ્ખાસા (કુવ્વત તથા
ખોસ્તાની જમાત), ૫. ભાઇ એ. એમ. નુરમહમદ ૬. ભાઇ અબ્દુલ રસુલ મેરાલી દેવજી, ૭. ભાઇ મહમદ
સયેદીના ઠલ્યાજી, ૮. ભાઇ નઝરઅલી મહમદઅલી મેરાલી, લામુ, ૯. મુલ્લા નાનજી. કમ્પાલા, સોરોઠી,
૧૦. ભાઇ નઝર પ્રધાન, ૧૧. હાજી પીરભાઇ વિસરામ-દારેસલામ ૧૨. ભાઇ ગુલામહુસેન વીરજી, ૧૩. ભાઇ
મહમદ અબ્દુલ્લા ખીમજી-ટાંગા-હુસોટો, મોખ્ખો, કેરોબે, ૧૪. ભાઇ મહમદ હાજી નઝર ખીમજી, ૧૫.
હાજી ઠરમાલી મહમદ થાફ-પંગાની, ૧૬. ભાઇ અબ્દુલ હુસેન ઇબ્રાહીમ, ૧૭. ભાઇ હસનઅલી અબ્દુલ રસુલ
હાજી-મ્વાન્ઝા માલમપાકા, શાનવા ૧૮. અબ્દુલ રસુલ હાજી નાસર વીરજી, ૧૯. ગુલામઅલી જેઠા. કીગોમા
ઉજીજી, ૨૦. ભાઇ નાસરઅલી મેરાલી, ૨૧. ભાઇ એમ. જે. મુલ્લા સીંગીડા, ૨૨. ભાઇ ખ્યારઅલી દેવજી.
૨૩. ભાઇ ગુલામહુસેન અબ્દુલ્લા ટબોરા, ૨૪. ભાઇ દાઉદ માવજી, ૨૫. ભાઇ નઝરઅલી નુરમહમદ ડોડોમા
૨૬. ગુલામ અખ્ખાસ પીરભાઇ, કેન્ડોઆ ઇરાંગી. ૨૭. ભાઇ અબ્દુલ્લા સાજન-મેશી અરૂશા, ૨૮. ભાઇ
એમ. લાડક ઠાનજી, ૨૯. ભાઇ મહમદઅલી શરીફ ખુડેખા, ૩૦. ભાઇ દરવેશઅલી રાશીદ, લીન્ડી, હુન્ડેર,
મીકીન્ડાની, ૩૧. હાજી મહમદ નઝર, ૩૨. ભાઇ શઝલ લખા, સોંગેઆ, ૩૩. ભાઇ સોમજી તારમહમદ કીલવા
૩૪. ખંદાલી ખીમજી ૩૫. ભાઇ મેરાલી માવજી, કીન્ડુ, કાન્ગો ખેલજી, ૩૬. ગુલામહુસેન પીરભાઇ થાવર.

(સલ-સખીલ"માંથી)

દારેસલામની જમાતનું પ્રથમ આમંત્રણ

ઓન. સેક્રેટરી,
ખોળ શીઆ ઇસ્નાઅશરી જમાત,
માનવંતા સાહેબ,

સલામ બાદ લખવાનું કે ઘણા લાંબા સમયથી ઇસ્ટ આફ્રિકાની આપણી કોમની કોન્ફરન્સ ખોલાવી તે દ્વારા કોમોપયોગી સવાલો ચર્ચા કોમ ઉન્નતી માટે પ્રયાસો કરવાના સવાલની ચર્ચા થઈ રહી છે છતાં આ દિશામાં ચર્ચા ઉપરાંત હજી સુધી કોઈ સંગીન પગલું ભરાયું હોય એવું અમારા ધ્યાનમાં નથી. આજે આપણી કોમની હાલત કેવી છે? અને કોન્ફરન્સની આપણને કેટલી જરૂર છે? જે સહુ કોઈ સમજી શકે છે. તેમ જ સવાલો એટલા પ્રમાણમાં ચર્ચા થયું છે કે તે ઉપર વિશેષ વિવેચન કરવાની આવશ્યકતા નથી.

કોન્ફરન્સની અગત્યતા સંબંધમાં બે મત છેજ નહિ. ઇસ્ટ આફ્રિકાની આપણી કોમની બાહોશ અને આગળ પડતી વ્યક્તિઓ સાથેની ચર્ચાનું તાત્પર્ય એજ છે કે કોન્ફરન્સ આપણા માટે બહુજ જરૂરી છે અને તે કંઈ પણ દીલ વિના ભરાવવી જોઈએ. આપણી કોમના પત્રો કોમનું આ સવાલ પ્રત્યે ધ્યાન ખેંચી આ દિશામાં સુધર પ્રચાર કરી રહ્યા છે. તાજેતરમાં આપણી કોમના કેટલાક આગેવાનોના વિચારો આવા પેપરો દ્વારા આપણને જાણવાનું મળ્યું છે જે સહુનો સાર એજ છે કે કોન્ફરન્સથી કોમને અવશ્ય લાભો છે અને તે ખોલાવવા માટે જેટલી દીલ થાય છે તેટલું કોમનું અહિત થઈ રહ્યું છે.

કોન્ફરન્સ દ્વારા કોમને અનહદ લાભો મળી શકે છે અને તે વિશે કશી શંકા પણ નથી છતાં તેની શરૂઆત કેવી રીતે કરવી અને કોણે કરવી? આ સવાલ સહુને મુંઝવી રહ્યો છે. આ મુખ્ય મુશ્કેલીના કારણે આવું અગત્યનું કાર્ય દીલમાં મુકાયું છે એમ અમારું માનવું છે.

દારેસલામની જમાતને ટાંગાનીઝા ભરતી જમાતો તરફથી વિનંતી કરવામાં આવી હતી કે આ સવાલને અત્રેની જમાતે ઉપાડી લેવો અને તેને સફળ બનાવવા જે પ્રયત્નો કરવામાં આવશે તેમાં તેમના તરફથી સંપૂર્ણ સહકાર આપવામાં આવશે. આ પ્રોત્સાહનથી ઉત્તેજિત થઈ અત્રેની જમાતે આ સવાલની ચર્ચા શરૂ કરી હતી. સંજોગો જોતાં અત્રેની જમાત કરતાં જંગબાર તેમજ મોખ્યાસાની જમાતો આ કાર્ય માટે વધારે યોગ્ય છે છતાં કોઈ પણ રીતે આ કાર્યની શરૂઆત થાય અને હવે તે લાંબો વખત દીલમાં ન મુકાય એવા આશયથી અત્રેની જમાતની જનરલ મીટીંગમાં આ સવાલની સંપૂર્ણ ચર્ચા થઈ હતી.

અત્રેની જમાતનું માનવું છે કે કોન્ફરન્સ ખોલાવવાનો સવાલ બહુ ગંભીર છે તે માટે ઉતાવળ પગલું ભરવું કદાચ ખોટું સાહસ ગણાય. કોન્ફરન્સની સફળતાનો આધાર આપણી દરેક નાની મોટી જમાતોના સંપૂર્ણ

સહકાર ઉપર રહે છે જેથી કોન્ફરન્સ બોલાવવા અગાઉ દરેક જમાતો વચ્ચે સંપર્ક સાધવા માટે કોઇ સાધન ઉભું કરવું જરૂરી છે જે માટે ઇસ્ટ આફ્રિકાની જમાતોના પ્રતિનિધિઓની એક સભા કોઇ એક અનુકુળ સ્થળે કોન્ફરન્સ સંબંધી પ્રાથમિક ચર્ચા માટે બોલાવવા અને તે માટે પ્રયત્નો કરવા અત્રેની જમાતે નક્કી કર્યું છે. અગર શરૂઆતના આ કાર્યમાં કંઇક અંશે સફળતા મળી શકી તો તે કોન્ફરન્સની દિશામાં એક અગત્યનું પગલું ભરેલું ગણી શકાશે. ઇસ્ટ આફ્રિકાની આપણી જમાતોના પ્રતિનિધિઓ એક સ્થળે ભેગા મળી કોમની પ્રગતી માટે વિચારણા કરે એ બનાવ ઇસ્લામશરી કોમમાં કદાચ પહેલો જ હશે.

અત્રેની જમાતની જનરલ મીટીંગના દરમિયાન અનુસાર આ પત્ર દ્વારા આપને વિનંતી કરવામાં આવે છે કે પ્રતિનિધિઓની સભામાં આપણી જમાત તરફથી હાજરી આપતા બે પ્રતિનિધિઓ નીમી તેમના મુખ્યાર્થ નામો તાકીદે અમોને જણાવશો. સાથે સાથે તેમને કયું સ્થળ વધારે અનુકુળ આવશે તે જણાવવા મહેરબાની કરશો.

અમારું માનવું છે કે હાંગા મધ્યમાં આવેલું હોઇ આ સભા માટે તે સ્થળ સહુને અનુકુળ થઇ શકશે. હાંગાના એક ગૃહસ્થ તરફથી અમને જણાવવામાં આવ્યું છે કે અગર હાંગા ખાતે આ મીટીંગ બોલાવવાનું નક્કી થશે તો ત્યાં આવનારા પ્રતિનિધિઓની દરેક સગવડ સાચવવાનું તેઓ સ્વીકારે છે. અલબત્ત આ એક સુચના માત્ર છે. આપના પ્રતિનિધિઓને કયું સ્થળ વધારે માફક આવશે તે જણાવશો. દરેક જમાતોના જવાબો મળી ગયા બાદ જે સ્થળ મોટા ભાગના પ્રતિનિધિઓને અનુકુળ આવતું હશે ત્યાં મીટીંગ બોલાવવા માટે કોશીશ કરવામાં આવશે.

અમો આશા રાખીએ છીએ કે આપની જમાત આ પત્ર ઉપર વિચાર ચલાવી પહેલી તકે પ્રતિનિધિઓના નામો અમોને જણાવશે. આપના જવાબ ઉપર અમારી હવે પછીની પ્રવૃત્તિનો આધાર રહે છે માટે જેમ બને તેમ જલ્દી આપના પ્રતિનિધિઓના નામો જણાવી આભારી કરશો. અગર આ દરખાસ્તને સંતોષકારક આવકાર મળશે તો પ્રતિનિધિઓના નામો અને સ્થળ સંબંધમાં દરેક જમાતના વિચારો જાણ્યા બાદ સમય તથા કાર્યક્રમ માટે ફરીથી આ જમાત તરફથી પત્ર બહેવાર કરવામાં આવશે. આશા રાખીએ છીએ કે આપ સાહેબો આ કોમોપયોગી કાર્યને વધાવી લઇ આપનો સંપૂર્ણ સહકાર આપશો.

લી: સેવક

ગુલામ હુસેન વીરજી

ઓ. સેક્રટરી

મોબા શીઆ ઇસ્લામશરી જમાત,

દારેસલામ. તા. ૧૫-૮-૪૫

આ સરકયુલર બહાર પડ્યા પછી દારેસલામની જમાતે પોતાની પ્રવૃત્તિઓની શરૂઆત કરી. જમાતને આ પત્રનો સારો જવાબ મળ્યો. પત્રો અને તારો દ્વારા પ્રતિનિધિઓના નામો અને અન્ય સુચનાઓ મજબૂર જમાતને ખીજી જમાતો તરફથી મળવા પામ્યા, અને પ્રાથમિક ચર્ચાના પ્રતિનિધિઓ, તારીખ અને સ્થળ બે મહીનાના ટૂંક સમયમાં નક્કી થયા બાદ મજબૂર જમાતે ફરી ખીજો પત્ર બહાર પાડ્યો જેમાં સભાના પ્રમુખ માટેની સુચનાઓ પણ દરેક જમાતો તરફથી માંગવામાં આવી હતી. મજબૂર ખીજો પત્ર નીચે મુજબનો હતો.

પો. બોક્સ નં. ૯૧, દારેસલામ

તા. ૧૫-૧૦-૪૫

ઓન. સેક્રેટરી,
ખોળ શીઆ ઇસ્નાઅશરી જમાત.

સાહેબ,

સલામ બાદ લખવાનું કે તા. ૧૫-૮-૪૫ના અત્રેની જમાતના નામે ઇસ્ટ આફ્રિકાની આપણી બધી જમાતોને એક સરકયુલર મોકલવામાં આવ્યો હતો અને કોન્ફરન્સ સંબંધી પ્રાથમિક ચર્ચા માટે દરેક જગ્યાના પ્રતિનિધિઓની એક મીટીંગ કોઇ અનુકૂળ સ્થળે ખોલાવવાની દરખાસ્ત તેમની વિચારણા માટે રજુ કરવામાં આવી હતી. અમેને જણાવતાં ઘણા આનંદ થાય છે કે આ દરખાસ્તને દરેક નાની મોટી જમાતોએ સહર્ષ વધાવી લીધેલ છે, અને આ મીટીંગમાં હાજરી આપવા પ્રતિનિધિઓના નામે મોકલાવી આપેલ છે. કુલ ૩૩ જમાતોના જવાબો અમેને મળી ગયા છે અને અને પ્રતીનીધિઓના નામોની સંખ્યા ૪૫ની છે. જેનું લીસ્ટ તમારી જાણ માટે આ સાથે મોકલાવેલ છે. અમારી દરખાસ્ત ઉપર તાત્કાલિક વીચાર ચલાવી આ કોમ્પાયોગી સલાહને ઉપાડી લેવા બદલ આ તકે અમે એ સઘળી જમાતોના અંતઃકરણપૂર્વક આભાર માનીએ છીએ.

અમારા તારીખ ૬-૧૦-૪૫ના તારમાં જણાવ્યા મુજબ મેજેરીટી જમાતોએ આ મીટીંગ માટેનું સ્થળ દારેસલામ પસંદ કરેલું હોવાથી તા. ૧૦-૧૧-૪૫ના પહેલી બેઠક અત્રે ભરવાનું નક્કી થયું છે, આ મીટીંગના પ્રમુખપદ માટે દરેક જમાતોનો અભિપ્રાય માંગવામાં આવ્યો છે. ફેટ્લીક જગ્યાએથી જવાબો મળી ગયા છે. બાકીની જમાતોને તાત્કાલિક ચોતાનો અભિપ્રાય તારથી જણાવવા વિનંતી કરવામાં આવે છે.

અમારા શરૂઆતનાં સરકયુલર મુજબ આ સભા ખોલાવવાનો હેતુ દરેક જમાતો વચ્ચે સંપર્ક સાધવાનો તથા કોન્ફરન્સ માટેની પ્રાથમિક ચર્ચા કરવાનો છે. આ દરખાસ્તને આટલો સુંદર આવકાર મળશે એની અમેને આશા ન હતી. આપને મોકલાવેલ લીસ્ટ ઉપરથી જોઇ શકશો કે જ્યાં જ્યાં આપણી કામની વસાહત છે તેવા ઇસ્ટ આફ્રિકાના દરેક પ્રુવિન્સમાં આ મીટીંગમાં હાજરી આપવા માટે પ્રતિનિધિઓ આવનારા છે. આ સોનેરી તકનો લાભ લઇ આ મીટીંગમાં ખીજ કામઉપયોગી સલાહોની ચર્ચા થાય અને પ્રતિનિધિઓ વચ્ચે વિચારોની આપલે કરી કામને કાયમનો કંઈક લાભ મળી શકે તો તે ઇચ્છવા જોગ છે. આ મુદ્દાસર અગર કોઇ જમાતને કાર્યક્રમમાં દાખલ કરવા માટે કંઈ સુચનાઓ અથવા દરખાસ્તો મોકલવાની હોય તો તે અમેને તા. ૩૧-૧૦-૪૫ પહેલાં મોકલાવી આપવા વિનંતી કરવામાં આવે છે.

આ અમુલ્ય તકનો લાભ કામને સંપૂર્ણ મળે તે માટેની યોજનાઓ મજકુર તારીખ પહેલાં અમેને મોકલાવી આપવા કામના ઉત્સાહી વર્ગને હાર્દિક આમંત્રણ આપવામાં આવે છે.

લી. સેવક

ગુલામહુસેન વીરજી

ઓ. સેક્રેટરી

ખોળ શીઆ ઇસ્નાઅશરી જમાત

આ પત્ર બાહેર પડ્યા પછી પ્રમુખની યુટીલી પ્રથમ મેજેરીટીથી જાનવાળા ઓનરેબલ ભાઇ એચ. કે. જાફરની કરવામાં આવી હતી. પરંતુ ફેટલાક જરૂરી રોકાણના લીધે ભાઇ જાફર સભા વખતે હાજર થઇ ન શકશે એવું જ્યારે તેઓના તરફથી કહેવામાં આવ્યું ત્યારે સર્વાનુમતે મોમ્બાસાવાલા ભાઇ અબ્દુલ હુસેન નુસ્મહમદની પ્રમુખ તરીકે યુટીલી થઇ અને જેની જાહેરાત દરેક જમાતોને પત્ર દ્વારા આપવામાં આવી હતી.

આ બધું નહકી થવા બાદ દારૂસલામની જમાતે, આવનાર ડેલીગેટોના સ્વાગત માટેની તૈયારીઓ કરવા માંડી અને નીચે મુજબની સ્વાગત કમીટીની નીમણૂક કરી.

ભાઇ ઇબ્રાહીમ હાજી પ્રમુખ, ભાઇ હસનઅલી અ. રહીમ સેક્રેટરી, ભાઇ ફાજલ પીરભાઇ શાવર ખાનનગી, સભ્યો :- ભાઇ ગુલામ હુસેન વીરજી, ભાઇ એ. રજખઅલી અલીદીના, ભાઇ મહમદ હાજી અ. ખીમજી, ભાઇ રઝા સુલેમાન વેરસી, ભાઇ હાજીભાઇ જીવજી, ભાઇ જાફરઅલી નુરમહમદ, ભાઇ ગુલામઅલી જોસા, ભાઇ અબ્દુલ રસુલ મોહુ ચતુ, ભાઇ મહમદઅલી કાસમ ભલુ.

નવેમ્બર ૧૯૪૫ની ૧લી તારીખથી દારૂસલામમાં ડેલીગેટો આવવા લાગ્યા અને ૧-૧૧-૪૫ના દિવસે લગભગ સર્વે ડેલીગેટો કેટલાકો વિમાન માર્ગે, કેટલાકો મોટર રસ્તે, કેટલાકો વહાણો મારફતે, કેટલાકો સ્ટીમરો મારફતે અને ખીજાઓ રેલ્વે માર્ગે પધાર્યા હતા. પ્રાથમિક કોન્ફરન્સની સભાની શરૂઆત મુકર્રર કરેલી તારીખે શરૂ થઇ હતી, અને એક સુંદર વાતાવરણે કોમી ઉત્સાહ પ્રદર્શિત કરતું ઉત્પન્ન થયું હતું.

દારૂસલામ જમાતની વતીએ પ્રાથમિક કોન્ફરન્સની બેઠક સફળતાપૂર્વક ગોઠવવા રાતદીવસ ભાઇ મહમદઅલી જાનમહમદ હાસમાણીએ સેક્રેટરી હોવાની હતી. અમને એવું કહેવું અસ્થાને લાગતું જ નથી કે ભાઇ મહમદઅલી ન હોત, તેમની અહોનિશ કાશીશા ન હોત તો આ સભાની બેઠક ભરાવી મુશ્કેલ થાત. અમે ભાઇ મહમદઅલીને એ કોમોપયોગી પ્રવૃત્તિઓ કરવા માટે દિલ્લી મુખારકી આપીએ છીએ.

Bukoba General Traders Limited

P. O. BOX 60, BUKOBA (TANZANIA)

Phone: 387

DEALERS IN:

Steel Doors and

Windows,

Furnitures,

Hardware

and

Building Materials

*This Space
Donated*

By

AKBERALI HIRJI

&

RAJMOHAMED VALLIBHAI

of

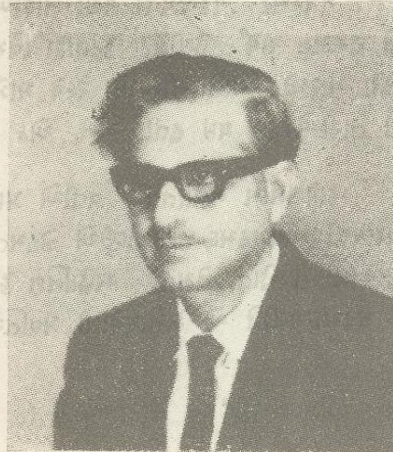
**MASINDI
(UGANDA)**

GLIMPSES IN THE PAST

By: HAJI KASSAMALI GULAMALI

Haji Kassamali Gulamali was born and educated in Tanzania. Since 1963 he has settled in Nigeria. He is a Divisional Manager of a prominent Nigerian Company at Apapa/Nigeria. Mr. Kassamali is a quiet but ardent supporter of the Federation. Though miles away from the nerve centre of the Federation he maintains constant and close touch with the secretariat. With his infectious enthusiasm he has recently succeeded in banding a group of Pakistani and Lebanese Shias to establish Bilal Muslim Mission of Nigeria. Mr. Kassamali is married and has six children.

"A man's true wealth hereafter is the deeds he had done in this world to his fellow men.

When he dies; people will say 'what property has he left behind him?'

But the angels who examine him in the grave will ask "What good deeds hast thou sent before thee?"

On one fine auspicious day some quarter of a century ago a few of the leading members of the Shia Ithnashery Community of Africa met together with the avowed object of chalking out the destiny of our Community. That day turned out to be a Red Letter day and would ever be remembered as such by our Community.

Until then our 'jamaats' were scattered wide and far in the continent of Africa with practically no cohesion between them. Every jamaat ploughed its

own lonely furrow with its resultant consequences of petty feuds, jealousies, rancour, spite, dishonesty and above all battles royal in the Courts of law where Community's hard earned money was senselessly squandered in fattening the already fat purses of the solicitors and lawyers.

But on that Red Letter day under the inspiring leadership of Mr. A. H. Nurmuhamad our Community underwent, successfully, a major operation for the removal of the cancerous tumour of rancour, spite, petty jealousies, stupid feuds, disharmony and disunity that had eaten into the very marrow of our Community—AND the Federation Of The Shia Ithna Ashery Jamaats of East & Central Africa was born and our Community was lifted in the nick of time from the abyss of frustration, despair and despondency into which it had been pushed by the disunity and lack of cohesion between our jamaats. With the support of all the wise leaders of the Ithna Asheri Jamaats of East Africa, Late Mr. Abdulhusein Nurmohamed laid the base of The Federation of The Khoja Shia Ithnaasheri Jamaats of Africa.

Hence seeds sowed, and watered, shot out the plant and bore buds during the Presidentship of Mr. Nurmohamed, while Mr. Abdulrasul N. Virji, as the Second President, nourished the plant into a tree, and the third President late Al-Haj Mr. Ibrahim H. Sheriff cleared the field of the Federation, richly manured, and resoftered the earth. The Fourth and most fame-gained President Al-Haj, Mr. Mohamedali Meghji, during the time of whom the thick branches of the Federation tree spread all round East and Central Africa.

Due to their ceaseless efforts, Alhamdulillah, we have today first class schools, hostels, scholars, scholarships, doctors, engineers, orphanages, marriage boards, well educated religious instructors and ardent workers in the field of the propagation of the true faith of Islam—all blossoms of their untiring and selfless good work.

They laid the foundation of the Federation and having laid it they did not sit idle but worked day and night to build its edifice which is today, unique in the chequered and turbulent history of our Community.

To these pioneers of our unity peace and progress, many of whom, alas, are no longer with us in the Community I salute.

Africa today has become a highly competitive place to live in and if we want to live here with honour, respect and dignity we can ill-afford to rest on our past laurels and be complacent about the future. Survival of the fittest is the order of the day. The man breaking through the barriers of the Earth's gravitational force and soaring into the space has conquered another planet and

imprinted his foot-prints on the surface of the moon. Like Shelly's 'Sky Lark' we too have to soar higher, higher, and still higher, if we have to keep in the competitive race and survive.

We of the old guard will soon be following the way of all flesh, leaving the destiny of our Community in the vigorous and efficient hands of our youths. The Federation will have completed a quarter century by the end of this year and will be entering a new world but all of you have entered a new phase. If this is the day on which we set our face in the direction of the future and thank Allah for this new phase which has come to us as a new lease on life, would we not be strengthened in our march ahead if we examined our own lives as we lived them during the year to which we have just said good-bye? There must have been problems which claimed your attention, some very personal, and others which concerned other people or people of other nations, but whose influence was felt by you as you tried to live your own lives. What was your reaction to them?

The intensity and quality of your reaction to these problems which call, many times, for re-evaluation of certain ideals and principles which we hold dear, may be taken as a measure of your participation in a purposeful living. And this will justify your looking upon this new phase as a new lease of life and living. Was it Plato who said, possibly in another connection, that an unexamined life was not a life worth living?

There must have been so many good things that happened which have enriched your lives, for which you should lift up your hands in gratitude to Allah. It is not unlikely that your experience during the past year or years may have tended to shake your faith in the orderliness of and security in this world. To you as youthful observers this world probably appeared and still appears as somewhat chaotic. And yet it is well to remember that the unknown steersman whom we call Allah is still in control. Follow Him as you step into the unknown, for "that is better than light and safer than a unknown way."

WHOM TO BEFRIEND.

Friends are of two types. One, who is trustworthy and the other pasttime-worthy. First like your own limbs or members of the family or your other assets, which you can count on; so befriend such friends, cover his short comings and cover his good points. But remember such types are very rare. The other type is good for entertainment purposes, so do not let this little advantage also go unavailed, but at the same time do not expect more than that from them.

- Hazrat Ali (A.S.)

ભવિષ્યમાં દ્રષ્ટિ

હાજી હસનઅલી પીરભાઈ વિસરામ

ફેડરેશનના માણ મંત્રી હાજી ઇબ્રાહીમના સાથીદાર તેમની વખણાએલી ત્રિપુટી - હાજી ઇબ્રાહીમ શરીફ, તથા મહુમ હાજી મહમદ-તકી રેમતુલ્લા પીરભાઈમાં ફક્ત આજ હસનઅલીભાઈ આપણી વચ્ચે છે. તેમના મંત્રીપદ સમયમાં (૧૯૫૬-૬૩) ફેડરેશનમાં આવેલી પ્રગતિ તથા જોશ યાદ દાયક છે.

હાજી હસનઅલી હાલ જમહુરી સાયસલ ઇસ્ટેટસના મેનેજિંગ ડાયરેક્ટર છે. તેઓ અફઘાનિસ્તાનમાં વર્ષો થયા સ્થાયી છે.

આજે આપણે આપણી ફેડરેશનની સીલ્વર જુબીલી ઉજવી રહ્યા છીએ તે ઉત્સવ આપણી સમસ્ત ઇસ્ટ આફ્રીકાની કામને માટે એક ખુશી અને ગર્વનો પ્રસંગ છે.

પચ્ચીસ વરસ પહેલા આપણી જમાતો છુટી છવાઈ હાલતમાં વીખરાએલી પડી હતી. તે વખતે અમુક જમાતો સીવાય ખીલ જમાતોમા બંધારણ પણ ન હતું. એવા, યતીમ, ગરીબ તથા એવા ખીલ હાજતમદોને કાંઈ સખી ગૃહસ્થ વ્યક્તિગત રીતે સહાય કરતું તો ભલે પણ તે સીવાય આપણી એવી કાંઈ સંસ્થા ન હતી કે જે સામુદાયીક રીતે આવા કામોને અંજમ આપી શકે. ઉચ્ચ કેળવણી તરફ આપણે લક્ષ ઓણું હતું અને જે અમુક બાળકોને ધગશ હતી તેઓને આર્થિક સહાય ભલે તોજ આગળ વધી શકે તેમ હતું. આપણી કામની વસ્તી ફેટલી છે, આપણા ભાઈઓ ઠયાં ઠયાં વસે છે, શું ધંધો કરે છે અને તેઓની શું શું સગવડો અથવા અગવડો છે તેની કાંઈને ખબર ન હતી. દુરદુરના ગામડાઓમાં તો મસ્જીદો કે ઇમામવાડા પણ ન હતા.

અને આપણા ભાઈઓને જ્યાં સુધી મોટાં ગામમાં ન આવે ત્યાં સુધી મજલીસ કે વાએઝ સાંભળવાનો મોકો પણ નોતો મલતો એટલુંજ નહીં પણ બાળકોને ધાર્મિક શીક્ષણ આપવાવાળું કાંઈ ન હોતું. તેઓ આપણા મઝહબથી પણ ખીલકુલ અજ્ઞાન હતા. આવી દયાજનક હાલતમાં જ્યારે આપણી કામ પોદી રહી હતી તે વખતે આપણા અમુક ભાઈઓને કામને જાગ્રત કરીને સંગઠિત કરવાની જરૂર જણાઈ અને તે ઉપરથી સને ૧૯૪૫માં દારેસલામ ખાતે બંધારણીય કોનફરંસની બેઠક બોલાવવા નક્કી કરવામાં આવ્યું અને તે વખતે ઘણી જમાતોના પ્રતિનિધીઓએ હાજરી આપી હતી. મજકુર બેઠકમાં નક્કી કર્યા મુજબ ફરીથી સને ૧૯૪૬માં દારેસલામ ખાતે કોનફરંસની પ્રાથમિક બેઠક મળી હતી અને ત્યારથી આ રીતે આપણી કોનફરંસની શરૂઆત થઈ.

જેવી રીતે દરેક સંસ્થાને શરૂઆતમાં મુશ્કેલીઓ નડે છે તેવીજ રીતે કોનફરંસને પણ અનેક મુશ્કેલીઓનો સામનો કરવો પડ્યો હોતો. પણ કાર્યકર્તાઓની હીમત અને કામી ખીરાદરોનો પુરો સહકાર હોતા તે પ્રગતી કરતી રહી હતી અને આજે અલ્લાહની મહેરબાનીથી આપણી કોનફરંસ આર્થિક રીતે ઘણી સખર ખની ગઈ છે અને ઘણીજ સુંદર કામગીરી ખળવી રહી છે.

કોનક્રંસ થકી આપણી બધી જમાતો આજે વ્યવસ્થિત ચાલે છે. દરેક જમાતનું પોતાનું બંધારણ છે. લગભગ એકે એક ગામમાં મસ્જિદ અથવા ઇમામવાડા બંધાયેલા છે. દરેકે દરેક ગામમાં આલીમોની નીમ-જીલ્લો કરવામાં આવી છે અને તેઓ મદ્રેસામાં બચ્ચાઓને દીની શીક્ષણ આપે છે અને ખીજા બધા મજહૂબી કાર્યોને પણ અંજામ આપે છે. બેવાઓ, ચત્તીઓ, ગરીબો તેમજ એવા ખીજા હાજતમંદોને યથાશક્તિ આર્થિક સહાય મળી રહી છે. અસંખ્ય બાળકોને સેકન્ડરી સ્કૂલની ફી માટે ગ્રાંટ મળે છે અનેક બાળકોને બહાર દેશ-વરમાં આગળ અભ્યાસ કરવા માટે સ્કોલરશીપ અપાય છે અને તેમાંથી ફટલાય બાળકો તો પોતાનો અભ્યાસ પુરો કરીને કોઇ ડોક્ટર, વકીલ, ફેમીસ્ટ, એન્જનીયર, આરકીટેક્ટ, એકાઉન્ટન્ટ, એગ્રીકલચરીસ્ટ કે માસ્ટરનું કામ કરી રહ્યા છે. અત્યારે ફક્ત ઇસ્ટ આફ્રીકામાં નહીં પણ સમસ્ત આફ્રીકામાં આપણી ફટલી વસ્તી છે, આપણા ભાઇઓ ખુલ્લે ખાંચરે ક્યાં ક્યાં વસે છે, શું ધંધો કરે છે વીગેરે વીગેરે તેની માહિતી જોઇતી હોયતો કોનક્રંસની કચેરીમાંથી તુરત મળી શકે. આ સીવાય ખીજા નાની મોટી એટલી બધી સેવાઓ આપે છે કે જેનો ઉલ્લેખ કરવા બેસીએ તો એક નાની પુસ્તીકા ભરાઇ જાય.

અત્યારે કોનક્રંસ જે જે સેવાઓ આપી રહી છે અને કામગીરી બજાવી રહી છે, તે આપણા માટે એક ગર્વ લેવા જેવી ખીના છે. પણ તેથી આપણે સંતોષ પામીને બેઠા રહેવાની જરૂર નથી. આપણી કામમાં હજી વણ-ઉકેલ્યા ઘણા કાર્યકાર્યો છે કે જે કોનક્રંસે ઉકેલવા જોઇએ. આ સાચ-સત્તા ઝમાનામાં માણસો ચંદ્રમાં ઉપર પહોંચી ગયા છે અને હવે તો એનાથી આગળ વધીને ખીજા ગૃહોમાં પહોંચવાની શોધખોળ અને તૈયારીઓ થઇ રહી છે. ત્યારે આપણા મુલ્લાં મોલવીઓ હજી સુધી આપણને જુની રીતથી મજહૂબને સમજાવવાની કાશીશ કરીને ઇસ્લામને એટલો બધો સંકુચીત કરી નાખેલ છે કે જેને લઇને આપણામાંથી અને તેમાંએ ખાસ કરીને યુવાન અને યુધરેલા વર્ગમાંથી મજહૂબ પ્રત્યેની લાગણી ઓછી થતી જતી હોય તેવું જોવામાં આવે છે. ઇસ્લામ મજહૂબ કીયામત સુધી એજ રહેવાનો છે અને તેમાં કોઇ કાંઇ ફેરફાર કરી શકે તેમ નથી. પણ તેની રજુઆત કરવાની રીતભાતમાં હવે જાંબર ફેરફાર કરવાની ખાસ જરૂર છે અને તે માટે આપણા હાલના ચાલુ આલીમો છે તેને ભારપૂર્વક ભલામણ કરવામાં આવે કે સમયની મર્યાદામાં રહીને ચાલુ ઝમાનાને અનુસરીને પોતાના પ્રવચનો કરે. ઉપરાંત ખીજા સારા આલીમોને રોકે કે જેઓ દરેક જમાતોમાં ફરીને ચાલુ ઝમાનાને અનુસરીને પ્રવચનો કરે અને આપણી ઉગતી પ્રજાને મજહૂબ પ્રત્યે આકર્ષી. મદ્રેસામાં પણ આધુનીક પદ્ધતીથી મજહૂબી શીક્ષણ આપવામાં આવે કે જેથી નાનપણથીજ બાળક મજહૂબને બરાબર સમજી શકે અને તે છેવટ સુધી તેને બરાબર વળગી રહી શકે.

અત્યારના સંજોગોમાં આપણે જોઇ રહ્યા છીએ કે ધંધો રોજગાર તેમજ નોકરીઓ આપણા હાથમાંથી નીકળતા જાય છે કે જેનું પરીણામ બેકારીમાં આવશે. કોનક્રંસ પરદેશ અભ્યાસ કરવા જવા માટે સ્કોલરશીપો તો આપે છે પણ હવે ટેકનીકલ એગ્રીકલ્ચર તેમજ ગુહઉદ્યોગના શીક્ષણ લેવા પ્રત્યે વધારે દબાણ રાખે અને તે માટે સગવડ કરાવી આપે. ઇન્ડીયા તથા પાકીસ્તાનમાં ઘણા કેન્દ્રો છે કે જ્યાં નાના નાના ઉદ્યોગો શીખવવામાં આવે છે અને છ થી બાર માસમાં બાળક પોતાના પગ ઉપર ઉભો રહી કામ કરી શકે એટલું શીક્ષણ મેળવી શકે છે.

અત્યારે જે ગરીબો, બેવાઓ અથવા ચત્તીઓને માસીક સહાય અપાય છે તેમાંથી જેઓ શારીરિક રીતે તંદુરસ્ત હોય તેમને ગૃહઉદ્યોગ શીખવાડવાની કાશીશ કરવી જોઇએ કે જેથી જતે દીવસે તેઓ કોનક્રંસ ઉપર બોજાઇ ન રહેતા પોતાનું શુજરાત ચલાવી લીએ.

કું ઉપર જણાવી ગયો છું તે પ્રમાણે કોનક્રેટ પરદેશ અભ્યાસ કરવા જતા બાળકોને સ્કોલરશીપ આપે છે. પણ દીવસે દીવસે ઉમેદવારોની સંખ્યા એટલી બધી વધતી જાય છે કે તે બધાની માંગણીને પહોંચી શકાય તેટલા નાણાની જોગવાઈ થઈ શકે તેમ નથી એટલે હવેથી જે બાળકોને સ્કોલરશીપ અપાય તેની સાથે શરત હોવી જોઈએ તેઓએ પોતાની લેખની ભરપાઈ કરી લીએ એટલે ફરજિયાત એક સ્કોલરશીપ આપે.
(Each one must teach one)

આપણે જોઈ ગયા તે પ્રમાણે કોનક્રેટની કામગીરી અગાઉ કરતાં અનેકગણી વધી ગઈ છે એટલે તેને પહોંચી વળવા માટે કાઉન્સિલની કચેરીમાં પુરતા પ્રમાણમાં કાબેલ માણસોને રોકવા જોઈએ કે જેથી કરીને પ્રમુખ સાહેબ તથા બીજા ઓળખીતા કામ કરનારા ઉપરથી કામનો બોજો હળવો થાય.

મુસલમાનો પર મુસલમાનના ઉક

મુસલમાનો પર મુસલમાનના ૬ ઉક છે. (૧) જ્યારે તમે મુલાકાત કરો ત્યારે સલામ કરો. (૨) જ્યારે તે ખીમાર થાય ત્યારે તેની ખખર કાઢવા જાઓ. (૩) જ્યારે તેને છીંક આવે ત્યારે તેના માટે દુઆ કરો. (૪) જ્યારે તે ગુજરી જાય ત્યારે તેના કફન દફનમાં શરીક થાવો. (૫) જ્યારે તે જયાફત માટે બોલાવે ત્યારે કબુલ કરો. (૬) જે ચીજ તમારા માટે પસંદ કરો તે તેના માટે પસંદ કરો અને જે ચીજ તમે પોતાને માટે મરફૂહ જાણતા હો તેને એના માટે પણ ખરાબ જાણો.

— હ. અલી (અ.સ.)

East Saw Mills Limited

P. O. Box 17

KAMPALA (Uganda)

SAW - MILLERS

and

TIMBER MERCHANTS

કોન્ફરન્સ માટેના મારા વિચારો

લેખક : ભાઈ અબ્દુલકુસેન નુરમહમદ

છેલ્લા કેટલાક મહીનાઓથી પુર્વ આફ્રિકામાં શિયા ઇસ્લામશરી કોન્ફરન્સ ભરાવી નેઇએ એવા “સલ-સખીલ”માં લખાણો આવે છે. તેમ દરેક ઠેકાણે ખાસ કરીને યુવાન વર્ગમાં પણ એજ ચર્ચા થતી સાંભળવામાં આવે છે. “સલ-સખીલ”ના અધિપતિ પણ કોન્ફરન્સ ભરાય તેના માટે પ્રચાર કાર્ય કરી ઉત્સાહિત વાતાવરણ ઉભું કરવા મહેનત કરે છે. “સલ-સખીલ”ના એ કોન્ફરન્સ સંબંધી બહાર પાડેલા પ્રશ્નાવલીના પત્રકો તેના અધિપતિ સાહેબને જવાબો સહીત પાછા કેટલા મળ્યા, તેમાં તરફેણમાં કેટલાં તેમજ વિરૂધ્ધમાં કેટલા જવાબો મળ્યા તે વિષે મને કંઇપણ માહિતી નથી. પરંતુ તારીખ ૪-૫-૧૯૪૫ના અને તે પછીના અંકમાં મુખ્યધના આપણા અડવાડીક પત્ર “ઇસ્લામશરી ખુલેદીન”માં એ પ્રશ્નાવલીના જવાબો તેના અધિપતિ સાહેબે ખુલાસાવાર આપ્યા છે જે કે તેની વિગતોની અંદર ઉતરવાની જરૂર નથી.

કોન્ફરન્સના ગુણદોષના ઉંડાણમાં ન ઉતરતાં પુર્વ આફ્રિકાની ઇસ્લામશરી આલમને એવી “કોન્ફરન્સ”ની જરૂરત જે કે નહિ તે વિષે મારા વિચારો રજૂ કરવાની હું તક લઉં છું. થોડાક મહીનાઓ પહેલાં મારા એક લેખમાં મેં જણાવ્યું હતું કે કોન્ફરન્સ ભરવા પહેલાં બહુજ વિચાર કરવાની જરૂરત છે અને એજ વિચારોને હજી હું વળગી રહેલો છું.

કોન્ફરન્સ માટે પ્રથમ તો અનુકુળ સંજોગો નેઇએ, તેમજ અનુકુળ વાતાવરણ હોવું નેઇએ. મારા નમ્ર મત મુજબ અનુકુળ સંજોગો હજી સુધી નથી થયા પરંતુ વાતાવરણ ઉત્સાહ ભરેલું છે. કોન્ફરન્સ ભરાય તે વિષે ઇસ્લામશરી આલમમાં બે મત છે. અમુક વર્ગ જે ખાસ કરીને યુવાન વર્ગ છે તે કોન્ફરન્સ ભરાય તેની તરફેણમાં છે જ્યારે બીજો વર્ગ એવા વિચાર ધરાવે છે કે કોન્ફરન્સ અત્યારે ભરવાથી કંઇ ફાયદો થાય તેમ નથી અને તેના કારણમાં મુખ્યત્વે એમ કહે છે કે કોમમાં એકદીલી નથી અને ખાસ કરીને મોટા શહેરોની જમાતોમાં પણ ભાગલા છે. એક અવાજ નથી. બંધારણાનુસાર જમાતો ચાલતી નથી અને ઉત્સાહ નથી, વગેરે.

આ વિષે બહુજ વિચાર કર્યા બાદ હું એ મત ઉપર આવ્યો છું કે ગમે તેવા સંજોગો હોય છતાં જ્યારે કોન્ફરન્સ માટે અમુક વર્ગ ઉત્સાહ ધરાવે છે, ત્યારે કોન્ફરન્સ ભરાય તેમાં જરાય ખોટું નથી. અને એટલું પણ ચોક્કસ છે કે પહેલી કોન્ફરન્સ, ગમે ત્યાં અને ગમે ત્યારે ભરાય, પણ જે તમારાથી ફાયદો નહિ થાય, તો નુકસાની પણ થવાનીજ નથી. બધે કોન્ફરન્સ ભરાય તેનાથી કોમમાં એક જાતની કામીને લાગણી, એન્જલાસ, અને જાગૃતિની ભાવના ઉત્પન્ન થશે કે જે એકંદરે હાલદાયક થશે. ખાસ રસ્તાત્મક કાર્ય

ન થાય તો પણ ખરી એકતાના મંડાણ આપણી કામનાં દાખલ થાય તો ભવિષ્યમાં ઉન્નતી માટે તે લાભ-કારક થશે એ નિશ્ચિત છે.

દુકંમાં મારા નમ્ર વિચારો મુજબ કોનક્રેટ-સ ભરાય તેમાં એકંદરે કામને ફાયદો થવાનો છે.

કોનક્રેટ-સ ભરવા માટેની પ્રાથમિક તૈયારીઓ માટે કાણ જવાબદારી લે છે તે એક પ્રશ્ન છે. મારા મત પ્રમાણે એ કાર્ય કાંઈ પણ એક શહેરની જમાત પ્રયાસ તથા પ્રચાર કરીને, ખીજી મોટી જમાતો તેમજ કામના અગ્રગણ્ય આગેવાનોના વિચારો મેળવીને, તે અનુસરીને કામ હાથમાં લેવાની શરૂઆત કરે, તો તે ધન્યનિય થશે અને કાર્યને વેગ મળશે અને તે માટે અત્યારના સંજોગોમાં મોટા મૂલ્ય સા એ કાર્ય માટે અનુ-કુળ થશે એમ મારું માનવું છે.

કોનક્રેટ-સમાં શું કરવું જોઈએ, એ વિગતોની ઉંડાણમાં ઉતરવાની અત્યારે જરૂરત નથી. કારણ કે એ સવાલ અત્યારે ઉપસ્થિત થતો નથી-એક વખત જો કોનક્રેટ-સ ભરવાનું નક્કી થાય તો તે પછી એ કોનક્રેટ-સના કાર્યક્રમની યોગ્ય ચર્ચા થઈ શકે.

મહેરબાન “સલસપીલ”ના તંત્રી મહાશયના અતિ આગ્રહને વશ થઈ મારા આગે વિચારો રજુ કર્યા છે. કામમાં સામાજિક ઉન્નતિ થાય જુની રીતો આસ્તે આસ્તે નાબુદ થાય કામની દરેક દરેક વ્યક્તિ પોતાને કામનું એક અંગ સમજે. અને કામને સંગઠિત બનાવે, એજ ભાવના દરેકની હોવી જોઈએ મજબૂતે ધરનાઅ-શરીના સીધાંતો અને ખુબીઓને અમલમાં મુકવા માટે દરેક ધરનાઅશરીની ફરજ છે કે પોતે કામમાં હમદર્દી પ્રખલાસ અને કૌમી ભાવના પેદા કરવા માટેના પ્રયત્નો કરે, અને એ કાપીશો કરવી એ દરેક ભાઈ કે બે પોતાને ધરનાઅશરી સમજતો હોય, તેની કામ પ્રત્યેની એ પવિત્ર ફરજ છે. સાચા સંગઠિત બળને તોડવાની કુ-ચામાં કાંઈની શકિત નથી તો તેવા બળ હમદર્દી અને મોહનમત કેળવવાથી આવે છે, અને તે કેળવવાની કામના દરેક દરેક સભ્યની ફરજ છે.

QUALITY PRINTING & STATIONERY

Contact :

Dar-es-Salaam Printers Limited

P. O. Box 845, DAR-ES-SALAAM.

Phone: 21836

ખોજ શીઆ ઇસ્નાઅશરી

પૂર્વ

કોન્ફરન્સની ચળવળ

ક્યા રથી

શરૂ થઈ?

આ ફી કા માં

કોન્ફરન્સની ચળવળ પ્રથમ ઇ. સ. ૧૯૨૭માં મોમ્બાસાના કેટલાક ખિરાદરો તરફથી શરૂ થઈ હતી પરંતુ તે સમયે મજૂર ચળવળને કામ તરફથી ટેકો ન મળતાં એ વાત ત્યાંજ દટાઈ ગઈ. ઇ. સ. ૧૯૩૪માં દારેસલામમાં “મુનાદી” માસિકનો પ્રકાશ થયો, અને એ માસિકના તંત્રી સાહેબ ભાઈ અબ્દુલ હુસેન “આઝાદે” મોમ્બાસામાં દટાએલ કોન્ફરન્સ ચળવળને દારેસલામમાં ખોદકામ કરી બહાર કાઢી. અને એ ચળવળને પોતાના “મુનાદી”ના દરેક અંકમાં નવા રૂપ અને લેખાસથી સ્થાન આપતા આવ્યા. અને એ

ચળવળથી લગભગ આખી ઇસ્ટ આફ્રિકા કોન્ફરન્સ માટે તૈયાર થઈ ગઈ હતી. પરંતુ સંજોગો અનુકૂળ ન હોતાં અને મજૂર ચળવળ વધુ લંબાય તે પહેલાં “મુનાદી” માસિક કામની બેદરકારીના લીધે બંધ થયું અને કોન્ફરન્સનો પ્રશ્ન લગભગ સર્વેના સ્મરણમાં ભૂંસાઈ ગયો. કેટલાક વર્ષો બાદ “સલ-સખીલ” માસિકનું પ્રકાશન શરૂ થયું, અને હજી “સલ-સખીલ”ની શરૂઆતનાજ દીવસો હતા કે પુર્વ આફ્રિકાના એક પુણેથી “કોન્ફરન્સ”ની ચીસ “સલ-સખીલ”ના ઇર્ષપટ પર અથડાઈ. પુલ્લા શબ્દોમાં ઠહીએ કે કોન્ફરન્સ બેલજમાં વસ્તા સાહસિક નર ભાઈ એચ. એમ. ખાડીએ “કોન્ફરન્સ”ના વિષય માટે “ઇનામી હરીફાઈ”ની શી. ૫૦ ઇનામ સાથે સુચના મોકલી. એ સુચનાને “સલ-સખીલ” તરફથી વધાવી લેવામાં આવી અને “સલ-સખીલ”માં “કોન્ફરન્સ” ઇનામી હરીફાઈની જાહેરાત કરવામાં આવી અને જમાદીલ આખર હી. સન ૧૩૬૩થી “સલ-સખીલ” માર્સીકમાં કોન્ફરન્સ વિષેના લેખો આવવા શરૂ થયા. ઇનામી હરીફાઈમાં ઘણા લેખકોએ ભાગ લીધો હતો અને મુખ્ય ઇનામો નીચે જણાવેલા ખિરાદરો જીતી ગયા હતા. ૧૬૭ ઇનામ ભાઈ એ. એચ. નઝરઅલી મોમ્બાસા, ૨૭૭ ઇનામ ભાઈ તસ્લીમ-હાંગા, ૩૭૭ ઇનામ હાજી મહમદ જફર શરીફ દેવજી-મોમ્બાસા અને ૪૭૭ ઇનામ હાજી મહમદ હુસેન શરીફ જવા-અરશા.

ત્યાર બાદ “સલ-સખીલ”ના દરેક અંકમાં કોન્ફરન્સ માટેના લખાણો આવ્યાજ કરતા હતા. એ દરમિયાન, માસિકના તંત્રી તરફથી “કોન્ફરન્સ” માટે પ્રશ્ન પત્રો બહાર પાડવામાં આવ્યા હતા. અને પુર્વ આફ્રિકાની આપણી ઇસ્નાઅશરી જમાતની લગભગ સર્વે આગેવાન વ્યક્તિઓના મતો જાણવા મોકલવામાં આવેલ જેના લગભગ બધા જવાબો આવવા પામ્યા હતા, અને તેમાંથી કેટલાક જવાબો “સલ-સખીલ” માસિકમાં પ્રગટ થયા હતા. છેલ્લે શાઅમાન ૧૩૬૩ના અંકમાં મોમ્બાસાવાળા જાણીતા ભાઈ અબ્દુલહુસેન તુરમહમદનો “કોન્ફરન્સ” માટેનો અભિપ્રાય સાથેનો લેખ પ્રગટ થયો. એ લેખથી કામમાં વધુ ઉત્સાહ ફેલાયો. અને દારેસલામના

જોશીલા યુવાનીઓ દરિયા કીનારે રેતી પર સાંજનો સમય પસાર કરતાં આ વિષયની ચર્ચામાં ઉતર્યા. સંજોગ-
વશાત ઠાંગાવાળા ભાઈ હળીય ઠાસમ મનજી પણ એ સમયે દારેસલામમાં તેજ જગ્યાએ ચર્ચામાં હતા. વિચા-
રોની આપણે કરતાં પુર્વ આફ્રિકાની આપણી ઇસ્નાઅશરી જમાતોના પ્રતિનિધિઓની કોન્ફરન્સ માટે પ્રાથમિક
સભા ખોલાવવા દારેસલામની જમાત પહેલ કરે એવી જમાતને સુચના કરવા યુવાનીઓએ નક્કી કર્યું. ભાઈ
હળીય ઠાસમ મનજીએ એવી ઉદારતા તે પ્રસંગે દાખવી કે પ્રતિનિધિઓની સભા જે ઠાંગામાં ભરાય તો ડેલી-
ગેટોનું સ્વાગત વગેરે સર્વે જાતની જોખમદારી પોતે લેશે. એ ઉદારતાથી યુવાનીઓનાં જોશમાં વધારો થયો
અને જમાતના સેક્રેટરીને સુચના કરવામાં આવી જે સુચના ઉપર વિચાર કરવા દારેસલામની જમાતે જાહેર
સભા ખોલાવી એ વિષય ઉપર લાંબી રકઝક થયાં પછી સર્વાનુમતે 'કોન્ફરન્સ'ની પ્રાથમિક સભા ખોલાવવા માટે
દારેસલામની જમાત પહેલ કરે એવું પાસ થયું હતું અને તે અનુસરીને દારેસલામની જમાતે તા. ૧૫-૮-૪૫ના
રોજ પુર્વ આફ્રિકાની આપણી દરેક જમાતને પત્ર લખી પ્રતિનિધિઓની માંગણી કરી. એ પત્ર "સલ-સખી-
લ"ના પ્રસ્તુતક ડબ્લ અંક રજામાં પ્રગટ થયો હતો જે અત્રે રજુ કરવામાં આવે છે.

(‘સલ-સખીલ’માંથી)

KASSAMS GROUP

HOIMA (UGANDA)

House of:

**Building Materials,
Cement Blocks,
Concrete
Stones**

and

**New & Secondhand
Cars**

A. G. PANJWANI & CO. LTD.

INTERNATIONAL AGENTS

P. O. Box 930

Telephone : 20096

DAR-ES-SALAAM

Agents for

CONFIRMING HOUSE :

A. G. Berrill & Co. Ltd.

3, EXETER STREET,
BIRMINGHAM 1,
ENGLAND

બાનુઓ અને આજની ફેશન

:: કાસિમ નજરઅલી પંજી ::

જુની વસ્તુને નવીન રૂપમાં રજુ કરવાની ને કોઈ પણ પ્રવૃત્તિમાં નવીનતા લાવવાની ખુબી ભાઈ કાસિમમાં છે.

કોમી અને સામાજિક કાર્યોને પદ્ધતિસર ને પ્રમાણીકપણે અંજમ આપવા માટે જાણીતા છે. હાલમાં મોમ્બાસામાં સ્થાયી થયા છે, મોમ્બાસાની જમાતને યથાશક્તિ મુજબ સેવા આપી રહ્યા છે. ફેડરેશનના પ્રખર હિમાયતી અને નવજવાનોની પ્રવૃત્તિઓને વિકસાવવા માટે તેઓ હમેશા આગ્રહી રહ્યા છે. ફેડરેશનના કાઉન્સીલર તરીકે વરસો સુધી સેવા આપી છે. સાહિત્યના શોખીન ભાઈ કાસિમની કલમની પ્રસાદી કોમને પ્રસંગોપાત મળતી રહે છે.

નારી અને ફેશન !

નારી અને રંગ, નારી અને દેખાવ નારી અને સ્ટાઇલ, નારી બસ ખુશીપુલ !

એ ખુશીપુલ કે ખીલતું પુલ દેખાવા માટે ફેશન પાલ્લવ દોડવાનો નારીને શોખ હોય છે. સુંદર દેખાવું સૌ સ્ત્રીને ગમે છે. પરંતુ તો એ તેનો હક છે.

વસ્ત્રોની ફેશન એટલે તેનું નવીન કાપડ, પહેરવાની રીત, ડોળ, રિવાજ, દેખાવ. બદલાતા સમય સાથે ફેશન બદલાઈ છે. રોજ રોજ નવીન દેખાવુજ. ખાસ કરીને અધ્યારના વખતમાં અપારાખંધ નવીનતા દેખાતી રહેતી હોય છે. શરીરને આકર્ષક દેખાવા કપડાની ફેશન તો જોઈએ. દેખાવ સુંદર થાય તેના માટે ફેશન.

એ સાથે દેખા દેખી એ સ્ત્રીઓનો સ્વભાવ છે. આકર્ષક વસ્તુ જોઈને તેને કંઈનું કંઈ થઈ જાય છે. આકર્ષક કપડા પહેરવા એ તલપાપડ થઈ જાય છે, પછી ગમે તે ખર્ચ કરવો પડે. એને મનોમન પોતાને બધું જ સ્ટ્રીટ થવાનું- શોભીતું લાગે કે ન લાગે એ જુદી વાત છે ! અને ફેશનેબલ શુમાર સળંગે કે એ સૌને દેખાડવાનો મહિલાઓનો શોખ લાગે. તે ભપકા સૌ ન જોવે તો ખર્ચ ફેઠ થયો કહેવાય. પ્રદર્શન થાય તો વાહવાહ મળે અને પ્રસંસા મળી એટલે જમ જતા !

ફેશનની દોડમાં જોડાવા પોસાનો વ્યય તો થવાનો. કાલના વસ્ત્રો આજ જુની ફેશનના થઈ જાય. નવી ફેશનના વસ્ત્રો આવે તો તેની કટલીક જોડ જોઈએ- કહો કપાડ ભરાય, લોન અને નાયલોન, સ્પીલ્ડ અને સેડીન કીમ્પલીન અને ડાયોલીન, કેપ્સીલ્ડ અને સીલ્કોટેક્સ. કપડાંની સાથે તેના રંગ ફેશનમાં હોય છે. ૯૯ જાતના રંગ મીક્સ થતા રહે. તેની સાથે રૂઝ લીપસ્ટીક, આંખની પાંપણો અને ભાંતોની પેન્સીલ, સાથે જતું અતર

અને 'સેન્ટ', નેટ અને વીગ્ર. જેટલી સાડીના રંગ તેટલા ચંપલ-મેચીંગ સ્ટાઇલ ! પસંદના પણ એક સરખો રંગ. એરીઝની તેવીજ જોડ. ઘડીયાળના સાત રંગી પદા. વાળની સેટીંગ પણ 'ફ્રીટ' થવી જોઈએ. ખુદીકુલ નારી !

ઘણું નાણું એ પાછળ ખર્ચાતું હશે. કૌમનો પૈસો ધુમ ખડાર જતો હશે, કુટુંબ દીઠ વાર્ષિક પાંચ હજાર સ્ટેન્ડે ફેશન પાછળ ખર્ચાઈ જતા હશે. પૈસાની ઘટતી કિંમત અને વધતો ખર્ચ. ઘણી બિચારો એ ઠલાક ઓવરટાઇમ ભલે ઘસડી કાઢે. કમાણી વધારવા એ ભલે દોટ મુકે પણ પાછું જુએ તો ત્યાં અને ત્યાં. ઠદી પણ વધારો દેખાય નહિ.

જમાનાને અનુસરી પહેરવેશમાં થોડી છુટછાટ લેવા હિંમતની જરૂર પડે છે. આગળ વધેલી લેખાતી કૌમ ફેશનને વેગ આપે અને ખીજી કૌમો પાછળ ઘસડાય છે. આજના સ્વાતંત્ર્યના જમાનામાં આવી છુટછાટ સાથેની ફેશનનું મુલ્ય કોઈ આંકતું નથી. માનસ બદલાતું ચાલ્યું છે અને તેનો કોઈ તોડ નથી. આજ માનસીક રીતે નારી કેટલી બદલાતી ચાલી છે તેની કોઈને ચિંતા નથી. અને ફેશન પાછળ પડેલી માનીનીની લુપ સંતોષાતી નથી. આજના ફેશનને લગતા મેગેઝીનો તથા સીનેમા જોયા વગર જીવન અધુરું લાગે છે.

ખરેજ તો, છોકરી ફેશનેબલ ન થાય તો જીના વિચારની લેખાય. પણ ફેશનનો આંક કેટલો કાઢવો ? આજની છીછરી મનોવૃત્તી થકી લેવાતી છુટછાટ વધતી ચાલી છે તે સૌ જોઈ શકે છે. છુટ થકી પહેલાં પહેલાં શોરખકાર થાય- આયકો લાગે, પછી ખધું શાંત થઈ જાય. સમાજ એટલું પચાવી જાણે તે પછી ફરી વધુ છુટ સાથેની નવી ફેશન જાગે ! અને ફેશનેબલ લેખાયા એટલે ચાલુ ફેશન પાછળપાછળ- અરે હારોહાર ચાલવાનું, નહિં તો રૂપ ફીકું પડે, પછી ફેશન ચપોચપ, ટાઇટ પહેરવાની હોય તો તેમ કરવાનું. જેટલા શરીરના વળાંક દેખાય તેટલું રૂપ કુટે ! કાપડ ઓછું વાપરે તોય રૂપ કુટે ! ખાંચ કાપી નાંખે તો સ્લીવલેસ ક્રોક ટુકું કરે તો મીની ડ્રેસ, ખ્વાઉઝ ઓછું કરે તો બેકલેસ અને હવે ટુકુંના થાય તો તંજ કસે, ટાઇટસ ! વાહ, ખુદીકુલ !!

મુદો શું ? ફેશનનો ઉપયોગ રીતસરનો જરૂર કરવાનો, પણ તેમાં પોતાનું અસ્તિત્વ ખીંચે અને પોતાના કુળની અને કૌમની અસ્મિતા જળવાય તેનો ખ્યાલ રાખવો જરૂરી છે. ફેશનનો ઉપયોગ નારીએ કરવાનો, ફેશન નારીનો ઉપયોગ ન કરે, અકક્કલની ખામી ઢાંકવા જે નારી ફેશન કરે તો તેનું વળતર ખોટું મળવાનું.

સ્ત્રીનું રૂપ સ્મિતમાં છે. શરીરની તંદુરસ્તીમાં છે. નારીની કામળતા, શરમ અને સ્ત્રીસહજ માધુર્યમાં છે. એ માધુર્ય પુરૂષને વધુ ઇચ્છનીય લાગે છે. ગાલ પરનો-શરમનો શેરડો સાત રંગી સાડી કરતાં વધુ રૂપદાયક છે.

કુરઆન પાઠનો આદેશ જોઈએ:-

“અને તું મોઅમીન સ્ત્રીઓને પણ કહે કે તેણીઓ પોતાની ડ્રેડી નીચી રાખે અને પોતાના શુભ્ન ભાગોને ખીન્નઓની નજરથી બચાવે, અને પોતાના શાભા શલુગાર-કે જે પોતાની મેળે જાહેર થાય તે સિવાય (જાણી જોઈને) જાહેર (કરવાના પ્રયત્ન) ન કરે, અને તેમને જોઈએ કે પોતાની ઓઢણીઓ છાતી ઉપર નાંખી રાખે, અને પોતાનો શલુગાર. જાહેર થવા ન દે, અને તેણીઓ (ચાલતા ચાલતા) પોતાના પગ એવા હેતુથી (જમીન પર જોરથી) પછાડે નહિં કે જે શલુગાર તેણીએ સંતાડેલો હોય તે જાહેર થઈ જાય.”

ચાદરની વાત બાજુએ રહી, છુટ લીધી અને હવે લગામ કાણુમાં નથી રહેતી !

ફેશનના નામે—કામઠેકાણાની પણ મેર્યાદા તોડાય નહિ જેમ હીપસ્ટર સાડી પહેરી રાંધણીયામાં ના ધુસાય, નાઇટ ગાઉન પહેરી ગાડીમાં ફરવા ના જવાય, તેમ ટાઇટસ પહેરી ખુલ્લમ ખુલ્લા ધર્મનો અનાદર કરી ઇમામવાડામાં ના જવાય. ફતેમા એહરા (અ.)ના દરબારમાં અંગઉપાંગતું પ્રદર્શન લઇ ના બેસાય. ઇમામવાડા આવી ફેશનનો “શો વીન્ડો”ના બને.

પોતાની શોભા શેમાં છે એ નારી વિચારે. પબ્લીકની વચ્ચે કમોકમ વસ્ત્રો પોતાને ઢાંકે છે કે ઉઘાડી પાડે છે. શોભા કોની-સૌંદર્યની, કપડાની કે અંગઉપાંગની? સામું માણસ નીતનવી સબવટથી દગ બની જાય તો એ ફેશન ફેક છે-શરીર કે શરીરની ચરખી ઉલળતી દેખાઇ તો એ ફેશન બદનામી છે. સમાજમાં હાયની પોઠાર પડે તો સમજવાતું કે ઉછરેબલતાની હદ થઇ. જોનારને શરમ થાય તો માનવું કે ફેશન કરનારનો મનનો રોગ વધુ પડતો છે. ફતેમાં એહરા (અ.)ની સામે ઇમામવાડામાં બેસી શકાય અને એ વખતના વસ્ત્રો વખત અને જગ્યાને અનુરૂપ હોય તો તે ઇસ્લામશરી સમાજના વાસ્તે ફેશનનું માપ સમજવું.

ધર્મ, સમાજમાં એક ખીજ સાથેનો આચાર અને વર્તણૂકની જવાબદારી શીખવે છે. ઉધ્ધતાઇ સમાજને હાનીકારક નિવડશે. કાલે રોવું ના પડે તેની તકેદારી આજે રાખવાની જરૂર છે જતીયતા પરતું નિયંત્રણ ફેશનના નામે હટાવી દેવામાં આવ્યું છે. ટાઇટસમાં પોતાના શરીરનું ૨૪ કલાક ભાન રહે છે મનનાં ઢાંકેલા ખારણા ઉઘડતા જાય છે. નવાઇની વાત એ છે કે વડીલ વર્ગ મુઠ બની જોઇ રહ્યો છે. છેલ્લા ૧૫ વર્ષ થયા શરૂ થયેલ આંખ મીંચામણા હવે બેજવાબદારી સુધી પહોંચેલ છે. આવતી કાલનો સામાજિક કાયદો આજ પોઠારી પોઠારી ધ્યાન ખેંચે છે. જતીય સમ્બંધો કાલ રોજીંદી બની જાય તે પહેલા આજ ચેતી જવું સારું પણ આજના આ સ્વાતંત્ર્યના જમાનામાં આ આઝાદીની હવામાં નારીની આંખે ‘દેખાય’ છે ખરું?

અંરે ખુદીકુલ ફેશનેબલ નારી, તું ઠી fool ના બનજે, ખુદી!

A Faithful Muslim.

If I cut a faithful Muslim into pieces to make him hate me, he will not turn into my enemy and if I give all the wealth of this world to a hypocritical Muslim to make him my friend he will not befriend me. It is thus because the Holy Prophet (A.S.) has said, "O Ali! no faithful Muslim will ever be your enemy and no hypocritical Muslim will ever be your friend".

- Hazrat Ali (a.s.)

CHARITY.

Do not be ashamed if the amount of charity is small because to return the needy empty-handed is an act of greater shame.

- Hazrat Ali (a.s.).

કા ઉન્સી લ રો ની ફરજ

લેખક :- “કાક”

ઇસ્ટ આફ્રીકાની આપણી કામમાં સાહિત્યક્ષેત્રના આગવું સ્થાન ભોગવતા ‘કાક’ થી કોઇ અન્નભૂ નથી. ફેડરેશનની ઠંથેરી અરેશા હતી, તે દરમ્યાન તેની દરેક પ્રવૃત્તીઓમાં અગ્ર દિસેસો ભજવતા હતા ઇસ્ટ આફ્રીકા અને માડાગાસ્કરની આપણી વસાહતની રૂપરેખાના બે પુસ્તકો તેમની મહેનતને આભારી છે.

મંત્રીશ્રી માંસિકના ભુતપુર્વ તંત્રી તેમજ તેમની કલમથી કામને સન્નમ રાખવા મથી રહેલા ભાઇ ‘કાક’નું નામ છે ભાઇ કાસમ કરમાલી શરીફ મોમ્બાસા. કમ્પાલાને મારડીના વસવાટ દરમ્યાન તેમની સાહિત્યની મોસમથી કામ-પરકામમાં હંમેશા માનીતા રહ્યા છે.

કબી કયા થા અલી કયા હે,

યુંહી દુનિયા ખદલતી હે,

ઇસિકા નામ દુનિયા હે,

ઉરપળે દુનિયા ખદલાતી રહે છે. ગઇ કાલે હતું તે આજે નથી-હોતું અને આજે હોય છે તે આવૃત્તી કાલે નથી હોતું. અતિપ્રિય જનો વખતના વહેણ સાથે મીત્ર ઓળખીતા બની જાય છે. ખાસ અંગત દોસ્તો દુશ્મનો બની જાય છે અને ઓળખીતાઓ નિકટના મિત્રો બની જાય છે. અજનબીઓ ઓળખીતા બની જાય છે. આમ ખદલતી દુનિયાની અંદર દિલની દુનિયામાં પણ નિરંતર અવનવા ફેરફારો થયેજ રાખે છે. એક વખતની મનભાવતી સુરત ખીજે વખતે જોવી સુધ્ધાં ગમતી નથી. જેની સાથે પ્રેમગોષ્ઠિ કરવામાં તલ્લીન થઇ કલાકો, અન્નભૂતા, વીતી જતાં તેની સાથે એકાએક અમોલા બંધાઇ જાય છે. આ બધું છતાં દુનિયામાં માનવીઓને પ્રાણી માત્રને-જીવનું ગમે છે. લાંબુ આયુષ્ય મેળવવા માટે ઇ-સાનો પ્રયત્નશીલ, દવાધિત અને દુઆગીર રહે છે. લાંબુ જીવવાની માનવીની-તીવ્ર ઇચ્છાએ માનવીને વિચરસરણી આપી કે જીવવાનુંજ તો પછી તે સરખી રીતે શાં માટે ન જીવવું: જીવન સરખી રીતે જીવવા માટે માનવીના જ્યોતિષીઓ કાળસમયને અનુસરીને અમુક જીવન નિયમો બનાવ્યા. આ જીવન નિયમો ભલે માનવીના સ્વેચ્છાચાર ઉપર કડક અંકુશ મુકે છે. પણ નિયમોના પાલનથી વ્યક્તિજીવન અને માનવ સમાજ જીવનમાં વ્યવસ્થિતતા અને સલામતી આવે છે. સુવ્યવસ્થિતતા અને સલામતી હોય ત્યાંજ સંવાદીતા આવે છે અને સંવાદીતા હોય ત્યાંજ જીવનમાં સુવાસ આવે છે.

પોતાના ઇમાન, સંસ્કાર અને નસલને-વંશશુદ્ધિને-સુરક્ષિત અને નિર્ભીજ રાખી જીવન જીવવાના પ્રયત્નરૂપે અલગ અલગ જુથો, જાતિઓ, દમિલાઓ અને પ્રજાઓની કુદરતી વ્યવસ્થાને માનવીએ જાતન-પુર્વક જાળવી રાખી છે. પોતાની જાતિને શુદ્ધ રાખવાના માનવિના પ્રયાસના મહામુલા ફળરૂપે સદિઓ છતાં માનવિની જાતિઓ જાતિઓ તરીકે પુલતી ફાલતી, આજદિન તલક, રહી જાય છે. વંશશુદ્ધિની માનવિની પ્રયાસપ્રાપ્તિમાં કોઇ કોઇવાર ખલેલ, અલખત, પડે છે પણ તે નજીક અપવાદરૂપ હોય છે અને તેની જાતિશુદ્ધિ રાખવામાં માનવીને ખાસ ખલેલ પડતી નથી.

પોતાની જાતિશુદ્ધિ કે જ્ઞાતિવિશિષ્ટતા જાળવી રાખવાના માનવી સહજ વૃત્તિને અનુસરીને આપણે આપણી જમાતો સ્થાપી. એકજ જીવનસરણીમાં આ નિયત જીવનસરણી મારફત જીવન વિકાસ કરવામાં અને આ જીવન વિકાસ મારફત આકેષતની સિધ્ધિઓ મેળવવામાં માનવી આપણી જુદી જુદી જમાતોને એકજ સાંકળમાં સંકલિત કરી એક સરખો વ્યવસ્થિત જીવનક્રમ લાવવા માટે આપણી ફેડરેશન સ્થાપનામાં આવી. આપણી જીવનપ્રવૃત્તિના કેન્દ્રબિંદુ સમી ફેડરેશનની આ સ્થાપનાને પચ્ચીસ વર્ષ થયાં.

ફેડરેશનની પચ્ચીસ વર્ષની કારકિર્દિ ઉપર ઉડતી નજર નાખતાં, એકંદરે, આપણને સંતોષ ઉપજે તેમ છે. “સેન્ટ્રલ કાઉન્સિલમાંથી સુપ્રીમ કાઉન્સિલ” થયેલી આપણી આ કેન્દ્રસ્ત સંસ્થાની પ્રગતી, ભલે ધીમી પણ એકધારી થઇ છે તેની કાઠથી ના પાડી શકાય તેમ નથી. નિષ્કુર નિખાલસતાથી આપણે અભિપ્રાયો મેળવીએ તો કાઉન્સિલના પ્રખર હિમાયતીને એ વાત કબુલ કર્યા વગર નહિ ચાલે કે આ લાંબા કાળ દરમિયાન થયેલી “કાઉન્સિલ”ની પ્રગતિ, કંઇક ધીમી અલગ્યત છે. તેજ રીતે કાઉન્સિલ પ્રત્યે ખાસ મમતા ન ધરાવતી વ્યક્તિના મનમાં એ સત્ય ઠસી ગયુંજ છે કે કાઉન્સિલની પ્રગતિ એકધારી છે અને કામમાં સંગઠન, એકતાની ભાવના અને ઉચ્ચ શિક્ષણ મેળવવા માટે ગર્ભશ્રમતાઇ વગર પણ શિક્ષણ આપવાનો લાયક વિદ્યાર્થી માટે કાઉન્સિલ પ્રયત્ન કરી શકે છે. કાઉન્સિલની મોટામાં મોટી સફળતા તે હવે તેની હસ્તીની અનિવાર્યતા કામી પિરાદરોના હરએક હૃદયમાં થઇ ગયેલી ખાતરી છે કાઉન્સિલ માટે આ ભાવના-પ્રાપ્તિ નાની સુની નથી. એક હકિકત પ્રત્યે આંખમીંચામણ “કર્યે” હવે નહિ ચાલે કે જેટલી મહાન ભાવના પ્રાપ્તિ કાઉન્સિલે કરી છે તેટલીજ મહાન જવાબદારી કાઉન્સિલરોએ સ્વેચ્છાએ સ્વિકારી લીધી છે. આપણી મહાન કાઉન્સિલ ચલાવનારા આપણા કાઉન્સિલરો મહાન હોવા જોઇએ. મહાન એટલે કામની જરૂરિયાતો સમજનારા, એકમેકના દ્રષ્ટિબિંદુઓ સમજવાની તૈયારી રાખનારાઓ, કામ એટલે જાણે કે પોતાનું વિશાળ કુટુંબ હોય એમ સમજનારાઓ. ખરો મહાન તો એજ છે કે જે પોતે માનવિ છે માટે જીવને પાત્ર છે એમ માની જીવ જણાય ત્યાં તે જીવ ઢાંકવાનો ખોટો દુરાચાર ન કરતાં “જગ્યા ત્યાંથી સવારના” સિધ્ધાંતને અનુસરે.

દરેક કાઉન્સિલરને આ વાત સતત લક્ષમાં રાખવી ઘટે કે તે કામનો પ્રતિનિધિ છે અને કામને તેનામાં વિશ્વાસ છે અને તેથી કામના પોતામાનાં વિશ્વાસને એ કાષ્ટ દહાડો એવશ ન નીવડે.

BOUNTIES VERSUS CURSES

God Almighty has given more than one angle to each and everything created by Him in this world. Riches, Lineage, Knowledge, Power, Status, etc., are all assets, but they could prove disastrous liabilities, if they happen to be misused or mis-cared.

—Prof. Amina Penpoint.

Women's Role in the Community

By : **AKBER ALI G. SABUR, KAMPALA**

Councillor of the Federation for many years, active member of the Kampala Jamaat, and Champion of the educational cause Mr. Akberali G. Sabur is popular for his caustic, thought-provocative ideas.

—:o:—

It has been said by the Prophet Mohamed (B. P. H.) that "Seeking of knowledge is obligatory on all Muslims, male or female". The latter has not been secluded from seeking knowledge by the Prophet, but our community has deprived our women of seeking knowledge, and reasons we advance are of Shariat and Purdah, inspite of knowing that it is the female who plays a major role in the upbringing of the family. In regard to this we all know the history of our great and noble Ladies Bibi Fatema and Bibi Zainab. It has been quoted "Educate a man and you educate an individual. Educate a woman and you educate a family, a community, a nation."

Our Federation since it was founded i.e. 25 years ago, had, as one of its main theme, to educate our male FOLK and we are proud and thankful to Supreme Council of having many doctors, lawyers, engineer etc. In short we have Ithna Asheris in almost all walks of life. Thus the Council continues to combat and eradicate illiteracy. May Allah, give us the might and spirit to achieve a higher standard for the community at large—Amen!

If a woman is the key to the well being and morals of a family why has our community then debarred her from seeking knowledge and turned a deaf ear to suggestions of educating women? A young woman from Iran writes,

"Women's condition is ruined from the root. She doesn't live—she exists. The first step we must take to improve women's condition is to change the opinions of men." Doesn't it imply that women's life is firmly rooted through the media of Education? We must try to eliminate ideas about the inferiority of women from our minds. We must not restrict them from attaining something for which they have an equal right. They have every right to gain education as have the men, to fit themselves in the society and to bring out an educated and advanced generation. With education woman can acquaint herself with her surroundings and times plunge into the political era. The readers would agree with me in consenting with the following quotation. 'From Purdah to Parliament', or its cultural equivalent, is the confident hope unanimously expected from women. Women have been considered to be children, submissive, in the country, in her family, always considered as inferior to the men, she has the status of a minor, a slave, a child.

Let us look at today's educated boys who want the girls of their own status and shun illiterate or less educated girls, who have been victims of our community's traditional ideas. There may be some isolated instances where a girl while pursuing her studies at college goes astray but the chances of going astray are far pronounced among uneducated girls than the educated ones. With education she can interpret between rights and wrongs and understand the responsibility of herself, her family and the community fully well.

The following examples throw light upon the virtues of endowing education upon the female folk. An illiterate widow with children has to exist humbly on the mercy of the community or an individual though she has no pleasure in her life but she has to "EXIST" for her children, whereas an educated widow lives independently on her own without being a burden to anybody but is in fact an asset to the community and her family. This is just one of the advantages enjoyed by the educated women. There are other countless benefits.

Let us give voice to the silent pleadings of our women and do our utmost to raise their status, and encourage them to pursue the dictum of Prophet Mohamed (B.P.H) as stated above.

While we are in a good mood and spirit of rejoicing the Silver Jubilee of the Federation, we and the next generation would only be too pleased to celebrate the Golden Jubilee of the Federation if in the Next 25 years we educate our girls, leading to a diploma or a degree course. Indeed, no doubt, we have scattered female doctors, teachers etc., in our community but these are from rich or able families or have attained their education with the assistance of an

Individual, but not of the community. The girls from poor families who are intelligent enough to pursue their higher studies cannot do so as they have to remain within the four walls for lack of financial assistance. It is high time our community and my brother-councillors gave a serious second thought and determination to resolve, in the next conference that our girls are also equally offered scholarships to attain their diplomas or degree in proper Girls' Colleges. The courses beneficial to an individual and the community as a whole are as follows :—

DIPLOMA COURSES:

Teaching
Montesory
Needlework & Cutting
Domestic Science
Secretarial course
Hairdressing

DEGREE COURSES:

Theology
Medicine
Teaching
Dentistry
Law

QUOTES

—One who is quick in saying unpleasant things about others will himself quickly become a target to their scandal.

—If you are wished and saluted then return the wish in the most appropriate manner. If you are favoured then repay the obligation manifold; but he will always excel in merits who takes the initiative.

નજરને સુચના

લેખક:- હસનઅલી જી. ધનજી,

ઓન. સેક્રેટરી, ખોજ શીયા ઇસ્નાઅસરી જમાત, બુકોખા.

ઈસ્ત આફ્રીકાની આપણી પેઢીઓ જુની વસાહતની એક માત્ર સંસ્થા “ફેડરેશન” પોતાના વ્યવસાયના રૂપ વર્ષ યુગ ઠરે છે એ કોમ માટે અત્યંત પ્રુશીની વાત છે. ૧૯૪૫માં દારેસ્સલામ ખાતે કોમના ગણ્યા ગાંઠ્યા સહયો વચ્ચે જન્મ પામેલી આ સંસ્થા કોમની અનેકવીધ જટીલ સમસ્યાઓને હલ કરી આજે આપણી પંદરથી વીસ હજારની વસ્તીની મધ્યબીંદુ બનેલ છે અને ખુબ આનંદ અને ઉલ્લાસના વાતાવરણમાં આજે આપણે એ સંસ્થાની સીલ્વર જ્યુબિલિ ઉજવી રહ્યા છીએ, એ કોમ માટે ગૌરવનો પ્રસંગ છે અને ગત પ્રચ્છીસ વર્ષના સંસ્મરણોનો અંદાજ ઠાઠી, આવનાર અનેકવર્ષો વધુ પ્રેરણાદાયી, વધુ સુખમય અને વધુ ગૌભવ-શાળી બની રહે એવી આપણી સૌની અંતરેચ્છા છે.

અલબત્ત, હજુ ફેડરેશન સામે અનેકવીધ જટીલ કાયડાઓ ઉભા છે જેને હલ કરવા પાક પરવરદીગાર આપણા કોમી નેતાઓને નેકતવક્ષીક અને શક્તિ આપે. એવી આપણી દુઆ છે. પણ આવી ઉચ્ચ સંસ્થાઓ અલાવવા નાણાની તો અવશ્ય જરૂર પડે, જેવી રીતે સંસારી મામલામાં દોલત વગર જીવન શુષ્ક બની જાય છે. ત્યારે નાણાની આવશ્યકતા જીવનનિર્વાહ માટે એક અગત્યનું અંગ બની જાય છે તેનીજ રીતે કોઈ પણ સંસ્થાનું ચાલતન કરવા માટે પૈસા અગત્યનું સાધન બની રહે છે. કોમના એક એક સભ્યની ફરજ બની રહે છે કે આપણે તન, મન અને ધનથી આપણી પોતાનીજ મધ્યસ્થ સંસ્થાને આપણે હંમેશાં મદદ કરતા રહીએ. આજે કાઉન્સીલ પાસે ખેવાહ, ચતીમ, ગરીબ વર્ગ, શીક્ષણ, દીની તાલીમાત, કોમમાં જગૃતી, કોમમાં કુરીવાજો, આલીમોની વ્યવસ્થા, સંસારીક ઝગડાઓનું નીવારણ, વગેરે પ્રશ્નો ઉભાજ છે અને એ સર્વેનું નીવારણ કરવાનું આર્થીક સહાય વગર તો નજ પરવડે. આપણા માનનીય પ્રમુખ વખતો વખત કોમ પાસે નાણાકીય સહાય માટે અપીલ કરતાજ રહે છે, એ માટે સ્ક્રીમો પણ બનતી રહે છે, જેમાંની કાઉન્સીલની “પેટ્રનશીપ” માટે તાજેતરમાંજ બહાર પડેલી સ્ક્રીમ આવકારદાયક છે અને કોમનો શક્તિશાળી વર્ગ આ યોજનાને ઉમળકાભેર વધાવી લેશે એવી ઉમ્મીદ છે.

ફેડરેશનના માજી પ્રમુખ મહુમ અલ્લાજી ઇબ્રાહિમભાઈ હુસેન શરીફ (અલ્લાહ પાક એમને જન્નત નસીબ કરે,) પ્રમુખપદ સંભાળ્યું ત્યારથી તેઓએ પોતાની કુનેહથી અને કોમ પ્રત્યેની ધગશથી સંસ્થાને ઠીક ઠીક મજબુત બનાવી ફેડરેશનના કાઉન્ડેશન ફંડની સંધરતા માટે એકએક જમાતો પાસે કોમ માટે ભીક્ષાની ઝાળી લઇ કર્યા અને એ સહાયવડે અનેકવીધ પ્રવૃત્તિઓ હાથ ધરી, પણ તેમણે સેવેલી મહત્વાકાંક્ષાઓ પરીપુર્ણ થાય તે પહેલાં તેઓ અલ્લાહને પ્યારા થઇ ગયા અને આજનું “ઇબ્રાહીમ સ્મારક ફંડ” તેઓની સિધ્ધીઓ અને સેવાઓ પ્રત્યે અંજલી સ્વરૂપ છે.

ત્યાર પછી આપણા હાલના પ્રમુખ મુરબ્બી હાજી મહમદઅલીભાઈ મેઘજી જેવા ખાદેશ નેતા આપણને સાંપડ્યા. આ મુરબ્બી પોતાની વૃધાવસ્થા તથા નાદુરસ્ત તબીયત વચ્ચે પણ જે કુનેહ અને ખંતથી કામી સેવાઓ વચ્ચે દબાયેલા રહે છે. એ આજના યુવક વર્ગ પ્રત્યે પડકાર સમાન છે, ખુદાના લાખ લાખ શુક છે કે વખત પ્રમાણે આપણને પીઠ નેતાઓ સાંપડતા રહે છે. કામ પાસે ખાદેશ, શક્તિશાળી અને શીક્ષીત યુવક વર્ગ છે. છતાં કામ સેવા માટે જોઈએ એવો યુવક વર્ગ બહાર નથી આવતો એ આપણી કમનસીબી છે.

કામમાં પ્રવર્તતા કુરિવાજો પ્રત્યે આપણા પ્રમુખ સાહેબે તાજેતરમાંજ ચેતવણી આપી છે. શાદી ગમીના પ્રસંગો ઉપર આજે પણ આપણામાં ઘણા કુરિવાજો ચાલ્યા કરે છે. આ ખીમારી ગેલેવી તકે કામમાંથી નાખુદ થવી જોઈએ. મઝહબી ક્ષેત્રે આ રિવાજો અવ્યવહાર તો બનીજ રહે છે પણ સાથે સાથે પૈસાનો દુર ઉપયોગ થઈ રહે છે, જે પૈસો કામોપયોગી ક્ષેત્રે આશીર્વાદ સમાન થઈ પડે, પણ પાક વીચારાની ખામી તથા સદ્વર્તન અને દીનની સત્ય સમજણના અભાવે આપણે ક્યાં જઈ રહ્યા છીએ? ગૈસવ અને વિલાસ આજના જીવનમાં અગત્યનું સ્થાન લઈ રહેલ છે. હુસેની આદર્શોને લક્ષમાં લઈ આપણા જીવનને દીનના સદમાર્ગે વાળવું જોઈએ એજ આપણા જીવનની સાર્થકતા છે. દુનિયાની અંદર ખર્ચાની દરેક તકલીફ પાછળ ફક્ત ધન મેળવવાની લાલસા તો નજ હોવી જોઈએ બલકે પોતાની કામ સમાજ અને દેશ પ્રત્યેની સેવાઓની જાગૃતી પ્રત્યેનું ભાન હોવું ઘટે.

અંતમાં સીલ્વર જ્યુબિલિના આ અનોખા માંગળીક અવસરે આપણે ખારગાહે ધલાહીમાં સહુ સાથે મળી દુઆ કરીએ કે ભવિષ્યમાં આપણી આ મધ્યસ્થ સંસ્થાઓ વૃક્ષ ફળે પુલે અને સેવા રૂપી ડાળો અને પાંદડાઓ વડે સમસ્ત ઇસ્લામશરી આલમ ઉપર પોતાની છાયા ફેલાવે. આમીન. સુમ્મા-આમીન.

છેલ્લે, ફેડરેશનને પોતાની અમુલ્ય સેવાઓ અર્પી આપણી વચ્ચેથી રહેલત કરી ગયેલા કામના એ મહંમો માટે વાંચક પાસેથી સુરએ ફતેહાની ફરમાઇશ સાથે વીરમું છું.

Imam Ali's Advice to His Son Hassan.

The greatest wealth is the wealth of wisdom and judgement; the greatest poverty is the poverty of stupidity and ignorance; the worst unsociableness is that of vanity, conceit and self-glorification; the best nobility of decent exhibit itself in politeness and in refinement of culture.

Do not make friend of a fool, because when he will do you good he will do harm; do not make a miser your friend, he will run away from you at the time of your dire need; do not make friend of a vicious and weak person because he will sell you and your friendship at the cheapest cost; and do not make friend of a liar because like mirage he will make you visualize very near the things which lie at great distance and will make you see at great distance the things which are near you.

“NEW TRENDS IN PREACHING”

By : ABDULAZIZ SACHEDINA

(Student of Mashhad University, Iran)

Treading on the foot-steps of his son of a well known father Late Abdulhussein 'Azad', the author Abdul Aziz is also a student of Islamic history. Born and educated earlier in Dar-es-Saalam. Later proceeded to Aligarh University to finish his B. A. in Islamic History. Presently Mr. Aziz is in Meshad University. He is also a Zakir.

—:o:—

During the lifetime of the Prophet of Islam, Muhammed (S.a.w.) religious problems were easy to deal with, the reason being the presence of the teacher and the preacher of the doctrines. In case of doubt or questions of his followers his reply was satisfying and final too. In fact, like the beginning of other great religions of the world, Islam was in its primal stage confronted with less complicated problems as far as jurisprudence or any other Islamic sciences were concerned.

In the first three centuries of Hijra preaching was done mainly in the mosques which were also used as the centers for religious instructions or in the Madresas attached to the mosques. These schools were not as much organised as those which were founded in the later periods. The fourth century of Hijra boasts of the important centres of learning throughout the Islamic Empire. In these schools taught the great scholars of the age who were busy preaching the doctrines of Islam according to one of the established schools of Theology to which they and the school belonged, like Shia, Hanafi, Shafii, Maliki and Humbali. The famous schools of Nizamiya belonged to Shafiites which had its branches throughout the important cities of Khurasan and Iraq, like Nishapour Balkh and Baghdad.

The Shiites, as recorded in "Kitabun Naqz" of Shaikh Jalil, one of the important sources about the conditions of Shiites of that period, had their own schools and centres of religious education in Qum, Rai, Ahwaz, Kashan and several other cities of Syria and Iraq.

The Nizamiya, which can be compared with the religious schools existing today in many parts of Islamic world had adopted its own method of preaching suited to the social and religious requirement of the days. This period is well known for its religious prejudice and the evil effect it had on the society. The masses were used as the instruments of these disputes which usually ended in setting fire to the bazaars and the residents of the opposite group. It may interest you to know that lecturers in these colleges used to sit gracefully on the chair at the time of preaching with the two repeaters standing on his either sides, who repeated loudly what the professor had to tell the students and answer their difficulties. The people interested usually joined them who sometimes took more active part in such sessions than the students. These repeaters who are termed as 'Moid' in Arabic were quite learned persons who later on became professors themselves.

Shiites had adopted their own method in which discussions were highly encouraged. The Ismailies of those days, unlike today, were among the Shiite group who discussed and studied the Quran and the traditions deeply. One of the famous Shiite Scholar (Ithna Ashri) in this period was Sheikh Tajuddin Mohamed Gilani who taught and preached in Rai, Iran.

Like any other social phenomenon the institute of preaching has undergone a great evolution in all the religions today, and has broken the controlling walls of the religious schools and come out in the wider circles. It has even reached the modern varsities where often one would find the message of God being revived. Here I would like to clarify what I mean by 'preaching'. Preaching in its wider sense not only includes "urge" or "recommendation" but also enlightenment through the message delivered which would clear any doubt or 'ignorance'. 'Tabligh' in Arabic terminology means 'to cause to reach' which also includes the interpretation we have for the English term, that is delivery of message with enlightenment. If a preaching could not have the effect which it is supposed to have in its essence then it is far from what we may really call 'preaching' or 'Tabligh'.

If we judge the preaching done in our community in East Africa with this criterion then we find that those responsible for this noble work have not been able to fully discharge their duty. One of the leading scholars of Shiism, Kasheful Gheta has rightly mentioned in the introduction of his valuable work "Aslush Shia wa Usuliha" that the weakness of our religious propaganda is in fact

the weakness of our missionaries who are not sufficiently armed even to meet the attacks of their own people leave aside outsiders. "We, like silkworms, have coiled ourselves with the threads of doubt and have imprisoned ourselves in it and have cut off all relations with the outside world thus enabling our enemies to make us more unaware and to destroy us from roots." Preaching is the means to reach our final goal, but, unfortunately, now it fails to perform its duty properly.

The method of preaching in the sixth century of Islam was the response to the needs of the society of these days. The 'Manaqibiyan' (the 'virtue readers', as they are called) were the Shiites who came out in the streets and read out a poem about the Imams and made the people cry over the martyrdom of the great souls of Kerbala. This was the only way the suppressed Shiites could make themselves heard in the Sunnite dominated Muslim countries. Actually it was necessary to make people realize, who were usually misinformed that the only Ahlul-Bait were on the right path and their opponents had gone astray. Sunnites had their own group called 'Fazailiyan' who like 'Manaqibiyan' used to read their poems praising the Caliphs, and of course, never failed to curse 'Rafezi' (Shiite) who did not accept their point of view.

These centuries, that is, the fifth, sixth and seventh are known as the 'dark ages' of Muslim Empire and in many respects comparable with the European Middle Ages, before the Renaissance. This period is full of religious hatred resulting into civil wars. The well-known Nizari Ismaili (followers of Agakhan) propagandist, Hassan bin Sabbah, took the advantage of their aberrant conditions and with his political shrewdness was able to establish a new sect of Ismailis, Nizarism, in Iran.

But in our age it seems our preaching is not the response to the needs of the Shiites in East Africa. The main responsibility for creating this situation lies with ourselves who even today, have not realized the necessity of taking serious steps to reorganize this institution. I shall clarify this point below.

Coming down to our practices in East Africa. Quran has made it clear that those who call the people to the right path are to be 'among yourselves'. Here, we come to understand the point which our Federation President, Mr. Meghji, had mentioned in his speech at the opening ceremony of the DarEsSalaam Mosque that our youngsters, who understand our needs and our way of living must come up to pursue Islamic Studies and preach to our people, in a method which I want to propose in this short article. The present 'Ulama' are doing a great service to our people and it must be kept in mind that a great deal of the understanding of Islam that we have today is due to their efforts. But the

question arises, "Do we have enough of what we should have?" If the answer is in negative, which is undoubtedly so, when we have to find the causes for this deficiency and the first thing which will draw our attention is that the present 'method' is not the response to our needs, spiritual or social.

Firstly, language of the preaching is the problem. It is just like preaching Urdu among Hindi speaking people who though after knowing the similarities of the grammar of these two languages are unable to grasp the thought of the speaker, as it should be done. It should not be forgotten that words represent thought of a person using them who is not using nothing to illustrate them and should never be mixed up with the understanding of the Indian Films which have enough illustrations at least, to give the general outline. If words are the representatives of thought then let us conclude more reasonably that understanding the thought of a preacher is not the same as understanding a film. I would quote a personal experience I have of languages and the things I have realized must be given enough attention. During my stay at Aligarh (India), I was fortunate enough to be able to attend the preachings of great thinkers and I must confess that in the first six months I realized that I was not benefiting from the interesting preachings like those whose mother language was Urdu. Not only that, I was misunderstanding and, of course, misinterpreting the thought of the speaker due to my lack of knowing the language. But how can that be possible? In East Africa I had never heard a preaching in a language other than Urdu. You will agree with me that so many times it happens that we take for granted that we understand something when we really do not grasp the actual meaning for which the particular words have been used. In Karachi, I had the chance of attending the lectures of Allama Turabi and at that time I had already cleared the obstacle of lack of understanding good Urdu. On questioning some of my friends who are in Karachi I came to know that they had come to get the 'savaab' and not to understand the lecture because it was too difficult for them. Well, if this could happen in Karachi why not in East Africa. This makes very clear that if we want to benefit from the lectures, especially something like our 'majlises', then nothing should be taken as granted and efforts have to be made to overcome this difficulty.

So at present we are confronted with two alternatives, either we should take serious steps to teach Urdu among the community members or switch on to a language favourably understood by all. Taking into consideration that we can not do the second alternative because we do not have enough Gujarati speaking people to shoulder this responsibility, we have to take the first alternative as the practical solution. I personally favour the first proposal of teaching Urdu, especially when Gujarati is no more taught in the schools and if we have to

arrange Gujarati classes for our children why not arrange them for Urdu, which has also enough Islamic literature to read. If only we could encourage Persian because of the rich Shiite literature which greatly surpasses Urdu and is far more dealing with the present problems of Shiism, with up-to-date information.

During my several holiday trips to East Africa I was confronted with the problem of how to interest younger generation to take more active and fruitful part in their religious activities. Twice I had suggested in Dar-es-Salaam that discussion groups be held but I think either I was late in proposing or perhaps I did not mention its importance more clearly. Of course, I have been given to understand that there are such groups in some sections, but I know very little about them to make any comment at present.

Nevertheless the present method of preaching has its advantages. But the benefits are comparatively less. The important merit it has is the big gathering on the more important religious occasions and making it possible for all to attend. You will agree with me that this has not satisfied every one who are looking for deeper values in their religion. Perhaps we have often asked ourselves, "Is that enough to make something out of our imperfect selves?"

The main setback of the present method is the lack of interesting new subjects. The unnecessary repetitious topics not only give nothing to the people but also take away their ardent desire to know something more about their religion. I think with all these subjects in Islam it should not to be a problem to find a new subject to speak about. In this case I do not mean that we have to change history or anything like that but the point is how could we present the things to the modern mass in a way more digestible to them by keeping ourselves well-informed about the present knowledge of various subjects.

I think the time has come to propose a new method of preaching which not only will create interest in the listeners but will also make the preacher go after something new and educational.

Firstly we have to know what people are interested in to listen and which subject they would like to be lectured about. This will necessitate asking people to put their questions and topics of interest in the question-box kept in the mosque every week. Just two days before the lecture the questions must be collected and sorted out according to the subject in general lines. For example there are three questions on the different aspects of the life of Imam Mohammed Baqir (a.s.) This will make one main subject in which these three questions will be the key points. Possibly there are questions about the Quran and the verses selected for the answer could be read in the beginning of the lecture and translated and commented if necessary. In fact, it is my earnest opinion that the

Quran must be read regularly in all preaching sessions throughout the year translated and commented. In this way approximately by the end of third year the whole Quran will have been read, translated and commented. The advantages of this practice are far more than I can mention in this article. This would definitely create keen interest among all ages.

The lecturer in this case will be shouldering far greater responsibilities and would make himself work hard and always be in search of fresh water from the well of knowledge. The preacher who knows mass psychology and who understands the needs of his people is definitely successful and would be doing far important service to Islam. When one studies the speeches of Imam Ali (a.s.) this point is very noticeable and thus even today when these speeches are read in some gatherings, like the one we have in Mashhad University, they are not without their original effect.

The most mis-understood philosophy is that of the 'Majlis' which in this article I have interpreted as "lecture". As Maulana Ali Naqi has written in his book 'Rahnumayane Islam' it was during the imamate of our eighth leader Imam Reza (a.s.) that this word was used for the first time and its purpose was not only to read the martyrdom of Kerbala but also to bring the principles of Islam into light and to stop the suppression of free thinking. In other words Kerbala and the great martyrs who sacrificed their lives for Islam became the means for higher and valuable purpose of spreading humanity and even to perform this valuable duty.

We have always faced the unreasonable opposition when we tried to explain the right philosophy of 'majlis' and the great revolution it can bring about. We, the Shiites, have to be proud of this institution which has done greater service to Islam than any other institutions. Undoubtedly, the great service to Imam Hussein is faithfulness to Islam and its founder, the Prophet and its defenders, the Imams. Let us think for a moment and ask this question to ourselves and then be brave enough to see our defect, "Have I really been true to my faith?" Once we make the habit of seeing our defects and be courageous enough to criticize ourselves then we shall be able to open the doors of progress and go in the right direction. If we are unable to make a person 'Husseini'—the true follower of Imam Hussein in all its meaning then, there is a mistake in our way of delivering the message of Imam Hussein directly and of Islam indirectly. The METHOD is wrong and NOT the MESSAGE and the method is to be revised and not the principle. Majlis has the mission to fulfil and that is to make a human HUMANITARIAN, a Muslim a true follower of his principles. It has to raise the standard of our thought and deeds and if it has failed to do so then without further delay we have to check up our method and improve it.

This proposal of starting a new method in our preachings makes it necessary to establish an authentic and rich library for those who are to be lecturers in these 'majlises'. I am quite aware of the present financial difficulties of our Federation which has more vital problems to deal with first. But I suggest that a letter should be written to Astane Qudse Razavi, Mashhad, and request their assistance in the educational project of establishing such an oriental library in East Africa. This would, in future, turn into a centre of Islamic reference. I am sure the need for such a centre will be felt more when our students return from Iraq and Iran and start giving their valuable services in the method mentioned above.

Thus we shall have accomplished the desire of Imam Reza when he used the term 'majlis' instead of 'tabligh' in the sense already discussed.

At the end of this short article I must confess that I have summarised many points which could have been separate articles themselves if discussed in details.

May Allah help us to build our Federation more successfully than ever and everlasting. May those great souls rest in peace who sacrificed their time and efforts to establish this union.

—:O:—

Haji Salehmohamed Jaffer Asser & Sons

P. O. BOX 32, BUKOBA,

DEALERS IN:

NYLON FISHING NET

SHARE-HOLDERS IN:

TANZANIA FISHINDUSTRIAL LTD.

Dar-Es-Salaam

AGENTS FOR

Johnson Out Boat Engine & Spares

Hasham Jaffer & Sons

WHOLESALE AND RETAIL MERCHANTS

Dealers in:

PIECE GOODS

P. O. BOX 109 BUKOBA/TANZANIA

Hassanali Gulamali

Wholesale & Retail Merchants

KASHOZI ROAD,

P. O. Box 159, BUKOBA.

Phone: 247

Please ask for:

Fancy Goods, Children wear Hosiery
etc. etc. at our Branch

Popular Store

Dealers in:

Cutlery, Hosiery and all kinds of
Fancy Goods
TOILETS & PERFUMES A SPECIALITY

P. O. Box 72 Bukoba/Tanzania

ચાલો આપણે એક અને નેક બનીએ

ભાઈ અકબરઅલી અબ્દુલકુસેન ખટાઈ કોમના એ ઉત્સાહી ને કોમદાઝ ધરાવનારા યુવક છે. પ્રસંગોપાત કોમી અખબારોમાં તેમની કૃતિઓ પ્રગટ થતી રહે છે ને પોતાના સ્વતંત્ર વિચારોને જાહેર કરવામાં અચકાતા નથી.

સર્જનહારના લાખો શુક્રાના જેની રહેમતથી આપણી પ્યારી ફરેશન સીલ્વર જ્યુબીલી ઉજવવાને ભાગ્યશાળી બની છે. તે અંગે આપણી સર્વે જમાતોના નિખાલસ સહકાર અને ફરેશનના પ્રમુખ, માનદ મંત્રી તથા કાર્યકરોની કામની ધમશ મુબારકબાદ અને આભારને પાત્ર છે.

જીવનના દરેક ક્ષેત્રમાં આપણે કાર્ય કરીએ છીએ અને તેમાં ભુલો થતાં આપણને સહન કરવું પડે છે અને ઘણુંજ વધારે સહન ભુલનો ભોગ બનતાં આપણા વર્તુલના માનવોને કરવું પડે ત્યારે એમનું મન દુખાય છે, દિલ કચવાય છે અને તે પરિણામે અખોલા, ચિંપત, હસદ અને જાહેર અને ખાનગી દુશ્મનાવટ અમલમાં આવે છે.

જીલ જ્યારે અખોલા લે છે ત્યારે ખેંચ હોય છે સલામતિનો. તે વખાણવા પાત્ર છે પણ જીલ જ્યારે ઝિંદ, અને વેર ખાતર અખોલા લે ત્યારે આપણે પોતાને અને સામા પાત્રને નુકશાનીનું ઓઠકસ બિડું ઝડપે છે, આ અખોલા અલ્લાહને પસંદ નથી તેથીજ પવિત્ર માઅમુમીન (અ.)મેં ત્રણ દિવસથી વધુ અખોલા ખેંચાય તેને સખત નાપસંદ કહ્યું છે અને એ ત્રણ દિવસના અખોલાને તોડનાર શાંતિના ફુતને વખાણ્યા છે તેના સવાબની ખાત્રી આપી છે.

આપણે સર્વે નાના કે મોટા કાર્યકર્તા કે ખુલ્લો પકડનારા એક પ્રકારની તાકત છીએ એ તાકત જ્યારે અમલરૂપી મઠકમતા ધારણ કરે છે ત્યારે જમાત બને છે અને જમાતોના મણકા ફરેશનના રૂપમાં વિજયમાલા બની જાય છે તે માટે આપણે આપણું કે આપણી જમાતોનું ભલું ન કરી શકતા હોઈએ એટલે કે કશું કાર્ય જમાતના લાભ અર્થે ન કરી શકતા હોઈએ ત્યારે જે કાર્યો કરનારા હોય તેમના આડે ન ઉતરતાં તેમને કાર્ય કરવા દેશું તો દલિલોમાં ઉતરવાના બદલે એમનો સમય આપણા સૌના લાભ માટે જ ખર્ચો ગણાશે.

મારા પોતાના અંગત અનુભવ પ્રમાણે આપણા સર્વેના ઘણા બધા વખત વાતોને લંબાવવાથી બગડે છે. જમાતની જનરલ મીટીંગમાં શાંતચિતે એકબાજુ બેસવોમાં મે ત્રણ બ્યક્તિઓને પસંદ કરી છે : (૧) મહુમ જનાબ અબ્દુલકુસેનભાઈ નુરમહમદ (૨) મહુમ જનાબ રાશીલ્લાહ મોલેદીના (૩) જનાબ મહમદઅલીભાઈ

મેવળ. તેમણે હંમેશા વાતોનું ટુંકુરૂપ પસંદ કર્યું છે અને અમલરૂપી કાર્યને વેગ આપવાની નિતી અપનાવી છે. આ સિખાંત પર મહુમ હાથ ધર્યાહિમલાઇ શરીર દેવળ પણ સારો ફળો આપ્યો છે.

આ તો જાહેર વ્યક્તિઓની વાત થઇ પણ અંગત એવા માણસો પણ આપણને ખીદમતો અંજનમ આપી ચુક્યા છે જેમણે પરદા પાછળ રહીને પણ નકર પરિણામોમાં પોતાનો અમુલ્ય ફળો આપ્યો છે.

મારો આ લેખ લખવાનો ધ્યેય એટલો જ છે કે આપણે સર્વે વિશાળ દીલ રાખીએ, એક ખીજને જીલોની માફી આપતા શીખીએ અને આ કુનીયા અને આખેરતની કામ્યાય કવમમાં જન્મ આપ્યા ખદલ સર્જન હારનો આભાર માનીએ અને કવમ માટે કશું કરવાની તમન્ના રાખીએ તેમજ કશું કરી ખતાવવાની કસમ પણ લઇએ. તે ઉપરાંત આપણા માનવંતા કાર્યકર્તાઓ છે તેમને પુરેપુરો સહકાર આપીએ તો આપણા સંગઠનની તાકાત આપણી ફરેશનને ગોલ્ડન જુબીલી પણ ઉજવાનો મવકો અતા કરશે.

ખીલ અગત્યની વાત છે, ખર્ચ. આપણી સફળતા આવક-જવકના હિસાબ પર આધાર રાખે છે. ખર્ચાનું પ્રમાણ આવક કરતાં ઓછું રહે તેજ ખરી પ્રગતિ. આપણું પોતાનું, આપણા રોજગારનું, આપણી જમાતોનું અને આપણી ફરેશનની તરકકી 'ઓછો ખર્ચ' અને વધુ આવક' એ નિતી પર આધાર રાખે છે. તે અંગેના સુચનો જરૂર ઉપયોગી થઇ પડે તે માટે એક ધનામી હરિકાઇ પણ થોલ શકાય.

આપણે એકખીજની જીલોને માફી આપતાં શીખીએ અને સર્વે એક થઇને નેક ખનીએ એવી કુઆ સાથે વિરમું છું.

GEMS OF WISDOM.

Be generous but not extravagant, be frugal but not miserly.

A wise man first thinks and then speaks; a fool speaks first and then thinks.

A fool's mind is at the mercy of his tongue and a wise man's tongue is under control of his mind.

Only he can forgive who has power to punish.

A HISTORY OF BILAL MUSLIM MISSION

The importance of 'Tabligh' cannot be too emphasized. It was the work for which Allah sent Prophets and Imams; it was the goal for which chosen ones of Allah were always ready to sacrifice, and did sacrifice, everything they had. To keep alive that message is the duty of all who profess to love and follow the Holy Prophet and his Ahlul-Bait (a.s.).

The Shia Ithna Asheris who settled in East Africa in the third quarter of the 19th century were mostly Khoja by origin and traders of profession. No attention was given to channellizing their religious zeal towards propagation of the faith among other groups; and unwittingly, some non-Shias came to look upon our faith as something originated in India. Thus, in their minds, our faith had nothing to do with the original Islam.

No one did anything to remedy this situation. At different times some 'ulama' drew attention of the community to the importance of 'Tabligh'. But the talk never reached the stage of serious discourse.

A scheme prepared by Maulana Syed Saeed Akhtar Rizvi was presented to the Secretariat of the Council in 1962. At that stage it could not be implemented as suggested but a pilot scheme was put into effect.

In 1964, at the triannual conference of the Federation held at Tanga, a Memorandum (based upon the said scheme) on the importance and urgency of Tabligh was discussed by delegates. The scheme got a boost from a resolution of Haji Hussein Nasser Walji sent by Dar-es-Salaam Jamaat "to do something in this (Tabligh) connection." The resolution was adopted. Bilal Muslim Mission came into being.

A Committee of seven members was formed with Haji Mohsin A. M. Jaffer as the Hon. Organiser of the Mission. The Mission started a Swahili magazine "Sauti ya Bilal", of which 3 numbers were issued from Mombasa. Simultaneously, work was started in Dar-es-Salaam by Maulana Seyed Saeed Akhtar Rizvi.

In February, 1965 a Madresa was started to teach Urdu to African children in Dar-es-Salaam, on the suggestion of Haji Hussein Nasser Walji, who at that time was Chairman of the Jamaat's Madresa Sub-Committee. In March, four

African young Sheikhs expressed their desire to learn Urdu. Gradually, Maulana awakened their interest in Islamic history. This led to discussions and they were given books for detailed study.

An African, Sheikh Muhammad Ali Ngongambure of Rufiji, who was a Muallim in Iringa, came to Dar-es-Salaam; met these Sheikhs; saw the books, studied them and went back to Iringa. From there he wrote to Maulana asking him to be a witness in Quiyamat that he had changed his faith from Shafei to that of Shia.

An African, Mr. Abel Y. Mwangamilo, of Mbeya side, originally a Christian, had earlier accepted Shiism, and was made a member of the Dar-es-Salaam Jamaat.

Sheikh Muhammad Ali left Iringa in January, 1966. He started a day Madresa in his house at Temeke, Dar-es-Salaam, in which about 15 children learnt Qur'an. He also started Night Class for Arabic language and Shafei Fiqh, which was attended by about 10 adults. Gradually, he introduced Shia tenets and Masa'el, just as a matter of comparison. This aroused their curiosity and paved way for Maulana to visit the Madresa three nights a week.

By August, 1967, both Day and Night Madresas were openly converted to Shia Madressas. 5 children and 3 adults had accepted Shiism, by that time.

In the meantime, madresas were started at Njianne Sisal estate (of Haji Habib Kassam Manji), Buguruni (Dar-es-Salaam), and Bagamoyo.

(It is sad to note that the first madresa had to be closed because the teacher was sent by the Mission to Najaf, (Iraq) for further studies; the other two had to be closed because of other circumstances beyond our control).

By increase in the activities, need was felt for an Asst. Missionary, and Agha Seyyid Mohammad Mahdi Musawi, of Zanzibar, joined the Mission with effect from 23rd May, 1967.

Establishment of Bilal Muslim Mission of Tanzania :

The expansion in the Mission's activities in Dar-es-Salaam, and its vicinity, necessitated establishment of an autonomous body, Bilal Muslim Mission of Tanzania, as a subsidiary of the K.S.I. Supreme Council. A constitution was prepared

by the Secretariat, and a Committee formed, with Haji Ahmad Hussain Sheriff Dewji (Moshi) as its President. The other members were:

1. Maulana Syed Saeed Akhtar Rizvi
2. Haji Hussein Nasser Walji
3. Haji Fidahusein A. Hameer, DSM
4. Haji Ali Mohamed Jaffer Sheriff, Arusha
5. Haji Mohammad Rafiq Somji, DSM
6. Haji Abbas S. Alloo, DSM
7. Haji Husein J. Dhanji, Lindi.

The Mission was registered on 16.4.1968. Since then progress has been very fast and comprehensive.

It is necessary to mention here that the Dar-es-Salaam Jamaat was most considerate in the conception, birth and nursing of this Mission to this stage. Whatever this Mission will accomplish in future, it can never forget the tenderly care of the Dar-es-Salaam Jamaat, during its infancy.

Also, it must be mentioned here that all these times Maulana Saeed Akhtar Rizvi was the Resident Alim of Dar-es-Salaam Jamaat; but in addition to his usual responsibilities, he voluntarily spent all his spare time in Tabligh activities. And these exhausting dual responsibilities remained with him till July, 1969, when, on the order of late Agha Seyyid Mohsin Al-Hakeem, his services were transferred exclusively to the Bilal Mission.

Achievements: The achievements may be described under following headings:—

1. Establishment: The Mission has its Head Office at Temeke Centre (Dar-es-Salaam). A Mosque, a Madresa and a Boarding House have been constructed there.

Mosque: Regular Jamaat prayers and Eidain prayers are held there; Adults religious classes (about 8 students) are conducted (medium of instruction; Swahili); Majlises in Swahili are recited in Muharram and Arbain; Sermons are delivered in the month of Ramadhan.

Madresa: Day madresa for children of African origin is held there (number of children about 60). One side is used as our Head Office.

Boarding: It is housed in a pre-fabricated metal house, donated by Messrs. Combined Enterprises, Dar-es-Salaam. There are 6 students there at present.

Songea Branch: The Mission has a branch at Songea, which was established by the initiative of Maulana Seyyid Sajjad Hussain Saheb, with support of the members of the Songea Jamaat. Special mention should be made of Haji M. G. Pardhan, Bar-at-Law, whose moral and financial support has kept that branch alive. Now Sheikh Abdulla Seif (one of our African missionaries) is in charge. A Madresa and mosque are established there. Also he teaches religion in the Secondary School there.

Usimpe: This place is in a remote area. A Madresa is established there which is attended by about 20 students.

The Mission aids other Madresas from time to time.

In all the above-mentioned Madresas African children are taught Islamic subjects.

2. Periodicals: The Mission publishes two bi-monthly periodicals: *The Light* (English) and 'Sauti ya Bilal' (in Swahili).

(a) **The Light** was started in 1963 for the benefit of our overseas students.

At the end of 1964, it came out as a printed magazine from Dar-es-Salaam. In 1969, it was taken over by the Mission and, from then on, it comes out as a bi-monthly. The magazine has a wide circulation in foreign countries and its articles are often reprinted in other magazines.

(b) '**Sauti ya Bilal**' As stated earlier, this Swahili magazine was started in 1965 by the Mission from Mombasa, from whence 3 issues were published. In 1967 its publication was transferred to the Bilal Muslim Mission of Tanzania, and since then it comes out as a bi-monthly and is looked upon as the only Islamic bi-monthly published in East Africa.

3. Books: The Mission has so far prepared and/or published 34 books:

Swahili: 14 (5 published; 3 in press; 6 pending).

English: 18 (11 published; 3 in press; 4 pending).

Gujrati & English Combined : 2 (in press).

Out of these 34 books 4 were published by the Kenya Mission, one directly by the Supreme Council, and 29 by the Tanzania Mission, (7 by arrangements with Messrs. Peermahomed Ebrahim Trust of Karachi).

4. Islamic Correspondence Course: This course will contain 22 booklets on important aspects of Islam, including theology, Fiqah, history and financial, moral and social codes.

At the time of writing about 225 students are taking advantage of this course.

5. Students Abroad: The Mission ardently believes in the injunction of the Holy Qur'an:—

“Why should not a company from every party of them go forth that they may acquire (proper) understanding in religion and that they may warn their people when they return unto them.” (Qur'an 9:122).

To fulfil that obligation, the Mission in 1968 sent 5 African students of the Temeke to Najaf (Iraq) for religious studies. It must be mentioned here that the Mission from the very beginning was fortunate to have the blessings of His Holiness (Late) Agha Seyyid Mohsin Tabatabai Al-Hakeem. And it was by his encouragement that these five students were sent. When the Bathist Government of Iraq started persecution of Ulama and students in 1969, these 5 students shifted to Sur, Labanon. Then, the Mission in 1970 transferred them to Dar-ut-Tabligh Islami, Qum, Iran, where they are pursuing their studies under the kind patronage of His Holiness Agha-e-Shariat-Madari.

6. A. S. K. Show: The Bilal Muslim Mission of Kenya kept a stall in the Agricultural Show of Kenya, Mombasa in August, 1970, which proved tremendous success.

7. Articles and letters on various religious subjects are published in “Sunday News” (DSM) “Standard Tanzania” (DSM). “Baraza” (Nairobi) and “East African Standard” (Nairobi).

A few talks have been arranged by the Kenya Mission on Voice of Kenya, Nairobi.

8. Examinations: The Mission conducts Annual religious examinations in the Madresas of K.S. Ithnasheri Jamaats in East Africa.

9. Fruit of our labour: The effectiveness of the efforts of the Mission may be summarized in two different fields:—

(a) **Conversion:** So far, 111 persons have accepted Shia Faith. (47 males; 19 females and 45 children). 6 of them are Indians, 2 Arabs, 1 Somali, 1 from U.S.A. and 1 from Finland; the rest are Africans.

(b) **Reform:** The Mission is thankful to Allah that it has helped innumerable Shia Ithnaasheries (especially the youths) to understand and thus truly believe in, and act upon, the tenets of the religion. At last, the youths and intellegentia have a place where they can get their doubts removed and the malicious propaganda of non-Muslims effectively answered.

MOHAMED RAFIQ SOMJI

Hon. Secretary,

Bilal Muslim Mission of Tanzania.

MOHAMEDALI KACHRA & CO.
B U K O B A.

General Merchant

R. H. PUNJANI & CO.

P. O. BOX 77, BUKOBA (TANZANIA).

Telephone : 260

DEALERS IN :

Gift articles, Toys, Lamps, Toilet & Beauty Preparation, Cutlery, Aluminiumware, Enamelware, Plasticware, Tinware, Crockery, Glassware, Brassware & All kinds of Household Effects, Gas, Kerosene and Pressure Cookers.

ALSO

ALL KINDS OF FURNITURES,
MATTRESSES, PILLOWS, CARPETS,
SUITCASES & ELECTRIC
APPLIANCES ETC. ETC.

—:o:—

Also Ask for Photo Copies

આ પણી....સ દ ગુણી...ફેડરેશન

લેખક:- સફરહુસેન જલાલી કખીરામાઇડો-યુગાન્ડા.

યુવાન હોય તથા યુવાન કલમ, એ બંને જગતની આંખોથી છાની રહી શકતી નથી...કારણ એ બંને આફ્રિકાને ચીરી ઉચ્ચ આશાઓનાં દર્શન કરાવે છે.

આ કલમના માલિક મોલવી સફરહુસેન જલાલી, કખીરામાઇડો/યુગાન્ડાના સ્થાયી આલીમ છે.

તે માયાળુ પરવરદિગારનો લાખ લાખ શુક છે કે જેની મીઠી દયા અને ઉપકારના કારણે આફ્રિકામાં વસ્તી આપણી ખોળ શીયા ધસ્તાઅશરી જમાતોની ફેડરેશન, પોતાની ઝિન્દગીના રપમાં વર્ષમાં પ્રવેશી, પોતાના ખાળપણના ક્ષેત્રમાંથી નિકળી, નવયુવાનીના આંગણ ઉપર ઉભી રહી, તેના ભવિષ્યને અતિ પ્રકાશિત જોવા માટે તેના દારને અનેરા હોંશ અને અરમાન સહિત ખડખડાવી રહી છે.

એજ કારણે આજે આફ્રિકામાં વસ્તી આપણી દરેક દરેક નાની મોટી જમાત પોતાની પ્રિય-ફેડરેશનના અસ્તિત્વની રજત જ્યોતિ અનેરા લઢાવા સહિત ઉજવી રહી છે. આપણા સર્વે માટે આ માંગણિક પ્રસંગ અત્યંત આનંદભર્યો પ્રસંગ એટલા માટે છે કે એમાં આપણું કીમી સંગઠન અને આપણે ખરી રીતે ગર્વ લઇ શકીએ એવી શક્તિપણની ઇજ્જત-આબરુ ગુલાબના પુષ્પોમાં જે રીતે ખુશ્ખુ સમાએલી હોય છે, તેજ પ્રમાણમાં સમાએલી છે.

આપણી આ ફેડરેશન એજ ફેડરેશન છે કે જેના મજબુત લોખંડી હાથોમાં સૌ પ્રથમ આપણા ધાર્મિક અને તે પછી સામાજિક, આર્થિક અને ઇજ્જતપાત્ર-રાજદારી પ્રશ્નો અને અનેક આંદોલનોનો સરળ ઉકેલ મોજુદ છે.

કાણ નથી જાણતું કે આપણી ફેડરેશન અસંખ્ય લાભોનો એક એવો મહાસાગર છે, કે જેમાં કદી ઓટ આવતી જ નથી. જ્યાં ફાયદાઓની સદા ભરતી અને ભરતી જ રહે છે.

કાણ નથી જાણતું-કે તે લાભદાયક આપણી ફેડરેશન પોતાના ખંભે નિખાલસ્તા, લાગણી અને મર્યાદા સહિત હિમ્મત અને જુરઅતની એવી ઝળહળતી આકાશી અમુલ્ય-શાલ રાખનારી છે, કે જેનું તુર અને પ્રકાશ ઉપરા ઉપરી આવનારા હિમ્મત તોડનારા અધેરાઓના જલિમ વાવાઝોડાઓમાં પણ ખુઝાયું નથી. બલ્કે તે આવી કદમ ડગમગાવી દેનારી હાલતોમાં પણ અધેરી રાત્રીના તારલાઓથી પણ અધિક ચમકયું છે. સત્ય છે:-

ફાનુસે બનકે હસકી હિફાજત હવા કરે,

વોહ શમઆ કયા ખુજે હસે રોશન ખુદા કરે

“કેહતા હું સત્ય કે જુહકી આદત નહિં મુજે” તેનો પ્રત્યક્ષ પુરાવા આપને ખપતો હોય તો તે આપણી ફેડરેશનના જીવનના અનેક-અનેક વરસોમાં કેઠકેઠાણે મળી આવશે.

“આકિલ રા ઇશારા કાફિસ્ત” અર્થાત : ‘અકકલમંદને ઇશારો ખસ છે’

બહાલા ઇમાનદાર ખંધુઓ, અગર આવી નાનુક ઘડીઓમાં આપણી ફેડરેશન મોજુદ ન હોત, તો આજે આપણા કીમી ભાઇ-બહેનોની કેવી કફીડી હાલત થઇ ગઇ હોત-? આજે તેઓ કેવી દયાજનક પરિસ્થિતિમાં રહી પોતાના જીવનને જીવી રહ્યા હોતે-?

પરંતુ ખુદાનો શુક છે કે ફેડરેશનની મોજુદગીના કારણે આપણે આપણા કીમી સંગઠન ધકી દરેકે દરેક સારા નરસા સમયમાં ઇઝત-આબરુ સહિત પુર્ણ-વિજય મેળવી શક્યા છીએ. તે ઉપરાંત આજે આપણે આપણી ફેડરેશન ધકીજ ધાર્મિક, સામાજિક અને આર્થિક ક્ષેત્રોમાં જે જે પ્રગતિ કરી શક્યા છીએ તેથી દરેક દરેક આપણે કીમી ખંધુ સારી કે વિદિત છે.

પરંતુ આ દરેકે દરેક અચ્છાઇઓની સોનેરી નામાવલી ફેડરેશનના કાર્યકર્તા મુરખખીઓના જ ફાળે જાય છે, કારણ કે ફેડરેશનને મજબૂર મજબૂત સ્થિતિમાં લાવવા માટે તેનાજ માણ તથા ખંતીલા મોજુદા કાર્યકર્તાઓએ રાત-દિન અથાગ પ્રયત્ન કરી પોતાની નિસ્વાર્થ અને અનેક અમુલ્ય સેવાઓના તેને દાન અર્પણ કર્યા છે. શું આપણી ફેડરેશન અને આપણી કબ્બ તેના આવા સાચા અને નિસ્વાર્થી સેવકોને પોતાની મધુરી યાદોના રૂપરૂપિ જરોખાઓમાંથી કદી પણ દુર કરી લુલાવી શકશે-? નહિ, કદી પણ નહિ.

આપકી યાદકા વોહ આલમ હૈ આપકો હમ લુલાયે જૈહે હૈ

ખરેખર, આવા ખુદાઇ ખિદમતગારો કબ્બો-મિલ્લત માટે એક મહાન નેઅમત હોય છે. અને જે કબ્બ મુસીબતોના સમયમાં પણ અડગ રહેનારા આવા ઇમાની ખિદમતગારોની ખરી કદર કરી તેઓની ઉંચ-દારવણી મુજબ ચાલનારી હોય છે તેજ કૌમ દુનિયા આખેરતમાં સફળતા મેળવનારી ભાગ્યશાળી કૌમ હોય છે.

સુરએ રઅદમાં અલ્લાહ પાક ફરમાવે છે:-

ઇન્નલ્લાહા લાયુગમ્મર મા ખિઠ્ઠમિન હત્તા યુગેયીફ, મા ખિઅનકુસિહિમ, (અર્થાત:- ખેશક અલ્લાહ કોઇ કોમની સ્થિતિ નથી બદલતો જ્યાં સુધી કે તેઓ પડે પોતાની સ્થિતિ બદલે નહીં.) અથવા, ઇન્કલાબ-પસંદ કવીની ભાષામાં જ

**ખુદાને આજ તક ઉસ કૌમકી હાલત નહિં બદલી,
જસે ખુદ અપની હાલતકે બદલનેકા ખ્યાલ ન હો.**

અને ખુદાનો શુક છે, કે આપણી કબ્બમાં આવા નિસ્વાર્થ ફિદાઇ અને ખુદાઇ ખિદમતગારોની કોઇ અછત નથી. અને તે ખુદાનો આપણા ઉપર લાખ લાખ એહસાન પણ છે, કે જેની પ્રેરણાથી આવાજ ખિદમતગારોએ આક્રિષ્ઠમાં આપણી આ મહાન કબ્બી-ફેડરેશનની ખુતબાદ રાખી અને આવાજ લોઢાએ તેની બાળ-

પણથી લઇને રજત જ્યંતિ ઉજવવા સુધીની યુવાનવય સુધી તેની કાળજી સહિત દેખરેખ રાખી તેને પરવાન પણ ત્યાગી.

તેઓની આ અમુલ્ય નિખાલસ સેવાઓનો અજર ખસ અલ્લાહ પાકજ આપશે. કામ તેઓની ઉજરત ખદલો અદા કરવા અસમર્થ છે. અલખત, કબ તેઓના માટે ખરા અંતકરણે હાલની જેમ જ હમેશ માટે દુઆ ગુઝારતી રહેશે, એવી આરી દ્રઢ માન્યતા છે. અઝીઝ મિત્રો યાદ રાખો, ખુદાઇ ખિદમતગાર થવું કાઇ સહેલું કાર્ય નથી. આ શબ્દ જેટલો જડપથી બોલવામાં સહેલો અને સાંભળવામાં મધુરો છે એટલોજ એને અપનાવવામાં અઘરો અને લીમ્હાની લીખોળી સમાન ઠડવો પણ છે. ખિદમતગારી અને એ પણ કામો મિલ્લતની ખિદમતગારી, કાઇ સહેલું કાર્ય નથી.

હિમ્મત, અડગતા અને દરેકે દરેક મુશ્કેલીઓમાં આંસુ જેવાના ખદલો ઠમળના પુલ સમાન હસ્તા શેફરે મુસીખતોનો સામનો કરતા આવડતું હોય તોજ કબની ખિદમતગારી કરવા માટે ઉભું થવું જોઇએ, તે વાત કોણ નથી જાણતું?—

મારૂં ધારવું છે કે મારા લેખના પ્રિયવાંચકોમાંથી ઘણા ખરા એવા પણ હશે કે જેઓને વરસ કે બે વરસની કામી સેવાઓના ઠડવા મીઠા ઘણા ખરા અનુભવો હશે. કૃપા કરી તેઓજ પોતાના હૃદય ઉપર હાથ ધરી મને ખતાવે કે તેઓને કામી ખિદમત કરનારી કેડી ઉપર ચાલતા સમયે ગુલાખના ખિલેલા સુગંધી પુખ્તો મળ્યાં છે કે ખાવળના વેરાએલા જેરીલા ઠાંટા જડયા છે?—

તમારો શું જવાબ છે, તે હું સમજી ગયો છું. ઠડેવાની કંઇ જરૂર નથી. પરંતુ જરા કડે મને વિચાર તો કરો, જે સંસ્થાના નિખાલસ કાર્ય કર્તાઓએ પોતાના છેલ્લામાં છેલ્લા જીવન શ્વાસ સુધી ફક્ત અલ્લાહનીજ ખુશી ખાતર કામ કર્યું હોય, અથવા કામ કરવાની હિમ્મત દર્શાવી હોય. તમેજ ખતાવે: એવી મહાન વ્યક્તિઓને આપણે કયા શબ્દોમાં મુઆરકખાદી પાઠવી શકીએ? અને આવી ભાગ્યશાળી સંસ્થાના ગુણ આપણે કઇ જાણી શકીએ?—

અલ્લાહ, અલ્લાહ, જે સંસ્થાએ પોતાના મહેનતુ અને માયાળુ કાર્યકર્તાઓના આધારે પુરી એક યોથાઇ સદી સુધી એકધારી રીતે ધાર્મિક અને સમાજિક ખિદમતો કરી હોય. જેએ ધર્મના ક્ષેત્રમાં ઉગતી વયના બાળકો માટે મદ્રસાઓની ઉન્નતિઓમાં અજળ કરી દેનારી વ્યવસ્થાઓ કરી હોય. જે સંસ્થાએ ઠેકઠેકાણે મસ્જિદો, ઇમામવાડાઓ તથા આલીશાન મુસાફરખાના ખનાવનારી જમાતોની હિમ્મત અફઝાઇ કરી, વતનની પ્રગતિમાં ઉજ્જવળ ભાગ લેનારી દેશની વફાદાર સંસ્થા હોવાનો અન્નેઝ દાખલો રજુ કર્યો હોય.

જે સંસ્થાએ હિમ્મત અને નિહરતાનો અતેરો સહકાર લઇ ઝાકિરો અને આલિમોને આદતાપુર્વક સમયસર ફોરવણી અપાણ કરી. સીમ્પરે રસુલ (સલ.)ની મન્જલીસમાં મહાન ઇન્કલાબ લાવી દીધો હોય.

જે સંસ્થાએ પોતાના પુરખુલુસ કાર્યકર્તાઓની સાચી સુજબુજથી કામ લઇ કાબિલ મુલ્કો, મીલીઓ તથા આલીમો ગોઠવણી કરવા ઉપરાંત તેઓની જરૂરીયાતોને નજર સમક્ષ રાખી તેઓના શાયને શાન ઉંચકીયા નિમણૂક કર્યાં હોય.

જે સંસ્થાએ પોતાના દરેકે દરેક કાર્યકર્તાઓને કુરાને મજલી આ આપત:—

લના તનાલુલ બિર હતા તુનકેકુ મિમ્મા તોહિખુન. (અર્થાત:- “હે લોકો જે વસ્તુઓ તમને અતિ બહાલી છે તેમાંથી જ્યાં સુધી (અલ્લાહના માર્ગમાં) ખરચશો નહિ, ત્યાં સુધી તમે નેકીએ હરગિઝ પહોંચશો નહિ.”)ની અમલી તકસીર ખનાવી, તેઓથી તન, મન અને ધનની સોગાતો અર્પણ કરાવી તબ્દીગી કાર્યને વધારે ગતીમાં લાવવા અર્થે ફરદેશની સફરો ખેડાવવા હોય.

જે સંસ્થાએ આલમેદોરાંના ફતવાઓ અનુસાર હુકુકલએખાદ, દાખલાદેખી:- ખુમ્સ, ઝકાત, ફિતરા, સદકા અને નઝરો નિયાઝ ઉપરાંત સખાવત વિ. વિ. રકમોની વખાણપાત્ર વ્યવસ્થાઓ કરી ગરીબ ગુરખાની, સૈયદ-મોહતાબોની જરૂરતોને પુરી પાડવા અર્થે તેઓના ઠેક આંગણ સુધી પુર્ણ-અમાનતદારીની શ્રંગો જમના નદીઓને વેહરાવી હોય.

જે સંસ્થાએ હિંચ કેળવણીનું ધોરણ હિંચુ લાવવા અર્થે કામને જગૃતી અર્પણ કરી હોય, અને જેના કારણે આજે કામમાં અનેક ડોકટરો, વકીલો, ઓડીટરો, ઇન્જનીયરો, ઉપરાંત મુલ્લા, મૌલવીઓ તથા આલિમો ફાજિલો પણ નજરે પડતા હોય.

જે સંસ્થાએ પોતાના કામી ભાઈ-બહેનો ઉપરાંત નાના નાના બાળકોને પણ નીરોગી અને હૃદયપુષ્ટ રાખવા અર્થે જરૂરત જણાતા ઠેક લંડન સુધી દવાદાર કરાવાની જવાબદારીઓ પણ હસ્તે-ચેહરે પુર્ણ સફળતા સહિત પુરી પાડી હોય.

ટુંકમાં જે મહાન સંસ્થાએ ધાર્મિક અને સામાજિક ક્ષેત્રોમાં આટલું બધું સફળકાર્ય કરી દેખાડ્યું હોય, શું તે મુખ્યારકીને લાયક સંસ્થા ન કહી શકાય-?

શું આવી આપણી...સદગુણી...ફરદેશનની રજત જયંતિની ઉજવણી ન મનાવી શકાય-?

ખરેખર, તે સંસ્થા ખોળ શીયા ઇસ્નાઅશરી જમાતોની સુપ્રીમ કાઉન્સીલ હકીકતમાં લાખો કરોડો મુખ્યારક્યાને પાત્ર છે.

આપણી ફરદેશને આવી અનેક કરેલી જે સેવામાં કામ સમક્ષ સુંદર તોરણ સમાન નજર નવાજ સળ-એલી છે. તે વિશે વધુ કહેવાપણું નથી. પણ એક વાત ચોક્કસ છે, કે આજે જ્યારે ધર્મ અને ધાર્મિક શિક્ષણ પાછળ ધકેલાતા જઇ રહેલા છે ત્યારે ફરદેશને સમાજિક સેવાઓ ઉપરાંત જે ધાર્મિક ફલપ્રલવીત સેવાઓના કુંગર ઉપર કુંગરાઓ ચણી નાંખ્યા છે, તે ઘણાજ અગત્યના છે.

આવી સામાજિક અને ધાર્મિક પ્રવૃત્તિઓ પ્રગતિ કરતી રહે, તે જોવાની કામના દરેક દરેક નાના મોટા-ઓની હાર્દિક હોંસ હોવા ઉપરાંત ફરજ પણ છે, એવી મારી આત્મિક માન્યતા છે.

ટુંકમાં આજના પ્રગતિશિલ યુગમાં આપણી કામની દુનિયાની અને ઉપરવી ઝિન્દગીને સફળ અને અમર ઝિન્દગી બનાવવા અર્થે આપણી આ મજકુર ફરદેશ એક મહાન નેઅમત સમાન છે. જેની કદર અને ખરી સેવા આપણી બિરાદરીના એકેએક સભ્યે મનના હિંડાણથી અને ફખ્તથી કરવી તેઓની ઇમાની અને ઇન્સાની ફરજ પણ જણાય છે.

અને આ તકે હું મારા ઉપકારી પરવરદિગારનો ઉપકાર માનું છું કે જેણે મારી ખો. શી. ઇસ્નાઅશરી કામના વધારે પડતા બિરાદરોને કદરશનાસ અને સેવાભાવી પણ બનાવ્યા છે. જેઓના સુનેરા સહકારથી આપણી

ફેડરેશન દિન પ્રતિ દિન ઉન્નતિના પગથીએ ચડતીજ જાય છે. અને ઈન્શાઅલ્લાહ હવે તો એના ભાગ્યમાં પ્રગતિ જ પ્રગતિ અને ઉન્નતિજ ઉન્નતિ સમાએલી છે. આમીન યા રખ્ખલ આલમીન, ખરેખર, ધન્યને પાત્ર છે, ફેડરેશનના લોકપ્રિય મુરખી પ્રમુખ અને માનદ-મંત્રી ઉપરાંત તેઓના દરેકે દરેક કાર્યકર્તા-મિત્ર-સાથીઓ, કે જેઓ આજના ઠળયુગમાં પણ એહલેખેત અ.ના શિક્ષણ અનુસાર ધાર્મિક અને સામાજિક તાલીમના પ્રચાર માટે પ્રેરક પ્રયાસો કરી રહ્યા છે. ખુદાવંદે રહીમ બહુકે રસુલે કરીમ સ. તેઓની હિમ્મત અને ખુલુસમાં વધારો કરી તેઓને તંદુરસ્તીભર્યાં લાંબુ આયુષ્ય અને હૃદયને ઇમાની, રહાની, આકાશી શીતળ સંતોષ અર્પણ કરે. આમીન.

**તુમ સલામત રહો હઝાર ખરસ,
હર ખરસ કે હોં દિન, પચાસ હઝાર**

અંતમાં આપણી કામ અને આપણી ફેડરેશનનો સુમેળ કયામે કયામત સુધી કાયમ રહે, એવી ભત્તી અને પુરખુલુસ કુઆઓ ગુઝારી આપ સર્વેથી અદબ સહિત વિરમું છું. ખુદા..... હાફિઝ.

**ફેડરેશન જિન્દાબાદ
હુસૈનીયત પાદન્દાબાદ**

Sayings of Hazrat Ali (a.s.).

A wiseman's mind is the safest custody of secrets; an open and pleasant countenance gets more friends; patience and forbearance will hid and cover many defects.

Treat people in such a way and live amongst them in such a manner that if you die they weep over you, and if you are alive they crave for your company.

Often your utterances and expressions of your face leak out the secrets of your hidden thoughts.

When few blessings come your way do not drive them away through thanklessness.

LEARNING IN OLD AGE

The result of fear is failure and that of restraint is non-materialisation. Moments of leisure are like fast-sailing clouds; Therefore the opportunity to do a good turn should be taken as an honour from the All Mighty.

A certain matter may be considered not very good among the masses, who may have been looking down upon it, but if there is nothing un-ethical in it, it is sheer folly to keep-away from it, because quite often the opportunities and successes are contained in it. For example, some-one is unschooled of certain knowledge and fights shy, due to lack of it, through fear of being branded as un-lettered. The case in question is of undue ego of self-respect. This way, one will be insulated from knowledge and wisdom. No wide-horizoned man will ever feel dwarfed in learning. An old man was still busy acquiring some sort of learning at a very late age. Some-body asked him if he was not feeling shy of learning at that age. The latter replied, "I did not feel shy on account of illiteracy. Now, what is there to feel shy in getting literate. Of course, there is nothing wrong in getting knowledge at all." On the contrary, one should feel shy in doing those deeds which Shariat forbids.

Again, there are two kinds of shyness, as exemplified by The Holy Prophet Mohammad (S.A.). One is good, which is based on reason and sense. The other one is superfluous which is based on illiteracy, and senselessness.

Translated by :

Mrs. Amina Penpoint from Hazrat Ali (A.S.)'s Sayings.